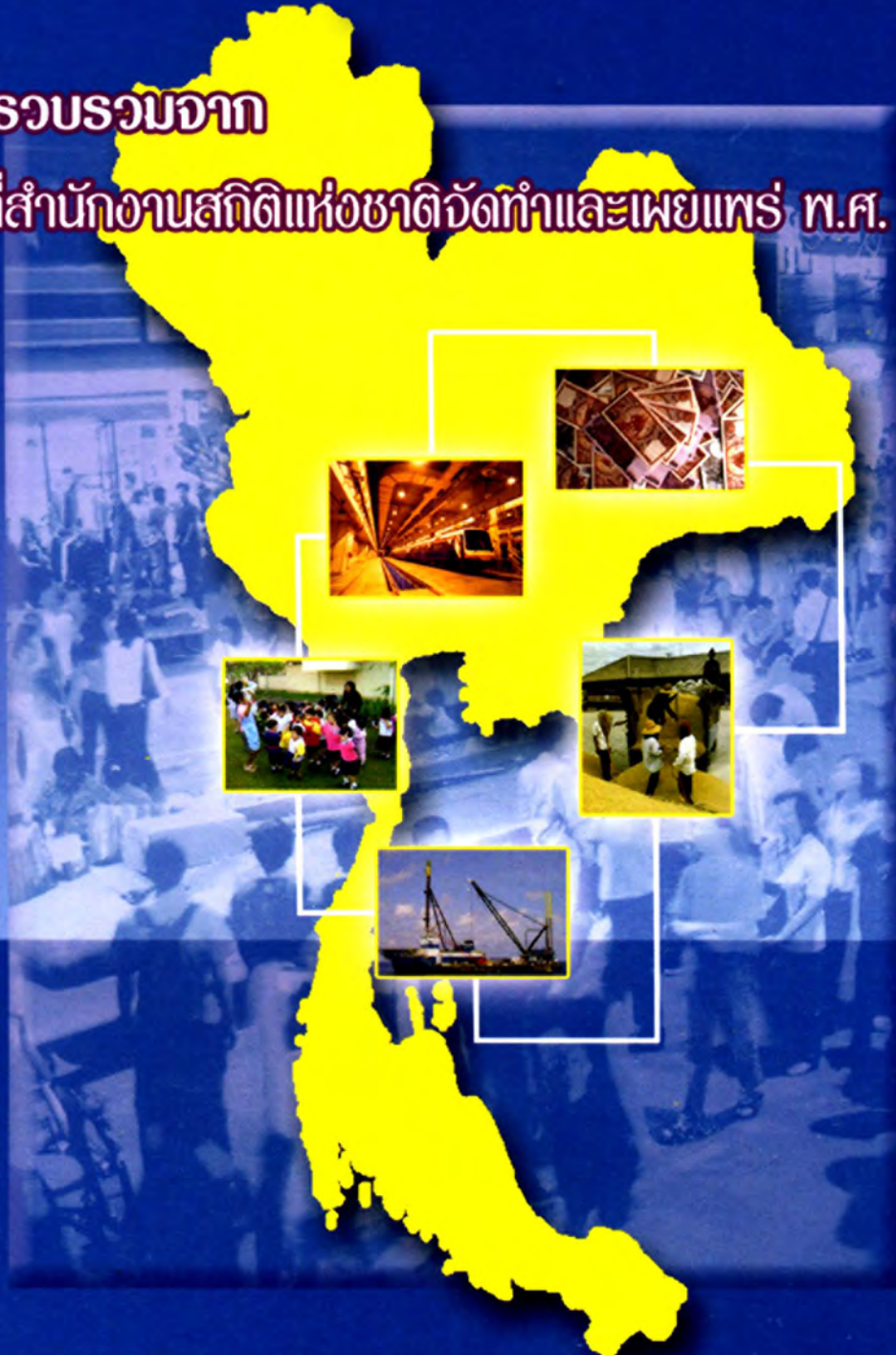

สรุปสถานการณ์ทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศไทย พ.ศ. 2549

รวบรวมจาก

บทความที่สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำและเผยแพร่ พ.ศ. 2549

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สรุปสถานการณ์ทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศไทย พ.ศ. 2549

รวบรวมจาก

บทความที่สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำและเผยแพร่ พ.ศ. 2549

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง
กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม
สำนักสถิติพยากรณ์
โทรศัพท์ 0 2281 0333 ต่อ 1406
โทรสาร 0 2282 5861
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spopsoc@nso.go.th

Division-in-Charge
Social Statistics Analysing and Forecasting Group,
Statistical Forecasting Bureau
Tel. 0 2281 0333. Ext. 1406
Fax: 0 2282 5861
E-mail: spopsoc@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่

สำนักสถิติพยากรณ์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ถนนหลานหลวง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กทม. 10100

โทรศัพท์ 0 2281 0333 ต่อ 1413

โทรสาร 0 2281 6438

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th

ปีที่พิมพ์

2550

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

คำนำ

รายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมบทความที่สำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยจากบทความที่จัดทำโดยสำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลสถานการณ์ต่างๆ ที่สำคัญของประเทศไทยในหลายๆ มิติไว้ด้วยกัน เช่น สถานการณ์ครอบครัวไทย พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากรไทย การอ่านหนังสือของคนไทย ประชากรกับการใช้ ICT ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICT (Digital Divide) เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ข้อมูลโดยตรง

การจัดทำรายงานฉบับนี้ จัดแบ่งบทความออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นบทความฉบับสมบูรณ์ และส่วนหลังจัดรวมไว้ในภาคผนวกซึ่งเป็นบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการจัดทำบทความ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การพัฒนาและการกำหนดนโยบายในด้านต่างๆ ตลอดจนนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการติดตามและประเมินแผนการบริหารราชการ และการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ตลอดจนผู้สนใจใช้ข้อมูลต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทความฉบับสมบูรณ์	
- สถานการณ์ครอบครัวไทย	1
- พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากรไทย	5
- การอ่านหนังสือของคนไทย	13
- ประชากรกับการใช้ ICT	21
- ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICT (Digital Divide)	27
- สถานการณ์การใช้พลังงานในครัวเรือน ปี 2549	33
- แนวโน้มภาวะการณ์ทำงาน	39
- ผู้สูงอายุกับการทำงาน	49
- ภาวะการกระจายรายได้ของประเทศไทย	55
- ภาวะการท่องเที่ยวของไทย	59

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ฉบับสมบูรณ์

สถานการณ์ครอบครัวไทย

สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดทางสังคม เป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ถึงแม้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาจะถูกประเมินว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นก็ตาม แต่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการพัฒนาสังคมที่เน้นการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวยังมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับสถานการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน

บทความนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการแสดงให้เห็นถึง สถานการณ์ของครอบครัวไทย ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบโครงสร้างของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน และเพศของหัวหน้าครัวเรือนที่มีบทบาทต่อครอบครัวไทยในปัจจุบัน

1. โครงสร้างของครัวเรือน

โครงสร้างครัวเรือนไทยมีหลายรูปแบบด้วยกัน โดยที่ครอบครัวระบบเครือญาติที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างน้อย 3 รุ่น (ปู่ ย่า/ตา ยาย/พ่อ แม่ และลูก) ในอดีตโดยเฉพาะสังคมชนบทได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีรูปแบบหลากหลาย กล่าวคือ

ลักษณะการอยู่อาศัยรูปแบบใหม่ ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเปลี่ยนแปลงไป อยู่แบบต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความผูกพันฉันท์ญาติ เช่น **ครอบครัวที่อยู่ลำพังเพียงคนเดียว** และ**ครอบครัวที่อยู่ด้วยกันแบบไม่ใช่ญาติ** โดยมีมากที่สุดในสังคมเมืองคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 16.1 และ 1.9 ตามลำดับ ในขณะที่ครัวเรือนประเภทนี้มีน้อยที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 0.8 และ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 โครงสร้างของครัวเรือน จำแนกตามประเภทและภาค พ.ศ. 2548

ประเภทครัวเรือน	ภาค (%)					
	รวม	กทม.	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
ครอบครัวเดี่ยว	53.7	54.4	53.2	53.6	51.1	61.3
- สามีและภรรยา	13.3	14.2	15.0	15.5	10.7	12.3
- สามีและภรรยาและลูก	33.1	31.9	31.1	31.0	32.7	42.7
- สามีหรือภรรยาและลูก	7.3	8.3	7.1	7.1	7.7	6.3
ครอบครัวขยาย	32.5	27.3	32.2	31.2	38.2	27.4
ปู่ย่า / ตายายกับหลาน	1.6	0.3	1.2	1.9	2.5	1.2
อยู่คนเดียว	11.3	16.1	13.3	12.7	0.8	8.9
อยู่กับคนที่ไม่ใช่ญาติ	0.8	1.9	1.0	0.5	0.3	1.2

หมายเหตุ : ครัวเรือน หมายถึง บุคคลคนเดียวหรือหลายคนอาศัยอยู่ในบ้านหรือสถานที่อยู่เดียวกัน และจัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภค อันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกันทั้งนี้ไม่คำนึงถึงว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติพี่น้องหรือไม่ก็ตาม

ที่มา : สสำรวจภาวะการทำงานของประชากร รอบ 4 พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือว่าเป็นภาคที่ยังคงมีวัฒนธรรมการอยู่อาศัยแบบครอบครัวขยายมากกว่าภาคอื่นๆ คือ ร้อยละ 38.2 ในขณะที่สังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานครมีน้อยที่สุด ร้อยละ 27.3 นอกจากนี้ยังมีครอบครัวขยายอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกำลังเป็นที่น่าสนใจเพราะถือเป็นปัญหาสังคม ซึ่งผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เป็นผู้สูงอายุและเด็ก ถูกปล่อยปะละเลย ทอดทิ้งให้อยู่กันตามลำพัง โดยสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงานจำเป็นต้องย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นถึงแม้บางครอบครัวอาจจะมีการส่งเงินมาให้ใช้จ่าย แต่ความอบอุ่นที่เด็กควรจะได้รับจากพ่อแม่ รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องการการเอาใจใส่ดูแลจากหนุ่มสาวก็ถูกละเลยเช่นกัน ครอบครัวดังกล่าวเป็นครอบครัวที่มีเพียงผู้สูงอายุที่เป็น ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย รับภาระเลี้ยงดูหลาน โดยครอบครัวลักษณะนี้มีมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 2.5 แต่มีน้อยที่สุดในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 0.3

สำหรับครอบครัวที่มีมากที่สุดในสังคมไทยคือ ครอบครัวเดี่ยว และยังพบอีกว่า ครอบครัวเดี่ยวก็ยังมีรูปแบบที่หลากหลายอีกเช่นกัน คือ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ระหว่างสามีและภรรยาเท่านั้นไม่มีลูกร้อยละ 13.3 ในขณะที่ครอบครัวเดี่ยวที่อยู่ด้วยกันระหว่าง พ่อ แม่ และลูก มีมากที่สุด และมากที่สุดในภาคใต้ ร้อยละ 42.7

นอกจากนี้ครอบครัวเดี่ยวยังมีครอบครัวอีกประเภทหนึ่ง คือ ครอบครัวที่มีเพียงพ่อ หรือแม่ คนใดคนหนึ่งอาศัยอยู่กับลูก ซึ่งก็ถือเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่เป็นผลพวงมาจากการหย่าร้างของคู่สามีและภรรยา ทั้งลูกให้เป็นภาระเลี้ยงดูของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยลำพัง ครอบครัวเดี่ยวลักษณะนี้พบมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 8.3 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 7.7

2. ขนาดของครัวเรือน

ขนาดของครัวเรือนไทย มีขนาดเล็กลงโดยเฉลี่ยประมาณ 3 - 4 คน ถ้าพิจารณาถึงขนาดของครัวเรือนแต่ละประเภทจะพบสิ่งที่น่าสนใจ (ตารางที่ 2) คือ ขนาดของครัวเรือนแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะตัว ครอบครัวที่อยู่กันแบบไม่ใช่ญาติโดยเฉลี่ยแล้วมีสมาชิกเพียง 3 คน เท่านั้น ครอบครัวขยายก็มีขนาดไม่ใหญ่นักประมาณ 5 คน ครอบครัวขยายแบบ ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย อยู่กับหลานก็จะรับภาระเลี้ยงดูหลานประมาณ 1 - 2 คน

ส่วนขนาดของครัวเรือนเดี่ยว ครอบครัวที่อยู่ด้วยกันระหว่างพ่อ แม่ และลูกก็จะมีลูกประมาณ 2 คน รวมเป็นครอบครัวขนาด 4 คน ในขณะที่ครอบครัวที่พ่อหรือแม่รับภาระเลี้ยงดูลูกโดยลำพังต้องรับภาระลูกโดยเฉลี่ยประมาณ 2 คน

ตารางที่ 2 ขนาดของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน พ.ศ. 2548

ประเภทครัวเรือน	ขนาดครัวเรือน (คน)
ครอบครัวเดี่ยว	
- สามีและภรรยา	2.0
- สามีและภรรยาและลูก	3.8
- สามีหรือภรรยาและลูก	2.7
ครอบครัวขยาย	4.7
ปู่ย่า / ตายายกับหลาน	2.7
อยู่คนเดียว	1.0
อยู่กับคนที่ไม่ใช่ญาติ	2.6

ที่มา : สํารวจภาวะการทำงานของประชากร รอบ 4 พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3. เพศของหัวหน้าครัวเรือน

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญต่อสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.4 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 26.2 ในปี 2543 (สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 และ 2543) และร้อยละ 29.7 ในปี 2548 (สำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2548)

เมื่อพิจารณาเพศของหัวหน้าครัวเรือนจากแต่ละประเภทของครัวเรือน (ตารางที่ 3) พบว่า เพศของหัวหน้าครัวเรือนมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนหญิง กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน คือ มีทั้งสามีและภรรยา เช่น ครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยวประเภทสามีอาศัยอยู่กับภรรยา ครอบครัวที่อยู่ด้วยกัน พ่อ แม่ และลูก รวมทั้งครอบครัวที่อยู่ด้วยกันแบบไม่ใช่ญาติ จะมีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 3 เพศของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน พ.ศ. 2548

ประเภทครัวเรือน	เพศของหัวหน้าครัวเรือน (%)	
	ชาย	หญิง
ครอบครัวเดี่ยว		
- สามีและภรรยา	87.9	12.1
- สามีและภรรยาและลูก	89.7	10.3
- สามีหรือภรรยาและลูก	19.7	80.3
ครอบครัวขยาย	66.0	34.0
ปู่ย่า / ตายายกับหลาน	10.3	89.7
อยู่คนเดียว	48.0	52.0
อยู่กับคนที่ไม่ใช่ญาติ	55.3	44.7

ที่มา : สำรวจภาวะการทำงานของประชากร รอบ 4 พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ครัวเรือนที่มีลักษณะพิเศษ หรือครัวเรือนที่ไม่มีพ่อ-แม่ หรือมีแต่พ่อหรือแม่เท่านั้น ได้แก่ ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่รับภาระเลี้ยงดูลูก ครอบครัวที่ผู้สูงอายุรับภาระเลี้ยงดูหลานจะมีหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย 8 - 9 เท่า รวมทั้งครอบครัวที่อยู่คนเดียวส่วนใหญ่ก็จะเป็นหญิงมากกว่าชาย ซึ่งส่วนใหญ่ครอบครัวเหล่านี้จะค่อนข้างเป็นปัญหาของสังคมในปัจจุบัน

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ประชากรหญิงเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เช่นเดียวกับชาย แต่บทบาทที่หญิงไทยมีส่วนร่วมนั้นยังคงแสดงถึงความไม่เสมอภาคที่หญิงได้รับจากสังคมไทยเมื่อเปรียบเทียบกับชาย

4. บทสรุป

โครงสร้างของครัวเรือนไทยในปัจจุบัน มีขนาดเล็กลง มีรูปแบบการอยู่อาศัยที่หลากหลาย ทั้งครอบครัวที่อยู่อาศัยคนเดียว ครอบครัวที่อยู่อาศัยกับคนที่ไม่ใช่ญาติ แต่ครัวเรือนไทยส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 เป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีมากที่สุดใภาคใต้ ส่วนครอบครัวขยายซึ่งยังเป็นวัฒนธรรมการอยู่อาศัยร่วมกันแบบสังคมไทยดั้งเดิม มีมากที่สุดใภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในขณะที่เดียวกันภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็เป็นภาคที่มีครัวเรือนที่ค่อนข้างจะเป็นปัญหาสังคมมาก คือ ครอบครัวส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนหญิงต้องหย่าร้างกับสามี และฝ่ายหญิงเป็นผู้ที่ต้องรับการเลี้ยงดูลูกประมาณครอบครัวละ 2 คน และครอบครัวที่สมาชิกวัยรุ่นสาวต้องย้ายออกไปทำงานต่างถิ่นทิ้งลูกไว้กับผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุหญิงที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูหลานประมาณครอบครัวละ 1 - 2 คน

นอกจากนี้ สังคมไทยยังมีลักษณะการอยู่อาศัยแบบคนเดียว และแบบอยู่ด้วยกันแบบไม่ใช่ญาติ เหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัวไทยที่มีแนวโน้มอ่อนแอ รวมทั้งประเด็นปัญหาการเอาผิดเอาเปรียบของชาย ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันที่ฝ่ายหญิงได้รับจากสังคม

การพัฒนาประเทศแบบองค์รวม ที่เน้นคุณภาพของคนเป็นศูนย์กลาง พร้อมกับครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งเป็นแกนหลักที่จะสร้างรากฐานของสังคมที่เข้มแข็งรู้เท่าทันโลก รวมทั้ง “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญที่กำหนด รัฐต้องส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวให้เข้มแข็งแนวนโยบายเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้แก้ปัญหาได้ถูกต้องแล้ว แต่ปัญหาที่ผ่านมา ความชัดเจนของการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติยังคงเป็นนามธรรมมาก แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศยังคงต้องอาศัยความตั้งใจจริง และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกของชีวิต เป็นจุดเริ่มต้นของการหล่อหลอม ปลูกฝังสร้างคุณภาพชีวิต สร้างพลังชีวิต และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกคน

พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากรไทย

1. บทนำ

ปัจจุบันคนไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพหลายอย่าง โดยเฉพาะความเสี่ยงอันเป็นผลมาจากพฤติกรรมของประชากร ผลการศึกษาที่ผ่านมาพบพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากรที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การไม่สวมหมวกกันน็อคและคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ การไม่บริโภคผักและผลไม้ การบาดเจ็บจากการทำงาน การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ภาวะโรคอ้วน ภาวะความดันโลหิตสูง และภาวะไขมันในเลือดสูง เป็นต้น

องค์การอนามัยโลกได้ให้นิยามของคำว่า “สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และจิตวิญญาณ” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนโดยให้ความสำคัญกับ “การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่”

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อให้คนไทยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมเสี่ยงที่มีต่อสุขภาพเพื่อจะได้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ข้อมูลที่นำมาใช้ได้มาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงาน **โดยได้นำเสนอพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพที่สำคัญดังนี้**

2. การสูบบุหรี่

การสูบบุหรี่ถือว่าเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ พิษภัยที่ผู้สูบบุหรี่และบุคคลที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิดตัวขณะสูบบุหรี่ จะทำให้เกิดโรคต่างๆ หลายโรค เช่น โรคมะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง และโรคเส้นเลือดหัวใจตีบ รวมถึงมะเร็ง ในส่วนต่างๆ ของร่างกาย เป็นต้น

จากผลการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติครั้งล่าสุดในปี 2549 พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรมีแนวโน้มลดลงในช่วงระหว่างปี 2544-2549 โดยในปี 2547 ร้อยละ 19.5 และร้อยละ 18.9 ในปี 2549

สำหรับอายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่โดยรวมของปี 2549 เป็นประมาณ 19 ปี ชายเริ่มสูบบุหรี่เร็วกว่าหญิง โดยชายเริ่มสูบเมื่ออายุประมาณ 18 ปี และหญิงเริ่มสูบเมื่ออายุประมาณ 23 ปี เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ของหญิงและชาย จะเห็นได้ว่าหญิงและชายเริ่มสูบบุหรี่ช้าลง จำนวนบุหรี่เฉลี่ยที่สูบต่อวันประมาณ 9 มวน หญิงสูบบุหรี่เฉลี่ยต่อวันมากกว่าชาย โดยหญิงสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 11 มวน และชายสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 9 มวน

ตารางที่ 1 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สูบบุหรี่เป็นประจำ อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ และจำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบบุหรี่ต่อวัน

การสูบบุหรี่และเพศ	2544	2547	2549
รวม			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	22.5	19.5	18.9
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	18.5	18.4	18.6
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบบุหรี่ต่อวัน (มวน)	10.6	10.4	9.4
ชาย			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	42.9	37.2	36.9
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	18.3	18.2	18.3
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบบุหรี่ต่อวัน (มวน)	10.7	10.5	9.3
หญิง			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	2.4	2.1	2.0
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	21.9	21.7	22.8
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบบุหรี่ต่อวัน (มวน)	8.8	8.3	10.7

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, พ.ศ.2547
 สํารวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การดื่มในปริมาณที่มากจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการงาน ครอบครัว และทำให้เกิดโรคต่างๆ เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง โรคที่เกี่ยวกับสภาวะทางอารมณ์ ฯลฯ **ซึ่งจะนำไปสู่การถูกทำร้าย อุบัติเหตุ และการทำร้ายตนเอง** เป็นต้น

ผลจากการสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2549 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีที่ดื่มสุราเป็นร้อยละ 31.6 ลดลงเล็กน้อยจากปี 2547 **ชายดื่มสุรามากกว่าหญิง** คือ ชายร้อยละ 54.6 และหญิงร้อยละ 10.0 ซึ่งพบว่าในกลุ่มอายุ 25-59 ปี มีผู้ดื่มสุรามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.8

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ดื่มสุรา จำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ พ.ศ.2544 ,2547 และ 2549

การดื่มสุราและเพศ	2544	2547	2549
รวม			
ประชากรดื่มสุรา	32.6	32.7	31.6
15-24 ปี	21.6	23.5	23.7
25-59 ปี	39.3	38.7	36.8
60 ปีขึ้นไป	20.0	19.3	18.1
ชาย			
ประชากรดื่มสุรา	55.9	55.5	54.6
15-24 ปี	38.1	41.2	41.2
25-59 ปี	66.3	64.4	63.2
60 ปีขึ้นไป	37.0	35.0	31.2
หญิง			
ประชากรดื่มสุรา	9.8	10.3	10.0
15-24 ปี	4.6	5.3	5.6
25-59 ปี	12.6	13.0	12.0
60 ปีขึ้นไป	5.7	6.1	3.2

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสุบหนุ่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, พ.ศ.2547
สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. การใช้สารเสพติด

การใช้สารเสพติดให้โทษต่อร่างกายและจิตใจ เช่น สมองถูกทำลาย ความจำเสื่อม ดวงตาพร่ามัว น้ำหนักลด เหม่อลอย เครียด เป็นต้น อีกทั้งก่อให้เกิดปัญหาต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

จากการสำรวจพบว่า **ประชากรกลุ่มอายุ 15-19 ปี** เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของการเริ่มใช้สารเสพติดมากที่สุด คือ ในปี 2546 มีร้อยละ 37.1 ของประชากรทั้งสิ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.4 ในปี 2548 ประชากรในกลุ่มอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการเริ่มใช้สารเสพติดน้อยกว่าในทุกกลุ่มอายุ สำหรับ**อายุเฉลี่ยที่ใช้สารเสพติดครั้งแรก**เริ่มเร็วขึ้นจาก 22 ปี ในปี 2546 เป็น 20 ปี ในปี 2548

สาเหตุที่กลุ่มวัยรุ่นมีการใช้สารเสพติดมากกว่ากลุ่มอายุอื่นน่าจะมาจากการคบเพื่อน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สภาพครอบครัว สภาพฐานะทางเศรษฐกิจ และอื่นๆ ที่เป็นสิ่งจูงใจให้วัยรุ่นหันมาใช้สารเสพติดมากขึ้น

ตารางที่ 3 ร้อยละของผู้เข้ารับการบำบัด จำแนกตามกลุ่มอายุที่เริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรก พ.ศ.2546-2548

กลุ่มอายุที่เริ่มใช้สารเสพติด (ปี)	2546	2547	2548
รวม	100.0	100.0	100.0
< 15	8.1	14.3	14.0
15-19	37.1	45.6	48.4
20-24	20.5	18.1	18.2
25-29	12.7	9.0	8.7
30-34	9.0	5.9	5.1
35-39	6.0	3.5	3.0
> 39	6.7	3.6	2.6
อายุเฉลี่ยที่ใช้สารเสพติดครั้งแรก	22	20	20

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม

5. การไม่สวมหมวกกันน็อคและคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่

รัฐบาลได้ออกกฎหมายบังคับในเรื่องของการ สวมหมวกกันน็อคและการคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการขับขี่มากขึ้น โดยที่การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ขณะขับขี่รวมถึงความประมาท เป็นต้น โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ซึ่งการสวมหมวกกันน็อคและการคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่จะช่วยลดความรุนแรงจากการเกิดอุบัติเหตุได้ในระดับหนึ่งแยกได้ดังนี้

5.1 การใช้หมวกกันน็อค

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งขณะขับขี่มีร้อยละ 19.3 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 19.6 ในปี 2549 โดยในปี 2546 ชายใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งขณะขับขี่ร้อยละ 20.8 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.5 ในปี 2549 ในขณะที่หญิงใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งในขณะขับขี่ในปี 2546 และ ปี 2549 เท่ากัน ร้อยละ 17.9

5.2 การใช้เข็มขัดนิรภัย

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้งขณะขับขี่มีร้อยละ 27.2 ในปี 2546 ลดลงเหลือร้อยละ 25.4 ในปี 2549 โดยในปี 2546 ชายใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้งขณะขับขี่ร้อยละ 28.3 และลดลงร้อยละ 27.6 ในปี 2549 ในขณะที่หญิงใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้งในขณะขับขี่ในปี 2546 ร้อยละ 25.8 และลดลงร้อยละ 23.4 ในปี 2549

ตารางที่ 4 อัตราร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้หมวกกันน็อคและเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ จำแนกตามเขตการปกครองและเพศ พ.ศ.2546 และ 2549

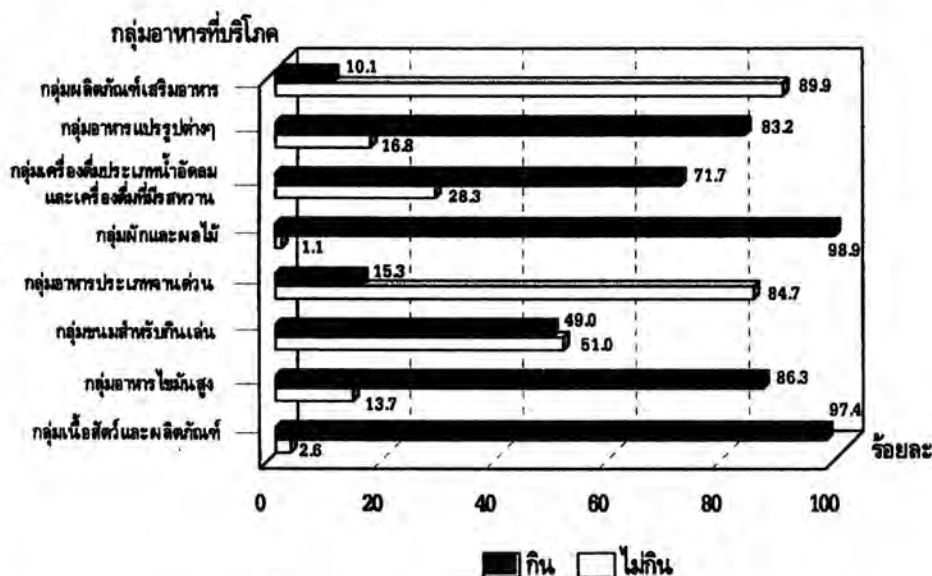
เขตการปกครอง/เพศ	การใช้หมวกกันน็อค				การใช้เข็มขัดนิรภัย			
	2546		2549		2546		2549	
	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง
รวม	19.3	56.4	19.6	60.1	27.2	44.7	25.4	35.3
ในเขตเทศบาล	31.7	51.9	25.8	53.9	45.0	41.1	38.4	37.3
นอกเขตเทศบาล	14.0	58.3	16.9	63.0	17.2	46.4	19.6	34.3
ชาย	20.8	58.7	21.5	62.8	28.3	45.9	27.6	36.2
หญิง	17.9	54.0	17.9	57.6	25.8	43.1	23.4	34.4

ที่มา : สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2546, 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6. พฤติกรรมการบริโภคและการได้รับสารปนเปื้อน

ในปัจจุบันภาวะทุพโภชนาการของคนไทยมีแนวโน้มลดลง แต่ปัญหาความปลอดภัยจากการบริโภคอาหารไม่ได้ลดลง เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปและความเป็นสังคมเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีส่วนทำให้นิสัยในการบริโภคของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน

แผนภูมิ 1 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามพฤติกรรม การบริโภคอาหารและกลุ่มอาหารที่บริโภค พ.ศ.2548

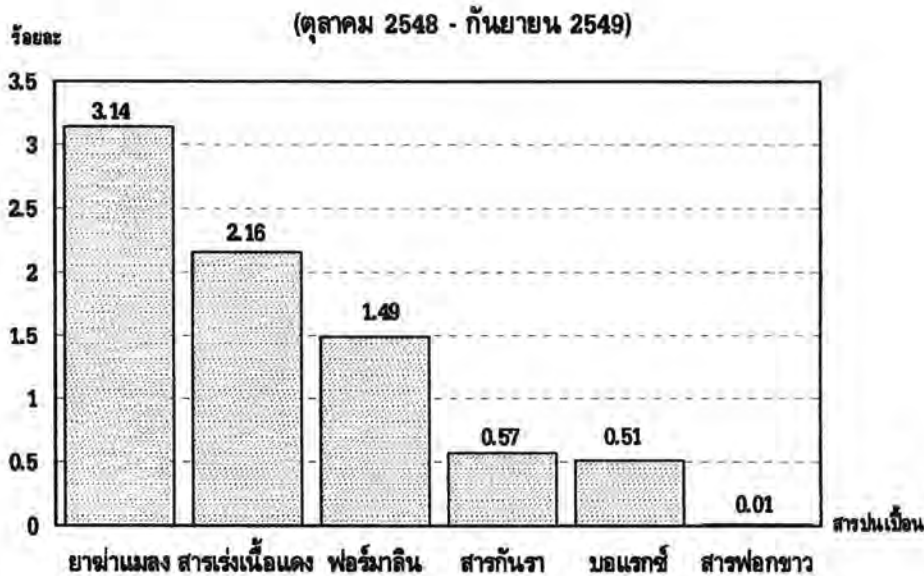
หมายเหตุ : ไม่รวมไม่ทราบ

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมและสุขภาพของประชากร พ.ศ.2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.1 พฤติกรรมการบริโภค

ในปี 2548 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการบริโภคกลุ่มอาหารประเภทที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งนำไปสู่ **ภาวะโรคอ้วน ภาวะไขมันในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ** ซึ่งได้แก่ กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ร้อยละ 97.4 กลุ่มอาหารไขมันสูงร้อยละ 86.3 กลุ่มอาหารแปรรูปต่างๆ ร้อยละ 83.2 กลุ่มเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมและเครื่องดื่มที่มีรสหวานร้อยละ 71.7

แผนภูมิ 2 ร้อยละของสารปนเปื้อนในตลาดสด จำแนกตามประเภทของสารปนเปื้อนถึงประมาณ 2549

ที่มา : สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (ส่วนอาหาร) กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

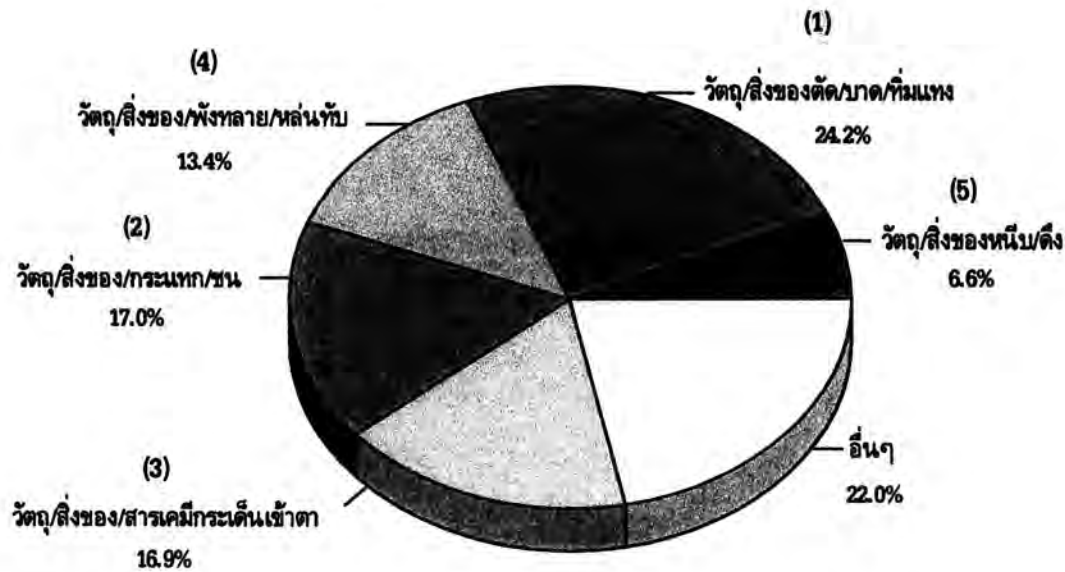
6.2 การได้รับสารปนเปื้อน

คนไทยยังเผชิญกับปัญหาการปนเปื้อนของสารพิษในอาหาร จากข้อมูลของสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (ส่วนอาหาร) กรมวิทยาศาสตร์ พบว่า ในช่วงตุลาคม 2548 - กันยายน 2549 มีสารปนเปื้อนในตลาดสด เช่น ยาฆ่าแมลง 3.14 สารเร่งเนื้อแดง 2.16 ฟอร์มาลิน 1.49 สารกันรา 0.57 บอแรกซ์ 0.51 สารฟอกขาว 0.01 รวมทั้งการเกิดโรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหาร เช่น โรคอ้วน ไข้หวัดนก อหิวาตกโรค เหล่านี้เป็นต้น

7. การบาดเจ็บจากการทำงาน

ความเสี่ยงที่เกิดจากการทำงานของแรงงานไทย ส่วนใหญ่เกิดจากความประมาท เครื่องจักรขาดการบำรุงรักษา ทำให้ขาดความปลอดภัยในการทำงาน นายจ้างซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจให้ความสำคัญในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อยมาก เพราะถือว่าเป็นเรื่องสิ้นเปลือง แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลตระหนักถึงด้านความปลอดภัยในการทำงานได้ออกกฎหมายควบคุมและแก้ไข เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

แผนภูมิ 3 สาเหตุการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน พ.ศ.2548

ที่มา : สถานการณ์แรงงาน ปี 2548 (มกราคม-ธันวาคม 2548) กระทรวงแรงงาน

สาเหตุการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน พ.ศ.2548 ใน 5 อันดับแรก คือ วัตถุ/สิ่งของตัดบาด/ทิ่มแทง ร้อยละ 24.2 วัตถุ/สิ่งของ/กระแทก/ชน ร้อยละ 17.0 วัตถุ/สิ่งของ/สารเคมีกระเด็นเข้าตา ร้อยละ 16.9 วัตถุ/สิ่งของ/พังทลาย/หล่นทับ ร้อยละ 13.4 และวัตถุ/สิ่งของหนีบ/ดึง ร้อยละ 6.6 ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ทำให้แรงงานไทยต้องกลายเป็นผู้พิการไม่สามารถทำงานได้ทำให้ขาดรายได้ที่จะนำมาจุนเจือครอบครัวซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ในอนาคต

8. เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

จากรายงานล่าสุดของสำนักระบาดวิทยา รายเดือน (พฤศจิกายน 2549) พบว่า ตั้งแต่ปี 2527-2549 นับรวมมีจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 305,318 คน เสียชีวิตแล้วทั้งสิ้น 85,123 คน

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ พ.ศ.2546-2548

พ.ศ.	จำนวนผู้ป่วย			จำนวนผู้เสียชีวิต		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
2546	21,390	12,717	8,673	6,060	3,732	2,328
2547	22,653	13,351	9,302	5,010	3,119	1,891
2548	15,555	9,305	6,250	3,113	1,919	1,194

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 (มีการปรับฐานข้อมูล)

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

จำนวนคนไทยมีแนวโน้มเสี่ยงในเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลง โดยในปี 2546 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ลดลงจาก 21,390 คน เหลือ 15,555 คน ในปี 2548 ชายและหญิงมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในปี 2546 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ชายมีจำนวน 12,717 คน หญิงมีจำนวน 8,673 คน และ ลดลงโดยชายมีจำนวน 9,305 คน หญิงมีจำนวน 6,250 คน ในปี 2548 อย่างไรก็ตามชายยังคงมีความเสี่ยงสูงกว่าหญิง ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยหรือผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์

นอกจากนี้ในรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ของสำนักระบาดวิทยา ได้ระบุว่า ผู้ป่วยโรคเอดส์มีพฤติกรรมเสี่ยง ส่วนใหญ่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 83.9 พบในชายรักร่างเพศมากกว่าหญิงรักร่างเพศ รองลงมาพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 4.7 สำหรับกลุ่มติดเชื้อจากมารดาร้อยละ 4.1 กลุ่มไม่ทราบปัจจัยเสี่ยงและอื่นๆ ร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

9. สรุป

พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของประชากรไทย มีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สารเสพติด การไม่สวมหมวกกันน็อคและคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ การไม่บริโภคผักและผลไม้ การบาดเจ็บจากการทำงาน การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลเสียต่อสุขภาพ ตลอดจนการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

การเลือกปฏิบัติในส่วนที่เป็นเรื่องของการป้องกัน เช่น เมื่อมีเพศสัมพันธ์ให้มีการสวมถุงยางทุกครั้ง เพื่อความปลอดภัย ไม่ล่าเล่นทางเพศ เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มของมึนเมา สวมหมวกหรือเข็มขัดนิรภัยทุกครั้งที่มีการขับขี่ รถมอเตอร์ไซด์หรือรถยนต์ ควรหลีกเลี่ยงสารเสพติดเมื่อทราบถึงภัยอันตรายของมัน เป็นต้น ทั้งนี้ในส่วนของภาครัฐควรมีการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนตามสื่อต่างๆ รวมทั้งออกกฎหมายควบคุมในเรื่องบุหรี่และสุราอย่างเข้มงวด และต่อเนื่อง

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยการหันมาเพิ่มการบริโภคผักและผลไม้ให้มากขึ้น ออกกำลังกายให้สม่ำเสมอ บริโภคขนมขบเคี้ยวที่เป็นแป้ง น้ำตาลและไขมันให้น้อยลง เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคอ้วน โรคความดันโลหิตสูง และภาวะไขมันในเลือดสูง ซึ่งรัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบาย และรณรงค์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงโทษของการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้น สำหรับในเรื่องของการทำงานควรมีมาตรการในการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องจักรทุกครั้งเมื่อใช้งาน และเพิ่มความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานน้อยลง

การอ่านหนังสือของคนไทย

1. บทนำ

การอ่านถือเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ อันนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ วิสัยทัศน์ และเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของประชาชนให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันทัดเทียมกับอารยประเทศทั่วโลก

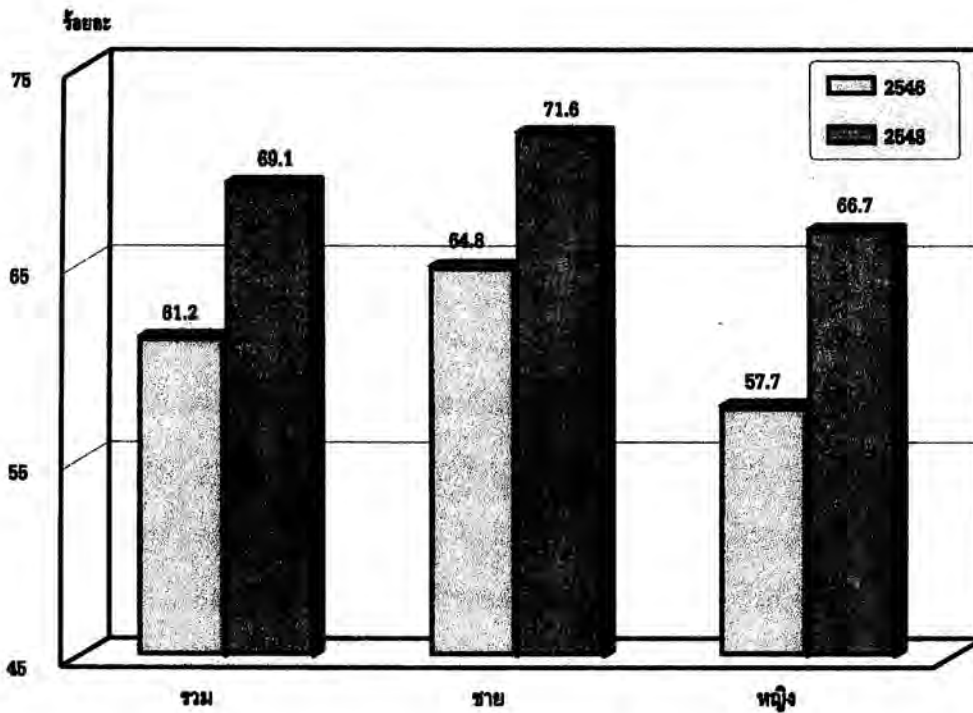
ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการอ่าน จึงได้มีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน โดยประกาศให้ปี 2546 เป็น “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา และในปีต่อๆ มาทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้มีโครงการเพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้รักการอ่านและการเรียนรู้มาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการจัดทำแผนสร้างกรุงเทพฯ ให้เป็น “เมืองแห่งการเรียนรู้และการส่งเสริมการอ่าน” เพื่อส่งแผนดังกล่าวเข้าชิงรางวัล “เมืองหนังสือโลก (World Book Capital)” ซึ่งเป็นโครงการที่จัดโดย UNESCO

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากรในแต่ละวัย คือ วัยเด็ก (ประชากรที่มีอายุระหว่าง 6-14 ปี) วัยรุ่น (ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี) วัยทำงาน (ประชากรที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี) และผู้สูงอายุ (ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากรปี พ.ศ. 2546 และครั้งล่าสุดเมื่อปี 2548 ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอ่านให้มากยิ่งขึ้น

2. การอ่านหนังสือของคนไทย

การอ่านหนังสือ หมายถึง การอ่านหนังสือทุกประเภทรวมทั้งตำราเรียน ตลอดจนการอ่านจากอินเทอร์เน็ต ผลจากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2546 และ 2548 พบว่าประชากรมีแนวโน้มอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น คือในปี 2546 พบว่า ประชากรที่อายุ 6 ปีขึ้นไป 57.9 ล้านคน เป็นผู้อ่านหนังสือถึง 35.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 69.1 ในปี 2548 ชายและหญิงมีแนวโน้มของการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยชายมี ร้อยละของการอ่านหนังสือมากกว่าหญิง คือ ร้อยละ 71.6 ในชาย และร้อยละ 66.7 ในหญิง แต่หญิงมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการอ่านหนังสือมากกว่าชาย คือ ร้อยละ 18.3 และร้อยละ 13.0 สำหรับหญิงและชายตามลำดับ

แผนภูมิ 1 ร้อยละของการอ่านหนังสือ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2546 และ 2548

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง และภาค การอ่านหนังสือของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือมากกว่าประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในเขตเทศบาลมีแหล่งบริการ ร้านจำหน่าย และร้านให้เช่าหนังสืออยู่มาก ทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งบริการดังกล่าวมีมากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล แต่เป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเพิ่มของการอ่านหนังสือของประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล สูงกว่าการเพิ่มของประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่การอ่านหนังสือของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกภาคเช่นเดียวกัน โดยในปี 2548 กรุงเทพฯ มีการอ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.6 และต่ำสุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 61.5 เมื่อจำแนกการอ่านหนังสือของประชากรตามวัยต่างๆ พบว่า ในปี 2548 วัยเด็กมีการอ่านหนังสือมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.7 รองลงมาคือ วัยรุ่น (ร้อยละ 83.1) วัยทำงาน (ร้อยละ 65.0) และผู้สูงอายุ (ร้อยละ 37.4)

ตาราง 1 ร้อยละของผู้การอ่านหนังสือ จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง ภาค และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2546 และ 2548

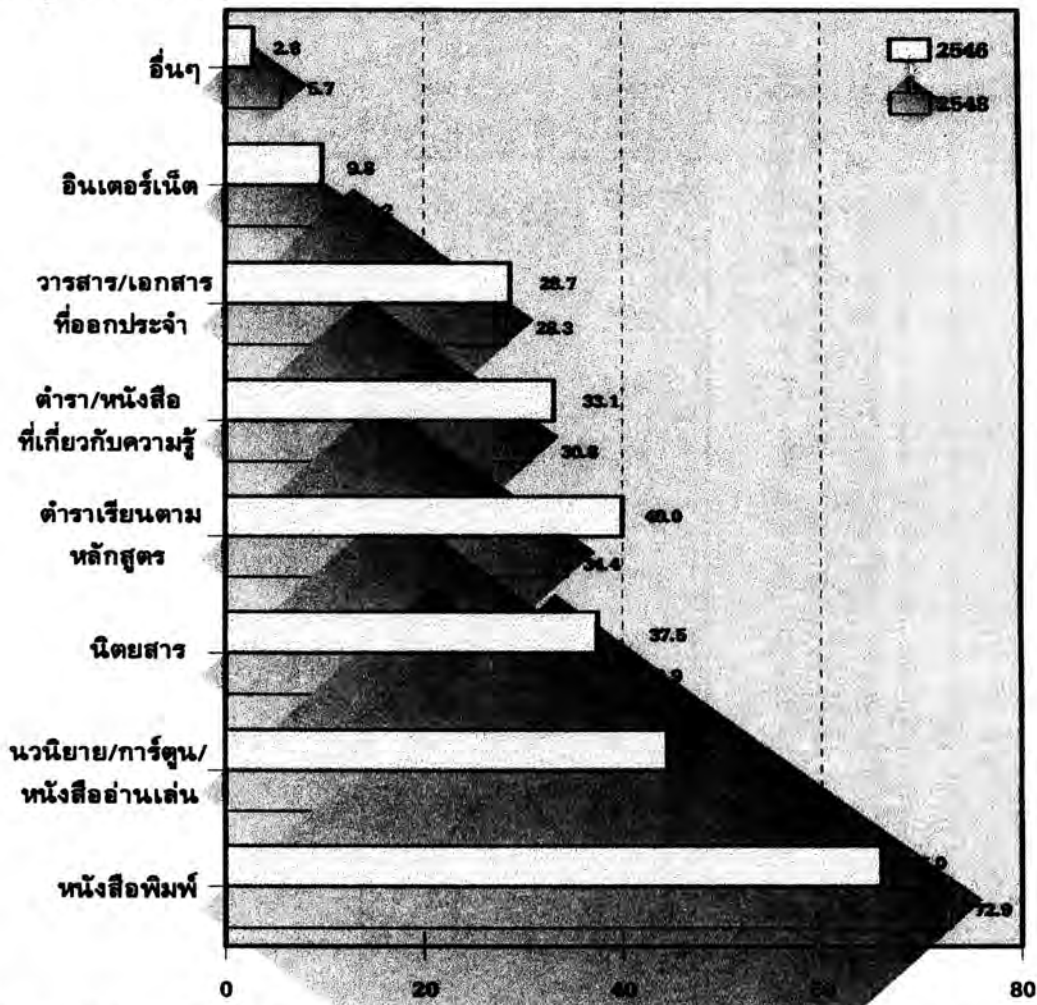
เขตการปกครองและภาค	ผู้อ่านหนังสือ	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
2546					
รวม	61.2	84.5	80.4	54.3	24.4
ในเขตเทศบาล	74.4	85.5	87.5	73.3	39.3
นอกเขตเทศบาล	54.7	84.1	77.0	44.3	17.7
กรุงเทพมหานคร	81.6	92.5	91.9	80.5	50.9
ภาคกลาง	63.5	84.3	80.1	60.5	25.5
ภาคเหนือ	59.2	80.8	87.1	52.7	19.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	52.8	86.0	74.6	38.9	17.0
ภาคใต้	61.1	80.5	76.2	53.7	26.7
2548					
รวม	69.1	87.7	83.1	65.0	37.4
ในเขตเทศบาล	79.2	90.0	88.2	78.3	52.7
นอกเขตเทศบาล	64.2	86.8	80.6	58.0	30.4
กรุงเทพมหานคร	82.6	94.9	90.6	81.3	58.8
ภาคกลาง	73.8	87.4	85.1	73.5	42.1
ภาคเหนือ	69.2	90.2	87.4	66.1	31.9
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	61.5	85.8	78.3	52.1	31.6
ภาคใต้	66.9	85.9	79.4	61.0	33.1

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3. ประเภทหนังสือที่อ่าน

จากการสำรวจฯ พบว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่มีคนอ่านมากที่สุด ในปี 2548 มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นจากปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 27.6 การอ่านหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรมีการอ่านลดลงอย่างเห็นได้ชัด คือ จากร้อยละ 40.0 ในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 34.4 ในปี 2548 นอกจากนี้หนังสือประเภทนิตยสาร วารสาร/ เอกสารที่ออกเป็นประจำ ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้ก็ยังมี การอ่านลดลงเช่นกัน

แผนภูมิ 2 ร้อยละของผู้อ่านหนังสือจำแนกตามประเภทหนังสือที่อ่าน พ.ศ. 2546 และ 2548

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

วัยเด็ก หนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรเป็นหนังสือที่มีการอ่านมากที่สุด เนื่องจากประชากรวัยนี้ยังอยู่ในวัยของการศึกษาภาคบังคับ รองลงมาคือ นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น และตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้ ตามลำดับ การอ่านหนังสือของเด็กมีการอ่านเพิ่มขึ้นเกือบทุกประเภท ยกเว้นหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรซึ่งมีการอ่านลดลงจากร้อยละ 96.9 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 92.3 ในปี 2548

วัยรุ่น หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่วัยรุ่นอ่านมากที่สุดคือร้อยละ 68.9 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.5 ในปี 2548 รองลงมาคือ การอ่านนวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น และตำราเรียนตามหลักสูตร ตามลำดับ

วัยทำงาน หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่วัยทำงานอ่านมากที่สุดและมากกว่าวัยอื่นๆ โดยมีการอ่านมากกว่าร้อยละ 85 ทั้งในปี 2546 และ 2548 รองลงมาคือ นิตยสาร และวารสาร/เอกสารที่ออกเป็นประจำ ตามลำดับ

ผู้สูงอายุ หนังสือพิมพ์ยังคงเป็นหนังสือที่นิยมอ่านในผู้สูงอายุเช่นเดียวกับวัยรุ่น และวัยทำงาน รองลงมาคือ วารสาร/เอกสารที่ออกเป็นประจำ และตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้ ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีความสนใจในการอ่านจากอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 0.3 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 1.7 ในปี 2548

ตาราง 2 ร้อยละผู้อ่านหนังสือ จำแนกตามประเภทหนังสือที่อ่านและวัยของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548

ประเภทหนังสือ ^{1/}	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
	2546			
หนังสือพิมพ์	20.7	68.9	85.1	76.3
นิตยสาร	12.8	51.5	43.2	22.1
วารสาร/เอกสารอื่นที่ออกประจำ	10.1	34.8	34.7	24.4
นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น	44.5	62.1	37.9	14.1
ตำราเรียนตามหลักสูตร	96.9	58.3	6.1	2.7
ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้	31.6	47.1	27.0	25.1
อินเทอร์เน็ต	3.0	19.6	8.5	0.3
อื่นๆ ^{2/}	2.6	2.7	2.1	11.8
	2548			
หนังสือพิมพ์	25.3	77.5	89.4	79.2
นิตยสาร	14.2	49.4	42.2	20.9
วารสาร/เอกสารอื่นที่ออกประจำ	11.7	35.6	32.6	21.5
นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น	66.0	65.6	31.8	11.8
ตำราเรียนตามหลักสูตร	92.3	51.5	6.7	2.8
ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้	33.0	40.2	25.3	33.3
อินเทอร์เน็ต	4.7	20.3	8.8	1.7
อื่นๆ ^{2/}	3.5	8.1	5.6	5.6

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2/ หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ข้อความโฆษณา ซีดี เป็นต้น

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. สาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือของคนไทย

จากการสำรวจ พบว่า ผู้ไม่อ่านหนังสือมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 38.8 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 30.9 ในปี 2548 สาเหตุของการไม่อ่านหนังสือของประชากร พบว่า มาจากการชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีมากที่สุด

ตาราง 3 ร้อยละผู้ไม่อ่านหนังสือ จำแนกตามสาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือ และกลุ่มอายุ พ.ศ. 2546 และ 2548

สาเหตุหลักที่ไม่อ่านหนังสือ ^{1/}	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
2546				
อ่านหนังสือไม่ออก	20.1	7.2	10.4	29.2
ไม่มีเงินซื้อหนังสือ	15.0	11.9	8.7	5.6
หนังสือราคาแพงเกินไป	12.9	8.8	8.0	3.5
หาหนังสืออ่านยาก	7.3	17.0	12.4	6.3
ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ	50.7	45.4	48.4	34.9
ไม่มีเวลาอ่าน	9.7	53.7	59.4	23.6
สายตาไม่ดี	0.4	1.8	11.8	58.5
ชอบฟังวิทยุ/ดูทีวี	55.4	68.7	60.1	44.4
อื่นๆ ^{2/}	4.6	1.4	1.3	2.0
2548				
อ่านหนังสือไม่ออก	36.0	11.6	13.0	29.6
ไม่มีเงินซื้อหนังสือ	3.1	3.6	3.1	1.4
หนังสือราคาแพงเกินไป	1.4	2.4	2.2	0.7
หาหนังสืออ่านยาก	3.7	9.7	7.9	3.2
ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ	36.6	36.0	32.6	21.1
ไม่มีเวลาอ่าน	4.3	39.8	46.9	13.2
สายตาไม่ดี	0.1	0.5	7.9	47.3
ชอบฟังวิทยุ/ดูทีวี	47.6	61.1	61.8	49.8
อื่นๆ ^{2/}	2.5	3.0	1.0	0.9

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2/ มีปัญหาสุขภาพ เช่น บ่อย เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต พิการ ตาบอด บัญญาอ่อน

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

วัยเด็ก การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้วัยเด็กไม่อ่านหนังสือ โดยในปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 55.4 ลดลงเหลือร้อยละ 47.6 ในปี 2548 รองลงมาคือ ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน และอ่านหนังสือไม่ออก ตามลำดับ

วัยรุ่น สาเหตุหลักที่วัยรุ่นไม่อ่านหนังสือ เพราะชอบฟังวิทยุ/ดูทีวี รองลงมาคือไม่มีเวลาอ่าน และไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน ตามลำดับ โดยสาเหตุที่ไม่มีเวลาอ่านการลดลงอย่างเห็นได้ชัด คือร้อยละ 53.7 ในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 39.8 ในปี 2548

วัยทำงาน สาเหตุหลักที่ทำให้ไม่อ่านหนังสือมีลักษณะคล้ายกับวัยรุ่น คือ การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีมากที่สุด คือร้อยละ 60.1 ในปี 2546 เพิ่มเป็นร้อยละ 61.8 ในปี 2548 รองลงมาคือ ไม่มีเวลาอ่าน และไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน ตามลำดับ

ผู้สูงอายุ การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวียังเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ไม่อ่านหนังสือเช่นเดียวกับทุกๆวัย รองลงมาคือ สายตาไม่ดี โดยมีการลดลงอย่างเห็นได้ชัดคือจากร้อยละ 58.5 ในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 47.3 ในปี 2548 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยาการทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้าสามารถรักษาโรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมถึงโรคเกี่ยวกับตา เช่น ต้อหิน ต้อกระจก เป็นต้น จึงทำให้ปัญหาเกี่ยวกับสายตาไม่ลดลง

5. การส่งเสริมให้อ่านหนังสือ

จากการสำรวจฯ ในปี 2548 เกี่ยวกับความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชากรรักการอ่านหนังสือ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสือควรมีราคาถูกลง และควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 31.6 เท่ากัน ทั้งนี้การจัดให้มีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ถือได้ว่าเป็นการสร้างโอกาสในการอ่านให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนมากยิ่งขึ้น การเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ จะเป็นกลยุทธ์อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสนใจอ่านหนังสือ รองลงมาคือ หนังสือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ (ร้อยละ 23.7) และควรส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน (ร้อยละ 20.5)

ตาราง 4 ร้อยละประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือ 10 อันดับ และวัยของประชากร พ.ศ. 2548

การส่งเสริมเพื่อให้อ่านหนังสือ	รวม	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
หนังสือควรถูกกลง	31.6	28.1	31.7	32.9	30.7
ควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน	31.6	28.2	31.7	32.2	33.1
ควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ	23.7	20.3	24.4	24.8	22.4
ส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน	20.5	16.4	19.6	21.7	21.9
หาซื้อได้ง่าย	17.2	15.6	18.3	17.4	16.1
รณรงค์/ประชาสัมพันธ์ให้คนอ่านมากขึ้น	17.1	14.2	17.5	17.7	17.3
กระทัดรัด/ปกสวย/มีรูปภาพประกอบ	16.0	27.7	16.4	13.4	11.1
ใช้ภาษาง่ายๆ สามารถเข้าใจได้	15.3	14.1	13.4	16.0	16.4
โรงเรียนมีมาตรการให้นักเรียนอ่านหนังสือ					
นอกเวลา	14.0	15.1	13.5	14.1	12.8
จัดโครงการรณรงค์อ่านทั้งครอบครัว	9.5	9.3	9.2	9.6	9.4

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

วัยเด็ก มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาคือ หนังสือควรมีราคาถูกลง ร้อยละ 28.1 และหนังสือควรมีรูปเล่มกะทัดรัด/ปกสวย/มีรูปภาพประกอบ ร้อยละ 27.7

วัยรุ่น มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน และหนังสือควรมีราคาถูกลงคิดเป็นร้อยละ 31.7 เท่ากัน รองลงมาคือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจร้อยละ 24.4

วัยทำงาน มีความเห็นว่าหนังสือควรมีราคาถูกลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมาคือ ควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน และควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ

ผู้สูงอายุ มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาคือ หนังสือควรมีราคาถูกลง และส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน

6. สรุป

จากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พบว่าประชากรมีแนวโน้มอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น คือ จากร้อยละ 61.2 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 69.1 ในปี 2548 โดยชายมีการอ่านหนังสือมากกว่าหญิง คือ ร้อยละ 71.6 ในชาย และร้อยละ 66.7 ในหญิง ในปี 2548 เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือมากกว่าประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล กรุงเทพฯ มีการอ่านหนังสือสูงถึงร้อยละ 82.6 วัยเด็กมีการอ่านหนังสือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.7 รองลงมาคือ วัยรุ่น (ร้อยละ 83.1) วัยทำงาน (ร้อยละ 65.0) และผู้สูงอายุ (ร้อยละ 37.4)

หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่มีคนอ่านมากที่สุด โดยมีผู้อ่านเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ถึงปี 2548 คิดเป็นร้อยละ 27.6 วัยเด็กอ่านหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรมากที่สุด วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุมีการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด นอกจากนี้ผู้สูงอายวยังมีความสนใจในการอ่านจากอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 0.3 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 1.7 ในปี 2548

ผู้ไม่อ่านหนังสือมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 38.8 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 30.9 ในปี 2548 สาเหตุของการไม่อ่านหนังสือของประชากร พบว่า มาจากการชอบฟังวิทยุ/ดูทีวี

สำหรับความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชากรรักการอ่านหนังสือพบว่า หนังสือควรมีราคาถูกลง และควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน นอกจากนี้ หนังสือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ และส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน

การอ่านหนังสือนับเป็นปัจจัยและมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ การรับรู้ข่าวสารต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรจะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนรักการอ่านเพิ่มมากขึ้น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการวางนโยบายและวางแผนตลอดจนกำหนดเป้าหมายและหามาตรการที่ชัดเจนที่จะหาแนวทางให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

ประชากรกับการใช้ ICT

1. บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางที่สำคัญในปัจจุบัน ที่ทำให้ประชาชน และธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลกได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วขึ้น

ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของประชากรขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง นอกจากนี้ยังอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของประชากร

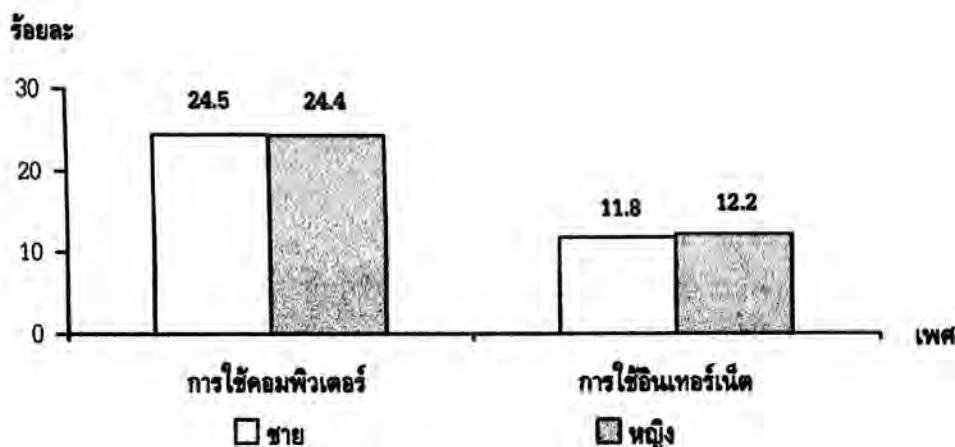
บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอความแตกต่างของลักษณะทางประชากรและสังคมของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยใช้ข้อมูลการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) ไตรมาส 3 พ.ศ. 2548 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. ลักษณะทางประชากร

2.1 เพศ

จากการเปรียบเทียบการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในกลุ่มประชากรชายและกลุ่มประชากรหญิงที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ในปี 2548 พบว่ามีการใช้ค่อนข้างน้อย เท่าเทียมกันในประชากรทั้ง 2 กลุ่ม กล่าวคือ สัดส่วนของประชากรชายที่มีการใช้คอมพิวเตอร์เกือบเท่ากับสัดส่วนประชากรหญิงที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ คือ ร้อยละ 24.5 และ 24.4 ตามลำดับ

แผนภูมิ 1 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของประชากร จำแนกตามเพศ ปี 2548

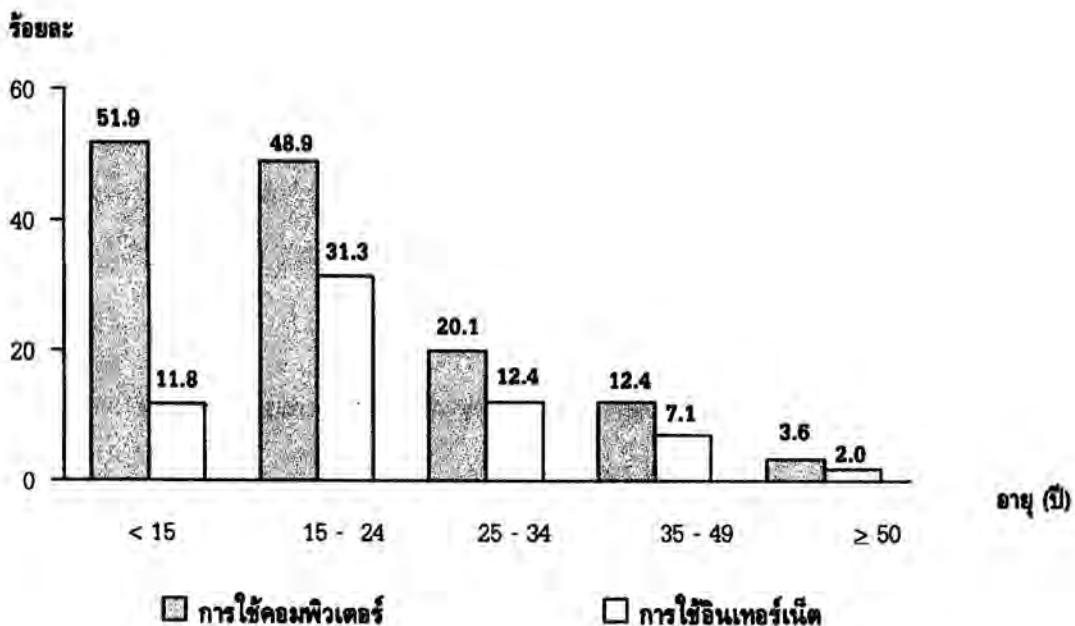
ในทำนองเดียวกันการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มประชากรชายและหญิงก็ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 11.8 และ 12.2 แสดงว่าไม่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศชายและหญิงในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.2 อายุ

ในปี 2548 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีเพียงร้อยละ 24.5 และร้อยละ 12.0 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากแผนภูมิ 2 จะเห็นว่า การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอายุ โดยเด็กและเยาวชนจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าผู้ใหญ่ กล่าวคือ สัดส่วนของประชากรกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี และกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งมีการใช้คอมพิวเตอร์ ในขณะที่สัดส่วนของประชากรกลุ่มอายุมากขึ้น จะมีการใช้คอมพิวเตอร์ลดลงจากร้อยละ 20.1 ในกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี เหลือร้อยละ 12.4 ในกลุ่มอายุ 35 - 49 ปี และร้อยละ 3.6 ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป

สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตมีสัดส่วนสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 และมีสัดส่วน ลดลงในกลุ่มประชากรที่มีอายุเพิ่มสูงขึ้น คือ ร้อยละ 12.4 7.1 และ 2.0 ในกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี 35 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

แผนภูมิ 2 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2548

2.3 การศึกษา

ในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอันทันสมัย ได้แก่ อินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องมีผู้ใช้ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งนิยมใช้กันทั่วโลก

ในปี 2548 สัดส่วนของประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา (รวมอนุปริญญา) มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.1 และ 47.3 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของประชากรที่

สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาลงไป มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตต่ำกว่า ทั้งนี้อาจจะกล่าวได้ว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของประชากร

ตาราง 1 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของประชากร จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี 2548

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	สัดส่วนการใช้ คอมพิวเตอร์ (%)	สัดส่วนการใช้ อินเทอร์เน็ต (%)
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	14.0	3.4
มัธยมศึกษา	35.1	21.5
อุดมศึกษา (อนุปริญญา)	70.1	47.3
อื่นๆ และไม่ทราบ	14.3	7.6

3. อาชีพ

ในปัจจุบันการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการทำงาน โดยในปี 2548 ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ (ด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ การสอน เป็นต้น) มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สูงที่สุดร้อยละ 88.2 และ 59.9 ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพ เกษตร ประมง และอาชีพขั้นพื้นฐาน (ผู้ใช้แรงงานทางด้านการเกษตร การประมง การทำเหมืองแร่ เป็นต้น) มีการใช้คอมพิวเตอร์ ในสัดส่วนที่ต่ำ เพียงร้อยละ 2.3 และ 5.0 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบางวิชาชีพมีความจำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการทำงานมากกว่า

ตาราง 2 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของผู้มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ ปี 2548

อาชีพ	สัดส่วนการใช้ คอมพิวเตอร์ (%)	สัดส่วนการใช้ อินเทอร์เน็ต (%)
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการ	24.8	16.5
วิชาชีพด้านต่างๆ (ด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ การสอน เป็นต้น)	88.2	59.9
วิชาชีพช่างเทคนิคสาขาต่างๆ	65.5	39.9
เสมียน	70.3	38.9
พนักงานบริการ ร้านค้า	13.7	6.9
งานด้านเกษตร ประมง	2.3	1.0
อาชีพขั้นพื้นฐาน และอื่นๆ (ผู้ใช้แรงงานทางด้านการเกษตร การประมง การทำเหมืองแร่ เป็นต้น)	5.0	2.2

4. ถิ่นที่อยู่อาศัย

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชากรอาจแบ่งได้ตามภูมิภาค เขตเมือง หรือเขตชนบท ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้โอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศเพราะภาคหรือในเขตเมืองที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจดีกว่าจะมีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ในการเข้าถึงสารสนเทศเจริญก้าวหน้ากว่าภาคหรือเขตชนบทที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจด้อยกว่า

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสูงกว่าทุกภาค ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนดังกล่าวที่น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาการอาศัยอยู่เขตเมือง (ในเขตเทศบาล) หรือเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล) พบว่า สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมืองของทุกภาคจะมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนที่สูงกว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทของทุกภาค

ตาราง 3 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของประชากร จำแนกตามภาคและเขตการปกครอง ปี 2548

ภาค / เขตการปกครอง	สัดส่วนการใช้ คอมพิวเตอร์ (%)	สัดส่วนการใช้ อินเทอร์เน็ต (%)
ทั่วราชอาณาจักร	24.5	12.0
ในเขตเทศบาล	35.5	21.2
นอกเขตเทศบาล	19.7	8.0
กรุงเทพมหานคร	38.8	25.9
ภาคกลาง	25.0	11.9
ในเขตเทศบาล	31.8	17.2
นอกเขตเทศบาล	21.8	9.2
ภาคเหนือ	24.1	11.9
ในเขตเทศบาล	36.2	21.4
นอกเขตเทศบาล	21.2	9.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19.8	8.4
ในเขตเทศบาล	33.7	19.1
นอกเขตเทศบาล	17.3	6.5
ภาคใต้	24.0	10.2
ในเขตเทศบาล	35.4	18.7
นอกเขตเทศบาล	20.5	7.6

5. สรุป

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของประชากรกลุ่มต่างๆ เป็นผลมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่แตกต่างกันทำให้การแพร่กระจายของเทคโนโลยีสารสนเทศไปได้ไม่ทั่วถึงเท่าเทียมกัน

ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจในเรื่องของทุนในการจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และความแตกต่างทางด้านสังคมในเรื่องอาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัยตลอดจนลักษณะของประชากร ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษาที่สำเร็จก็อาจเป็นปัจจัยทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามไม่มีความแตกต่างระหว่างประชากรชายและหญิงในการเข้าถึงเครื่องมือ ดังกล่าว

ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริม พัฒนาโครงสร้าง ICT ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกภาคทั้งเขตเมืองและชนบท รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ ICT ของประชากรทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงานนั้น จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษา และหาวิธีการที่จะกระตุ้นเพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการใช้ ICT

หน้าว่าง

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICT (Digital Divide)

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge - based economy / society) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศได้จากทั่วทุกมุมโลกอย่างสะดวก และรวดเร็ว อย่างไรก็ตามก็มีช่องว่างในการพัฒนาที่ทำให้หลายพื้นที่ในประเทศไทยยังไม่สามารถ หรือยังขาดโอกาสในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอความเหลื่อมล้ำของโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระหว่างภาคต่างๆ ในประเทศ ได้แก่ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ที่หลากหลาย กว้างขวางได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

2. โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศและการสื่อสาร

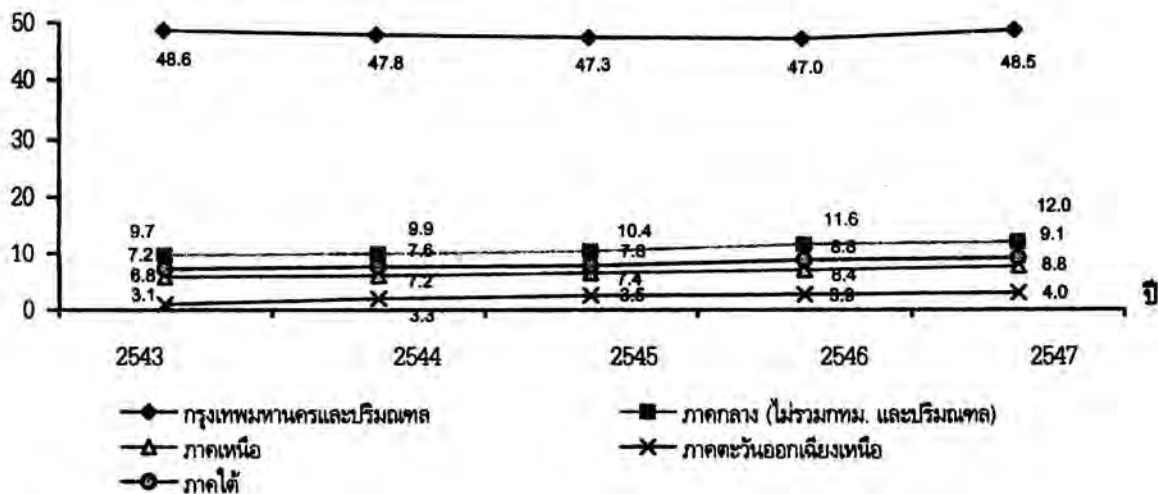
2.1 โทรศัพท์

เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากอำนวยความสะดวก และรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการเข้าถึง อินเทอร์เน็ต ดังนั้น การขยายตัวของการใช้โทรศัพท์ย่อมแสดงถึงโอกาสในการรับข้อมูล ข่าวสาร ทางอินเทอร์เน็ต

ในปี 2547 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการต่อประชากร 100 คน สูงที่สุด จำนวน 48.5 เลขหมาย ในขณะที่ภาคอื่นๆ มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการเพียง 4 - 12 เลขหมายต่อประชากร 100 คน โดยภาคกลาง (ไม่รวม กทม. และปริมณฑล) มีเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานให้บริการมากที่สุด จำนวน 12 เลขหมายต่อประชากร 100 คน ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนต่ำที่สุดเพียง 4 เลขหมาย และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ถึงจะมีการเพิ่มการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ความแตกต่างของเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 100 คน ระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับภาคต่างๆ ลดลงเพียงร้อยละ 2 - 6 เท่านั้น

แผนภูมิ 1 จำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการต่อประชากร 100 คน จำแนกตามภาค ปี 2543 - 2547

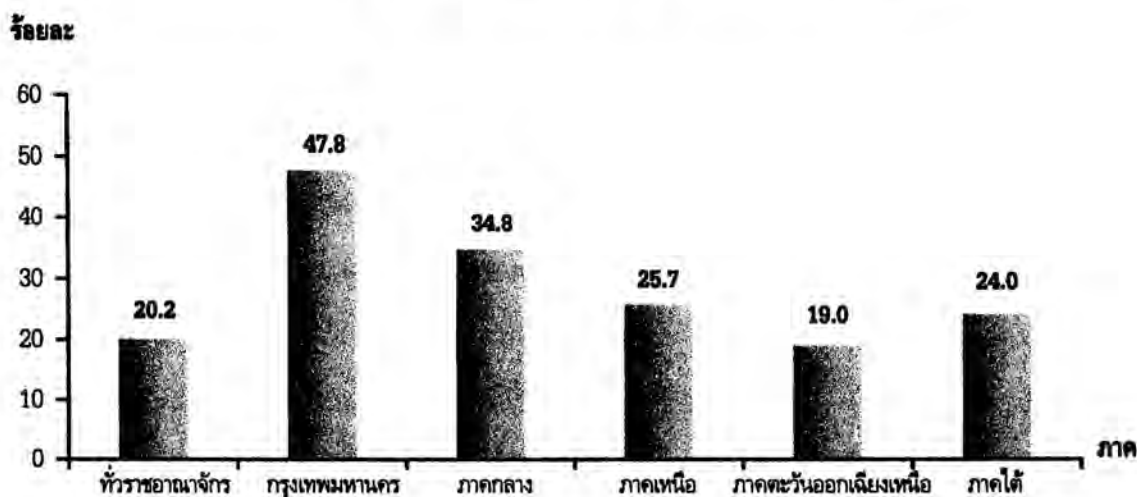
เลขหมายโทรศัพท์พื้นฐาน (ต่อประชากร 100 คน)

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำหรับการใช้โทรศัพท์มือถือมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภาค เพราะสะดวกในการใช้งานโดยในปี 2547 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป 100 คนในกรุงเทพมหานคร มีโทรศัพท์มือถือใช้สูงที่สุดถึง 48 คน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุดกว่าภาคอื่นมีโทรศัพท์มือถือใช้ 19 คน ซึ่งเมื่อเทียบกับโทรศัพท์พื้นฐานสัดส่วนของประชากรในภาคต่างๆ ที่มีโทรศัพท์มือถือจะสูงกว่าโทรศัพท์พื้นฐาน

แผนภูมิ 2 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่มีโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามภาค ปี 2547

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.2 คอมพิวเตอร์

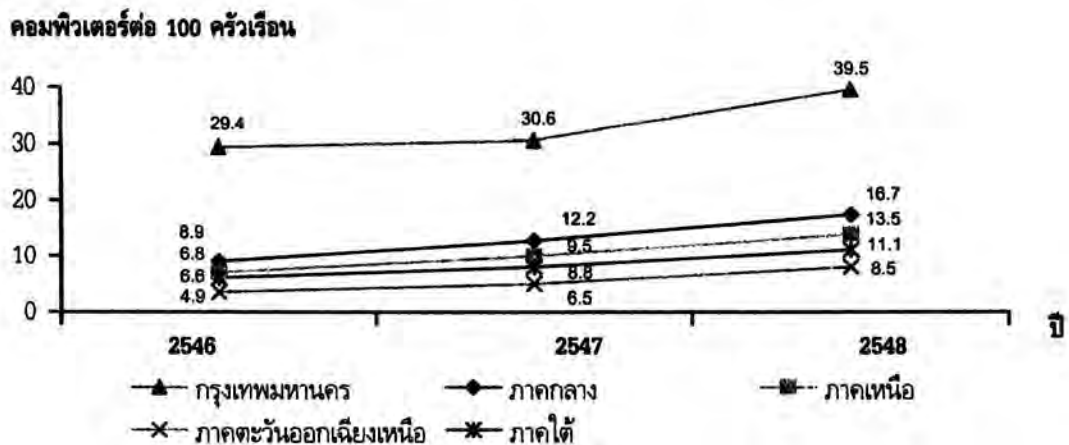
เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา การแพร่กระจายของการใช้คอมพิวเตอร์ทุกภาคเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีความแตกต่างระหว่างภาค โดยภาคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจะมีการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าภาคที่ยากจนกว่า กล่าวคือ กรุงเทพมหานครยังคงมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์สูงที่สุดร้อยละ 33.1 ซึ่งสูงกว่าทุกภาคอย่างมาก ในขณะที่ภาคอื่นมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 15 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงเป็นภาคที่มีการแพร่กระจายของคอมพิวเตอร์ต่ำที่สุด ในทำนองเดียวกัน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีในครัวเรือนมีการขยายตัวในทุกภาคของประเทศ แต่จะพบว่า ปี 2548 ช่องว่างระหว่างจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในครัวเรือนในกรุงเทพมหานครกับภาคต่างๆ จะเพิ่มมากกว่าปี 2546 ส่วนระหว่างภาคต่างๆ จะมีความแตกต่างกันเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2546 (แผนภูมิ 3)

ตาราง 1 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ จำแนกตามภาค ปี 2546 - 2548

ภาค	2546	2547	2548
ทั่วราชอาณาจักร	8.2	11.1	13.7
กรุงเทพมหานคร	24.0	28.1	33.1
กลาง	7.5	11.6	15.0
เหนือ	6.1	9.0	12.2
ใต้	6.1	8.6	10.2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4.5	6.3	7.7

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

แผนภูมิ 3 จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อ 100 ครัวเรือน จำแนกตามภาค ปี 2546 - 2548

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

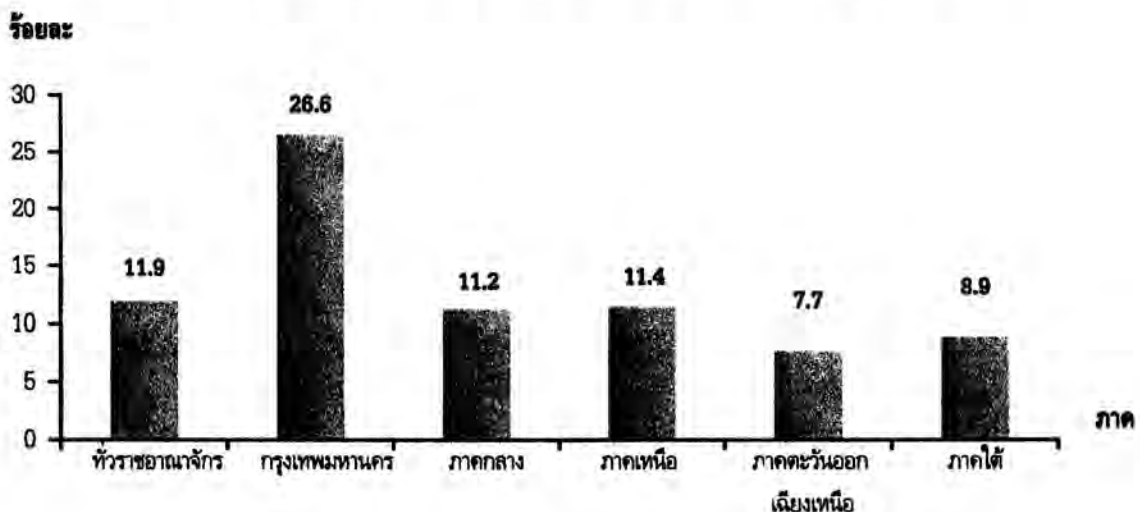
2.3 อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง สะดวก และรวดเร็ว โดยสามารถส่งผ่าน ข่าวสาร ข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่งโดยไม่จำกัดระยะทาง ปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ตแพร่หลายมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้แทบทุกอย่าง

จากแผนภูมิ 4 จะพบว่า ในปี 2547 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ต มีความแตกต่างกันระหว่างกรุงเทพมหานคร และภาคต่างๆ อย่างมาก ในขณะที่ภาคต่างๆ (ไม่รวม กทม.) จะมีการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันไม่มากนัก โดยกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่ำที่สุดร้อยละ 7.7

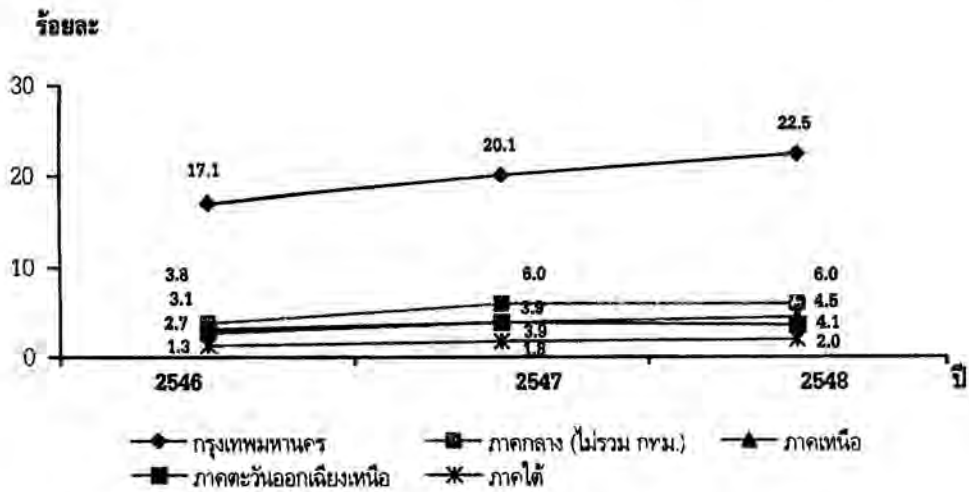
เมื่อพิจารณาการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจะเห็นว่า ในปี 2548 ครัวเรือนทุกภาคมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานครมีครัวเรือนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 22.5 ในขณะที่ภาคอื่นๆ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตต่ำที่สุด เพียงร้อยละ 2 เท่านั้น (แผนภูมิ 5) ซึ่งจะเห็นว่า ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีความไม่เสมอภาคหรือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตระหว่างกรุงเทพมหานคร และภาคต่างๆ ตลอดจนระหว่างภาคต่างๆ เพิ่มขึ้น

แผนภูมิ 4 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามภาค ปี 2547

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

แผนภูมิ 5 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำแนกตามภาค ปี 2546 - 2548

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. สรุป

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นตัวกลางที่ทำให้ประชาชนและธุรกิจ สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากทั่วทุกมุมโลกได้ และนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์ให้เป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ICT ที่แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นโอกาสในการพัฒนาคน และอาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของกลุ่มคนต่างๆ มากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทักษะพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งข้อมูล หรือทุนในการจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งมีผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ และระหว่างพื้นที่

ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง โดยการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมให้มีการสร้างและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

หน้าว่าง

สถานการณ์การใช้พลังงานในครัวเรือน ปี 2549

1. บทนำ

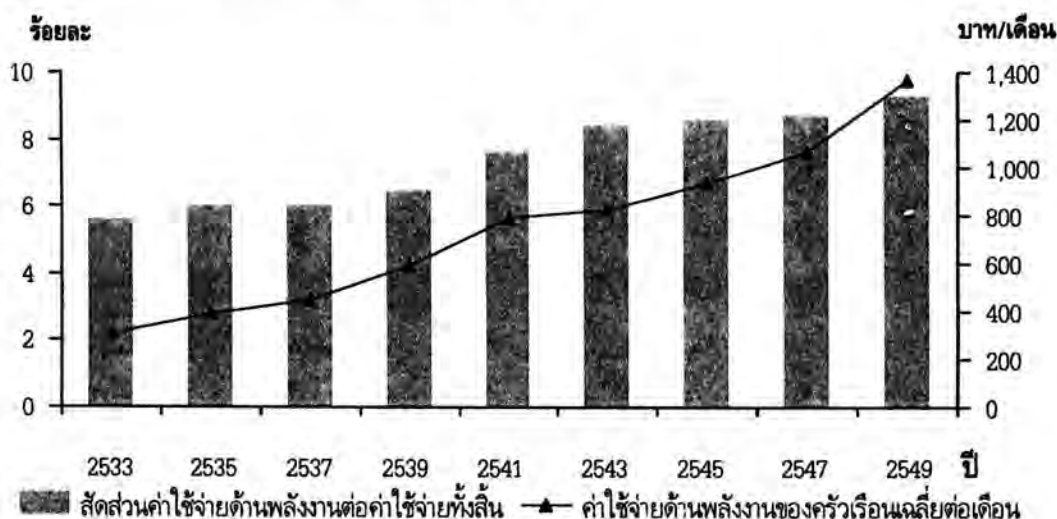
พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และระบบเศรษฐกิจ พลังงานที่ใช้ในปัจจุบันที่สำคัญประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ได้แก่ น้ำมันเบนซิน ดีเซล น้ำมันหล่อลื่น ก๊าซและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ถ่านไม้ ฟืน พลังงานส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นพลังงานที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันมีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ความต้องการพลังงานยังคงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการจัดหาพลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัดเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน และประเภทของพลังงานที่ครัวเรือนใช้ โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2533 - 2549 (ปี 2549 เป็นผลเบื้องต้น ซึ่งได้จากการสำรวจ 6 เดือนแรก คือ มกราคม - มิถุนายน) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. แนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน

ในช่วง 15 ปี ที่ผ่านมา (2533 - 2549) จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 306 บาทต่อเดือนในปี 2533 เป็น 793 บาทและ 1,368 บาท ในปี 2541 และ 2549 เป็นผลให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายพลังงานต่อค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนโดยเฉลี่ยทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.6 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 7.6 และ 9.3 ในปี 2541 และ 2549 ตามลำดับ

แผนภูมิ 1 การใช้พลังงานของครัวเรือน ปี 2533 - 2549

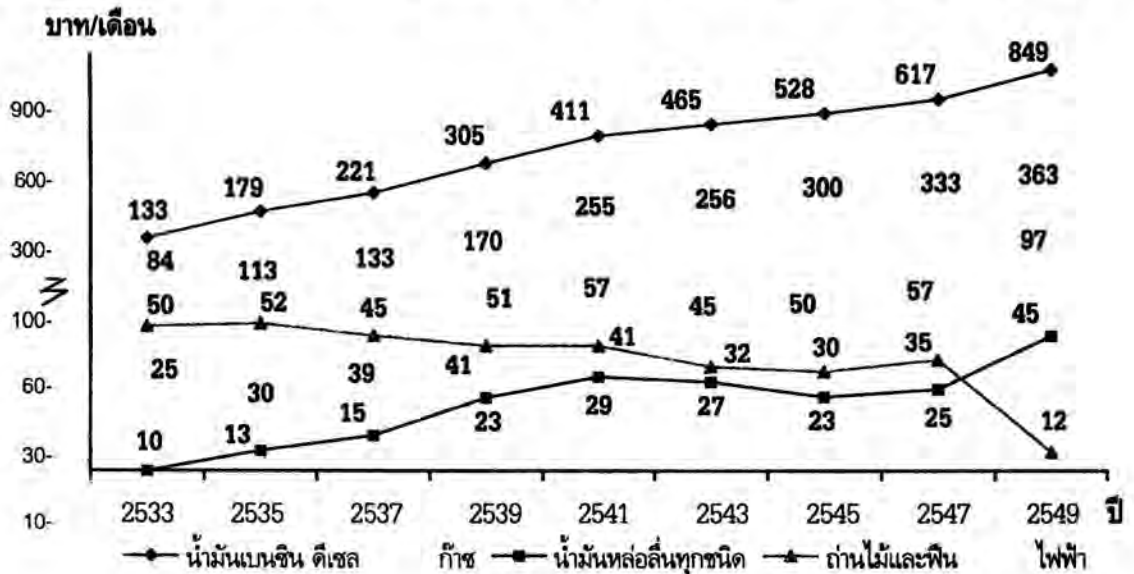

จากแผนภูมิ 2 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายพลังงานของครัวเรือนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี 2547 – 2549 คือค่าใช้จ่ายน้ำมันหล่อลื่น และค่าก๊าซ เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว โดยค่าก๊าซจากเฉลี่ยเดือนละ 57 บาทในปี 2547 เป็น 97 บาทในปี 2549 ในขณะที่ค่าน้ำมันหล่อลื่นเพิ่มจากเฉลี่ยเดือนละ 25 บาทในปี 2547 เป็น 45 บาท ในปี 2549

ส่วนค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลก็เพิ่มค่อนข้างมาก จากเฉลี่ยเดือนละ 617 บาท ในปี 2547 เป็น 850 บาท ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 38

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าใช้จ่าย ถ่านไม้ และฟืนลดลงมาก ถึง 2 เท่า ในช่วงเวลาดังกล่าว

แผนภูมิ 2 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน เฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามประเภทของพลังงาน ปี 2533 – 2549

3. ประเภทของพลังงานที่ครัวเรือนใช้

ในปี 2549 ครัวเรือนหนึ่งมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 14,640 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ย 1,368 บาท หรือร้อยละ 9.3 ของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั้งสิ้น ในจำนวนนี้เป็นค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 850 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.1 ของค่าใช้จ่ายด้านพลังงานทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าไฟฟ้า 363 บาท และค่าก๊าซ (ส่วนใหญ่ก๊าซหุงต้ม) 97 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.6 และ 7.1

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายภาค พบว่าครัวเรือนใน กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด รอบกรุงเทพฯ (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ) มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงสุดเฉลี่ยเดือนละประมาณ 2,496 บาท หรือร้อยละ 10.2 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานต่ำที่สุดเฉลี่ยเดือนละ 955 บาท หรือร้อยละ 8.9 ของค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ครัวเรือนในทุกภาคมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเป็นค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลมากที่สุด ร้อยละ 62 – 67 รองลงมา เป็นไฟฟ้าร้อยละ 22 – 28 ยกเว้น กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ที่มีค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลร้อยละ 52.5 ส่วน ค่าไฟฟ้าร้อยละ 35.2

ตาราง 1 ร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามประเภทของพลังงาน และภาค ปี 2549

ประเภทของพลังงาน	กรุงเทพฯ และ ปทุมธานี	กทม. และ 3 จังหวัด ^{1/}	กลาง	เหนือ	ตะวันออก และ เหนือ	ใต้
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (บาท)	14,640	24,539	15,749	11,555	10,708	15,326
ค่าใช้จ่ายพลังงาน(บาท)	1,368	2,496	1,624	1,023	955	1,492
ค่าใช้จ่ายพลังงานต่อ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (%)	9.3	10.2	10.3	8.9	8.9	9.7
รวมค่าใช้จ่ายพลังงาน (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	72.5	64.8	71.8	75.2	75.5	77.5
เบนซิน ดีเซล	62.1	52.5	61.9	63.8	66.4	67.2
เบนซิน	39.1	37.0	37.5	39.4	40.4	43.0
ดีเซล	23.0	15.5	24.4	24.4	26.0	24.2
ก๊าซ	7.1	8.6	6.8	7.5	6.2	6.7
น้ำมันหล่อลื่น และ น้ำมันก๊าด	3.3	3.7	3.1	3.9	2.9	3.6
ผลิตภัณฑ์อื่น	27.5	35.2	28.2	24.8	24.5	22.5
ถ่านไม้ และฟืน	0.9	0.0	0.4	1.6	2.1	0.5
ไฟฟ้า	26.6	35.2	27.8	23.2	22.4	22.0

^{1/} นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

4. ค่าใช้จ่ายพลังงานตามสถานะเศรษฐกิจสังคม

จากตาราง 2 จะเห็นว่าครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ คือ เฉลี่ยเดือนละประมาณ 3,403 บาท รองลงมาได้แก่ ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร 1,818 บาท และครัวเรือนเสมียนพนักงาน พนักงานขาย และให้บริการ 1,575 บาท ในขณะที่ครัวเรือนคนงานเกษตร หรือคนงานทั่วไปหรือผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานต่ำสุด คือ เฉลี่ยประมาณเดือนละ 800 กว่าบาท

ในทำนองเดียวกันจะเห็นว่า ครัวเรือนลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงานสูงสุดในทุกภาค โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มดังกล่าวใน กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงที่สุดถึงเดือนละ 5,130 บาท หรือมากกว่าค่าใช้จ่ายพลังงานของครัวเรือนกลุ่มเดียวกันนี้ที่อยู่ในภาคอื่นๆ ซึ่งอยู่ระหว่าง 2,600 – 3,100 บาทต่อเดือนประมาณเกือบเท่าตัว

ตาราง 2 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคม และภาค ปี 2549

หน่วย : บาท/เดือน

สถานะทางเศรษฐกิจสังคม	หัวราช อาณาจักร	กทม.และ 3 จังหวัด ^{1/}	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	1,368	2,496	1,624	1,023	955	1,492
ผู้ทำการเกษตร	919	1,785	1,521	763	646	1,498
ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเอง ที่ไม่ใช่การเกษตร	1,818	2,452	2,054	1,429	1,545	1,738
ลูกจ้าง	1,733	2,695	1,673	1,364	1,429	1,563
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และ นักบริหาร	3,403	5,130	3,125	2,766	2,601	2,697
- คนงานเกษตร	882	1,541	833	476	671	1,121
- คนงานทั่วไป	894	623	968	875	953	841
- เสมียนพนักงาน พนักงานขาย และ ให้บริการ	1,575	1,663	1,645	1,391	1,472	1,615

^{1/} นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

5. สรุป

การใช้พลังงานของครัวเรือนในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะน้ำมันเบนซิน ดีเซล และไฟฟ้าในแต่ละปีประเทศไทยต้องเสียเงินตราต่างประเทศเพื่อนำเข้าน้ำมันเป็นจำนวนมาก ยิ่งในปัจจุบันราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงมีราคาสูงค่อนข้างมาก ทำให้ราคาน้ำมันเบนซิน ดีเซล ที่ซื้อขายในประเทศราคาสูงตามไปด้วย ผลที่ตามมาก็คือ ครัวเรือนต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านพลังงานมากขึ้นด้วย

ดังนั้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน และประเทศ คนไทยทุกคนควรจะร่วมแรงร่วมใจลดการใช้ น้ำมันและไฟฟ้า โดยใช้เท่าที่จำเป็น และประหยัด หรือเปลี่ยนไปใช้พลังงานทางเลือกอื่น ที่เหมาะสม และถูกกว่า เช่น ก๊าซโซลาร์ โบฮีโอดีเซล เป็นต้น

หน้าว่าง

แนวโน้มภาวะการทำงานของประชากรไทย พ.ศ. 2549

1. บทนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรหรือสำรวจแรงงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี 2506 โดยในช่วงแรก สำรวจเพียงปีละ 2 รอบ รอบแรกเป็นการสำรวจนอกฤดูเกษตร รอบที่ 2 เป็นฤดูเกษตร ต่อมาในปี 2527 ถึง 2540 สำรวจปีละ 3 รอบ โดยเพิ่มสำรวจช่วงเดือนพฤษภาคม เพื่อดูแรงงานที่จบการศึกษาใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน และในปี 2541 ได้เพิ่มการสำรวจขึ้นอีก 1 รอบ คือ รอบที่ 4 โดยสำรวจในเดือนพฤศจิกายน เป็นช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวพืชผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เป็นการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรครบทั้ง 4 รอบของปี

นับตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ปรับปรุงการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายเดือน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถติดตามภาวะการมีงานทำ การว่างงาน และการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของประชากรได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 เป็นต้นมา สามารถนำเสนอผลของการสำรวจได้เป็นรายเดือนทุกเดือน ทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด โดยที่การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและลักษณะของกำลังแรงงานภายในประเทศในคาบระยะเวลาหนึ่งๆ ได้แก่ จำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานและไม่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวนผู้มีงานทำจำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะของผู้ที่มีงานทำ จำนวนและลักษณะของผู้ที่ไม่มีงานทำ และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน

เนื่องจากมีความต้องการใช้ข้อมูลด้านภาวะการทำงานของประชากรสำหรับการวางแผนในโครงการต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและให้บริการข้อมูล จึงได้จัดทำการประมาณการภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2549 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากร 2549 ในประเด็นที่สำคัญคือ

1. จำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน และไม่อยู่ในกำลังแรงงาน
2. จำนวนผู้ที่มีงานทำ จำนวนผู้ว่างงานและผู้ที่รอฤดูกาล
3. อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน อัตราการมีงานทำ และอัตราการว่างงาน

2. สภาพการณ์การทำงาน of ประชากรจากผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2548

2.1 โครงสร้างกำลังแรงงาน

จากผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2548 พบว่า มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 65.1 ล้านคน (ตารางที่ 1) เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 36.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.5 ของประชากร

ทั้งสิ้น และเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 13.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.0 สำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ประมาณ 15.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.5 ของประชากรทั้งสิ้น

สำหรับกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. **ผู้มีงานทำ** จำนวน 35.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 97.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด
2. **ผู้ว่างงาน** หมายถึง ผู้ไม่มีงานทำและพร้อมที่จะทำงาน มีจำนวน 6.4 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.8
3. **ผู้ที่รอฤดูกาล** หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงาน เนื่องจากจะรอทำงานในฤดูกาลต่อไป จำนวน 2.1 แสนคน หรือร้อยละ 0.6

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานระหว่างปี 2546-2548 พบว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 9.1 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 และผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานปี 2548 เพิ่มขึ้นจากปี 2547 จำนวน 3.4 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.0

2.2 ภาวะการมีงานทำของประชากร

จากผลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร พ.ศ. 2548 พบว่า ผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 35.3 ล้านคน (ตารางที่ 1) เป็นผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรมประมาณ 13.7 ล้านคน หรือร้อยละ 38.8 ของผู้มีงานทำ และทำงานนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 21.6 ล้านคน หรือร้อยละ 61.2 ของผู้มีงานทำ

เมื่อเปรียบเทียบผู้มีงานทำระหว่างปี 2546-2548 พบว่า ในปี 2547 มีจำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้น จากปี 2546 ประมาณ 8.9 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 โดยเพิ่มขึ้นนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 1.1 ล้านคน ส่วนภาคเกษตรกรรมลดลงประมาณ 2.5 แสนคน และผู้มีงานทำในปี 2548 เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ประมาณ 5.7 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 โดยเพิ่มขึ้นนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 5.2 แสนคน และเพิ่มขึ้นในภาคเกษตรกรรมประมาณ 5.5 หมื่นคน

2.3 ภาวะการว่างงานของประชากร

ในปี 2548 จำนวนผู้ว่างงานมีประมาณ 6.4 แสนคน (ตารางที่ 1) หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.8 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2546-2548 พบว่า จำนวนผู้ว่างงานในปี 2547 ลดลงจาก ปี 2546 ประมาณ 1.5 หมื่นคน (7.5 แสนคนในปี 2546 และ 7.4 แสนคนในปี 2547) และจำนวนผู้ว่างงานในปี 2548 ลดลงจากปี 2547 ประมาณ 9.8 หมื่นคน (7.4 แสนคนในปี 2547 และ 6.4 แสนคนในปี 2548)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546- 2548 จำแนกตามสถานภาพแรงงาน

จำนวน : พันคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	ความแตกต่าง	
				2546-2547	2547-2548
ประชากรรวม	64,006.2	65,082.5	65,110.4	1,076.3	27.9
1. ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	48,313.4	49,332.7	49,816.8	1,019.3	484.1
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	34,901.7	35,906.9	36,151.8	905.1	344.9
1.1.1 ผู้มีงานทำ	33,841.1	34,728.8	35,302.7	887.8	573.9
ภาคเกษตรกรรม	13,880.1	13,633.9	13,689.2	-246.2	55.3
นอกภาคเกษตรกรรม	19,961.0	21,094.9	21,613.5	1,134.0	518.6
1.1.2 ผู้ว่างงาน	754.2	739.2	640.8	-15.0	-98.3
1.1.3 ผู้รอฤดูกาล	306.5	249.8	208.3	-56.7	-41.5
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	13,411.7	13,614.9	13,665.0	203.2	50.2
2. ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	15,692.9	15,749.9	15,293.6	-57.0	-456.2
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	72.2	72.6	72.6	0.3	0.0
อัตราการมีงานทำ	97.0	97.0	97.7	0.0	0.7
อัตราการว่างงาน	2.2	2.1	1.8	-0.1	0.3

หมายเหตุ : ข้อมูลภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548 ใช้ค่าเฉลี่ยทั้งปี

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548

3. การประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากรไทย พ.ศ. 2549

3.1 เทคนิคที่ใช้ในการประมาณการ

การประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2549 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ระหว่างปี 2541-2548 รายไตรมาส ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การวิเคราะห์อนุกรมเวลา เกี่ยวกับภาวะการทำงานของประชากร ได้ใช้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่สนใจระหว่างปี 2541-2548 รายไตรมาส ดังนี้

1. ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานและไม่อยู่ในกำลังแรงงาน
2. ผู้ที่มีงานทำ ผู้ว่างงานและผู้รอฤดูกาล

ในการประมาณการได้ใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระหว่างปี 2541-2548 (ถึงไตรมาสที่ 4) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใกล้ช่วงที่จะประมาณการในปี 2549 มากที่สุด และได้เลือกใช้เทคนิคการทำให้เรียบแบบเอกซ์โพเนนเชียล (Exponential Smoothing) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลปัจจุบันมากกว่าข้อมูลในอดีต มีผลทำให้ได้ค่าประมาณใกล้เคียงความเป็นจริงมาก และเนื่องจากระยะเวลาที่ประมาณการเป็นระยะเวลาปานกลาง (Medium Term)

คือ ระยะเวลา 1 ปี รวมทั้งข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลที่มีแนวโน้มและอิทธิพลของฤดูกาล (Trend-Season Data) จึงได้เลือกใช้วิธีประมาณการแบบการคูณของ Holt-Winter (Holt-Winter's Multiplication) ซึ่งได้จากการประมาณการโดยใช้วิธีการดังกล่าว ได้นำมาพิจารณาพร้อมกับแนวโน้มของสถานภาพแรงงาน ได้แก่ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน ผู้รอฤดูกาล และแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในปี 2549 ประกอบด้วย

ปัจจุบัน สำนักงานสถิติแห่งชาติจะทำการประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากรเมื่อทราบผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาส 4 โดยจะประมาณการภาวะการทำงานของประชากรไตรมาส 1 และค่าเฉลี่ยของปีถัดไป สำหรับการประมาณการครั้งนี้ สรุปผลที่สำคัญได้ดังนี้

3.2 ผลจากการประมาณการภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2549

1) กำลังแรงงาน

ในปี 2549 คาดว่า จะมีกำลังแรงงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 36.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ประมาณ 4.9 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3 โดยในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูการเพาะปลูก คาดว่า จะมีผู้อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 35.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ช่วงเดียวกันประมาณ 4.9 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549

จำนวน : พันคน

สถานภาพแรงงาน	ข้อมูลการสำรวจ ภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ.2548	ข้อมูล การประมาณการ พ.ศ.2549	ความแตกต่าง 2548-2549	
			จำนวน	ร้อยละ
ประชากรรวม	65,110.4	65,283.2	172.9	0.3
1. ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	49,816.8	50,473.1	656.4	1.3
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	36,151.8	36,629.9	478.2	1.3
1.1.1 ผู้มีงานทำ	35,302.7	35,844.7	542.0	1.5
ภาคเกษตรกรรม	13,689.2	14,229.3	540.1	3.9
นอกภาคเกษตรกรรม	21,613.5	21,615.4	1.9	0.0
1.1.2 ผู้ว่างงาน	640.8	611.6	-29.2	-4.6
1.1.3 ผู้รอฤดูกาล	208.3	173.6	-34.7	-16.7
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	13,665.0	13,843.2	178.2	1.3
2. ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	15,293.6	14,810.2	-483.4	-3.2
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	72.6	72.6	0.0	0.0
อัตราการมีงานทำ	97.7	97.9	0.2	0.2
อัตราการว่างงาน	1.8	1.7	-0.1	-5.6

ที่มา : 1. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2548 เป็นค่าเฉลี่ยของทั้งปี 2548

2. การประมาณการภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2549 เป็นค่าเฉลี่ยของทั้งปี 2549

3. สำหรับจำนวนประชากรรวม ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปและประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปีประมาณจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย

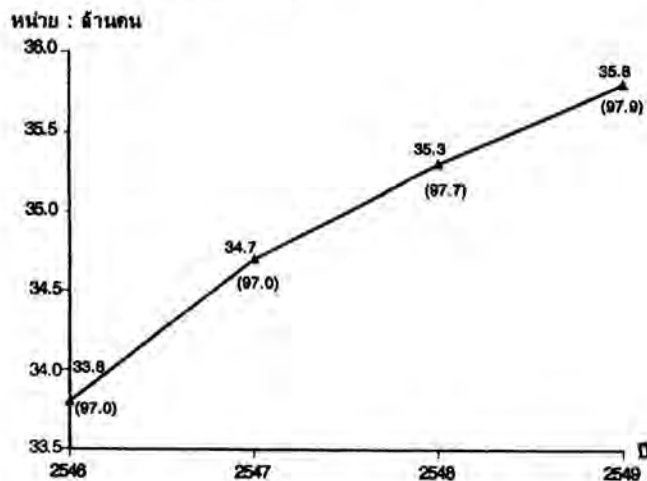
2) การมีงานทำ

ในปี 2549 ได้มีการคาดประมาณว่า เศรษฐกิจจะมีแนวโน้มขยายตัวได้ดีขึ้น โดยจะมีการขยายตัวประมาณร้อยละ 4.7-5.7 เปรียบเทียบกับปี 2548 ที่มีการขยายตัวประมาณร้อยละ 4.7 ทั้งนี้ เนื่องจากอุปสรรคในปี 2548 ได้คลี่คลายลงไป และที่สำคัญเศรษฐกิจได้มีการปรับตัวต่อเงื่อนไขและสถานการณ์ต่างๆไปแล้วไม่ว่าจะเป็นการขึ้นดอกเบี้ย การปรับราคาน้ำมันให้ใกล้เคียงกับราคาตลาดโลกและการปรับตัวของภาคธุรกิจเพื่อการแข่งขันในตลาด

อย่างไรก็ตาม แรงขับเคลื่อนสำคัญเศรษฐกิจไทยในปี 2549 จะมาจากการส่งเสริมการส่งออกโดยเฉพาะสินค้าเกษตร กลุ่มสินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศสูง รวมทั้งหมวดยานยนต์และ อิเล็กทรอนิกส์ การฟื้นตัวของการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องจากปี 2548 การลงทุนของรัฐภายใต้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ (Mega Project) และการลงทุนของภาคเอกชนที่ได้รับแรงกระตุ้นจากการลงทุนภาครัฐ รวมทั้งมาตรการปรับลดภาษีเพื่อให้ภาคเอกชนลงทุนเพิ่มขึ้น เป็นต้น ถึงแม้ว่าในปี 2549 เศรษฐกิจจะมีตัวเลขการขยายตัวไม่มากนัก แต่ประมาณการทางเศรษฐกิจเชื่อว่าจะมีการขยายตัวไม่น้อยกว่า 5 % ผลจากการประมาณการภาวะการทำงานของประชากรในปี 2549 คาดว่า จะมีผู้มีงานทำเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 35.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ประมาณ 5.4 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง โดยมีอัตราการมีงานทำร้อยละ 97.9 (ปี 2548 มีอัตราร้อยละ 97.7)

สำหรับในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูการเพาะปลูกและเป็นช่วงที่จะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูและทดแทนความเสียหายจากการเกิดธรณีพิบัติ ผลจากการประมาณการ คาดว่า จะมีผู้มีงานทำประมาณ 34.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ช่วงเวลาเดียวกันประมาณ 6.5 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 96.5 เป็น 97.0)

แผนภูมิ 1 การมีงานทำของประชากร จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548 และจากการประมาณการ พ.ศ. 2549

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ ร้อยละ

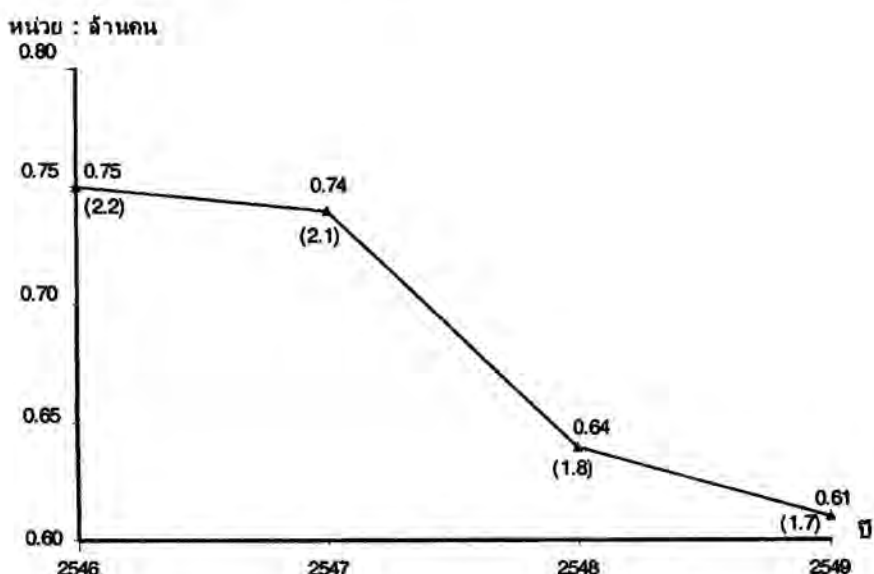
3) การว่างงาน

ในปี 2549 คาดว่า อัตราการว่างงานน่าจะลดลงจากปี 2548 เล็กน้อย เนื่องจากในปี 2549 จะมีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนมีการขยายตัว มูลค่าและปริมาณการส่งออกจะเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอการขยายตัว ความผันผวนของราคาน้ำมัน แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น อุบัติภัยทางธรรมชาติ โรคติดต่อ ความไม่สงบและการก่อการร้าย

ผลจากการประมาณการภาวะการทำงานของประชากรในปี 2549 คาดว่า จะมีผู้ว่างงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 6.1 แสนคน ลดลงจากปี 2548 ประมาณ 2.9 หมื่นคน (ปี 2548 มีผู้ว่างงานเฉลี่ย 6.4 แสนคน) โดยในปี 2549 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.7 เปรียบเทียบกับปี 2548 ที่มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.8

สำหรับในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูการเกษตรและเป็นช่วงที่ได้รับผลกระทบจากธรณีพิบัติช่วงแรก ผลจากการประมาณการ คาดว่า จะมีผู้ว่างงานประมาณ 7.5 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 2.1 จำนวนผู้ว่างงานลดลงจากปี 2548 ในช่วงเดียวกันประมาณ 1.4 แสนคน (ปี 2548 ไตรมาส 1 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 2.5)

แผนภูมิ 2 การว่างงานของประชากร จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548 และจากการประมาณการ พ.ศ. 2549

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ ร้อยละ

ผลจากการประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากรไทยในปี 2549 โดยใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลาจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระหว่างปี 2541-2548 นั้น ทำให้ทราบสถานการณ์ภาวะการทำงานของประชากรไทยในปี 2549 ในประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน และผู้รอดฤดูกาล ตลอดจนอัตราการมีงานทำ และอัตราการว่างงาน ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนกำหนดนโยบายต่างๆ ได้ในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การวางแผนและกำหนดนโยบาย ยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากร ปัจจัยดังกล่าว เช่น นโยบายของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อการทำงาน นโยบายด้านภาษี การใช้จ่ายของภาคเอกชน สถานการณ์เศรษฐกิจโลก ตลอดจนปัจจัยทางธรรมชาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะการทำงานของบริษัท พ.ศ. 2548-2549

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2548 ^{1/}					2549 ^{2/}			ความแตกต่าง ของไตรมาส 1 และค่าเฉลี่ย 2548-2549		
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	เฉลี่ย	ไตรมาส 1	ไตรมาส 1		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	
							จำนวน	ร้อยละ			
ประชากรรวม	85,285.1	85,298.1	84,884.0	84,993.3	85,110.4	85,106.2	85,283.3	-156.9	-0.2	172.9	0.3
1.ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	49,541.0	49,589.1	50,004.2	50,132.7	49,816.8	50,284.3	50,473.1	723.3	1.5	856.4	1.3
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	35,280.2	35,804.5	36,842.7	36,879.6	36,151.8	35,774.1	36,629.9	493.9	1.4	478.2	1.3
1.1.1 ผู้มีงานทำ	34,050.1	34,674.5	36,302.4	36,183.9	35,302.7	34,697.1	35,844.7	647.0	1.9	542.0	1.5
ภาคเกษตรกรรม	11,573.6	12,276.0	15,448.6	15,468.6	13,689.2	12,386.9	14,229.3	813.3	7.0	540.1	3.9
นอกภาคเกษตรกรรม	22,476.5	22,398.5	20,853.8	20,725.3	21,613.5	22,310.2	21,615.4	-166.3	-0.7	1.8	0.0
1.1.2 ผู้ว่างงาน	888.1	731.4	495.8	447.8	640.8	751.3	611.6	-136.8	-15.4	-29.2	-4.6
1.1.3 ผู้รอฤดูกาล	342.0	389.7	44.5	48.0	208.3	325.8	173.6	-16.2	-4.7	-34.7	-16.6
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	14,280.8	13,784.6	13,161.6	13,463.1	13,665.0	14,490.2	13,843.2	229.4	1.6	178.2	1.3
2.ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	15,724.1	15,710.0	14,879.8	14,860.6	15,283.6	14,843.9	14,810.2	-880.2	-5.6	-483.4	-3.2
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	71.2	72.2	73.7	73.2	72.6	71.2	72.6	0.0	-0.1	0.0	0.0
อัตราการมีงานทำ	96.5	96.8	98.5	98.6	97.7	97.0	97.9	0.5	0.5	0.2	0.2
อัตราการว่างงาน	2.5	2.0	1.3	1.2	1.8	2.1	1.7	-0.4	-16.6	-0.1	-5.8

หมายเหตุ : 1/ การสำรวจภาวะการทำงานของบริษัท พ.ศ. 2547 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2/ ค่าประมาณภาวะการทำงานของบริษัท พ.ศ. 2548

3/ สำหรับจำนวนประชากรรวม ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป และประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี

ประมาณจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548 ภายใต้วัยตามสถานภาพแรงงาน

จำนวน : พันคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2546				พ.ศ. 2547				พ.ศ. 2548				ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย				
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	เฉลี่ย	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	เฉลี่ย	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	เฉลี่ย	2546-2547	2547-2548
ประชากรรวม	63,795.0	63,929.3	64,062.6	64,238.0	64,006.2	64,757.5	65,144.1	65,197.2	65,231.1	65,082.5	65,265.1	65,299.1	64,884.0	64,983.3	65,110.4	1,076.3	27.9
1.ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	48,069.3	48,226.9	48,383.8	48,573.5	48,313.4	49,021.0	49,369.3	49,447.5	49,482.9	49,332.7	49,541.0	49,589.1	50,004.2	50,132.7	49,816.8	1,019.3	484.1
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	34,077.0	34,735.8	35,310.5	35,483.6	34,901.7	34,803.2	35,529.8	36,647.4	36,247.0	35,806.9	35,280.2	35,804.5	36,842.7	36,679.6	36,151.8	905.1	344.9
1.1.1 ผู้มีงานทำ	32,762.3	33,360.7	34,576.4	34,564.8	33,841.1	33,423.6	34,188.9	35,711.3	35,591.4	34,728.8	34,050.1	34,674.5	36,302.4	36,183.9	35,302.7	887.8	573.9
ภาคเกษตรกรรม	12,253.9	13,001.5	15,561.3	14,703.6	13,880.1	11,937.9	12,568.3	15,115.3	14,914.0	13,633.9	11,573.6	12,276.0	15,448.6	15,458.6	13,689.2	-246.2	55.3
นอกภาคเกษตรกรรม	20,508.4	20,359.2	19,115.1	19,861.2	19,961.0	21,485.7	21,620.6	20,596.0	20,677.4	21,094.9	22,476.5	22,398.5	20,853.8	20,725.3	21,613.5	1,134.0	518.6
1.1.2 ผู้ว่างงาน	968.9	865.1	543.7	639.0	754.2	1,000.1	872.8	548.9	534.8	739.2	888.1	731.4	495.8	447.8	640.8	-15.0	-98.4
1.1.3 ผู้รอฤดูกาล	345.8	510.0	90.4	279.8	306.5	379.5	468.1	30.9	120.8	249.8	342.0	398.7	44.5	48.0	208.3	-56.7	-41.5
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	13,992.3	13,491.1	13,073.3	13,089.9	13,411.7	14,217.8	13,839.5	13,156.3	13,245.8	13,614.9	14,260.8	13,784.6	13,161.6	13,453.1	13,665.0	203.2	50.2
2.ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	15,725.7	15,702.4	15,678.8	15,664.5	15,692.9	15,736.5	15,774.9	15,749.8	15,738.2	15,749.9	15,724.1	15,710.0	14,879.8	14,860.6	15,293.6	57.0	-456.2
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	70.9	72.0	73.0	73.1	72.2	71.0	72.0	74.1	73.2	72.6	71.2	72.2	73.7	73.2	72.6	0.3	0.0
อัตราการมีงานทำ	98.1	98.0	98.2	97.4	97.0	96.0	96.2	97.4	98.2	97.0	96.5	96.8	98.5	98.6	97.7	0.0	0.7
อัตราการว่างงาน	2.8	2.5	1.5	1.8	2.2	2.9	2.5	1.5	1.5	2.1	2.5	2.0	1.3	1.2	1.8	-0.1	-0.3

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1/ ข้อมูลของเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548

หน้าว่าง

ผู้สูงอายุไทยกับการทำงาน

1. บทนำ

ผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้เพิ่มสูงขึ้นทั้งจำนวนและสัดส่วน ส่งผลทำให้โครงสร้างทางประชากรของประเทศไทยเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ” (Population Aging) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุในมาตรา 54 และมาตรา 80 ถึงภารกิจที่พึงมีต่อผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดภารกิจที่สังคมและรัฐควรมีต่อผู้สูงอายุเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุ เช่น การได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย และการได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น ซึ่งนับเป็นทางหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้แก่ผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตามยังคงพบว่ามีผู้สูงอายุบางส่วนต้องทำงานไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ทั้งที่ควรจะเป็นวัยที่ควรจะมีผู้ดูแลและไม่ต้องทำงานอีกต่อไป

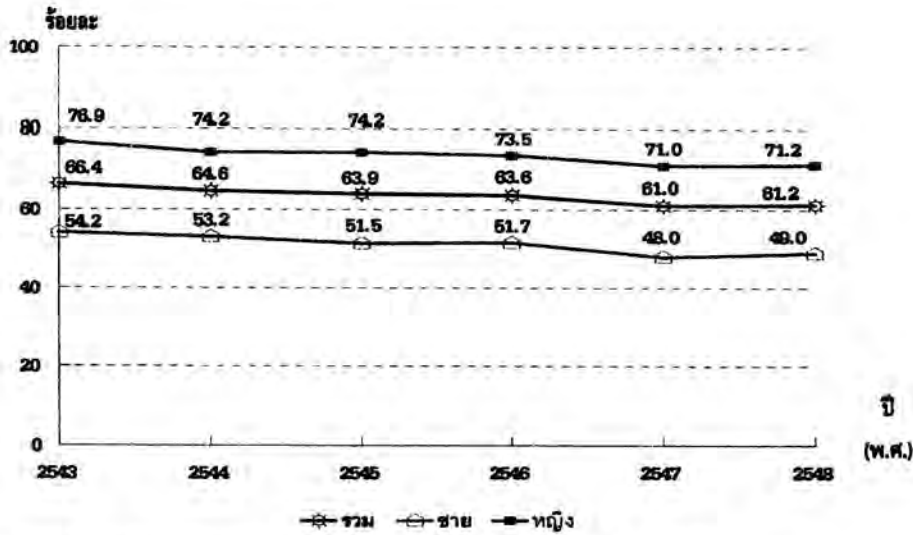
ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุนับว่ามีความสำคัญสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของผู้สูงอายุในเชิงเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อเตรียมการวางแผนแก้ไขปัญหานั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้นำข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 3 พ.ศ. 2543-2548 และการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และ 2545 มาศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงปัญหาและสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุต่อไปทั้งนี้ได้แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ และสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2. ลักษณะการทำงานของผู้สูงอายุ

2.1 การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

แม้ผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่จะไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (ผู้ที่ทำงานบ้านหรือชราทำงานไม่ได้) ซึ่งมีประมาณร้อยละ 60 แต่ก็มีความโน้มถ่วงลดลงเรื่อยๆ จากร้อยละ 66.4 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 61.2 ในปี 2548 ซึ่งแสดงถึงการเข้าร่วมในกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้สูงอายุชายและหญิงมีลักษณะลดลงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในปี 2543 ผู้สูงอายุชายไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงานลดลงจากร้อยละ 54.2 เหลือร้อยละ 49.0 ในปี 2548 ขณะที่ผู้สูงอายุหญิงไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงานลดลงจากร้อยละ 76.9 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 71.2 ในปี 2548 แม้ผู้สูงอายุหญิงจะไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงานมากกว่าชาย แต่เป็นที่น่าสนใจว่าผู้สูงอายุหญิงมีการเข้าร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นมากกว่าชาย

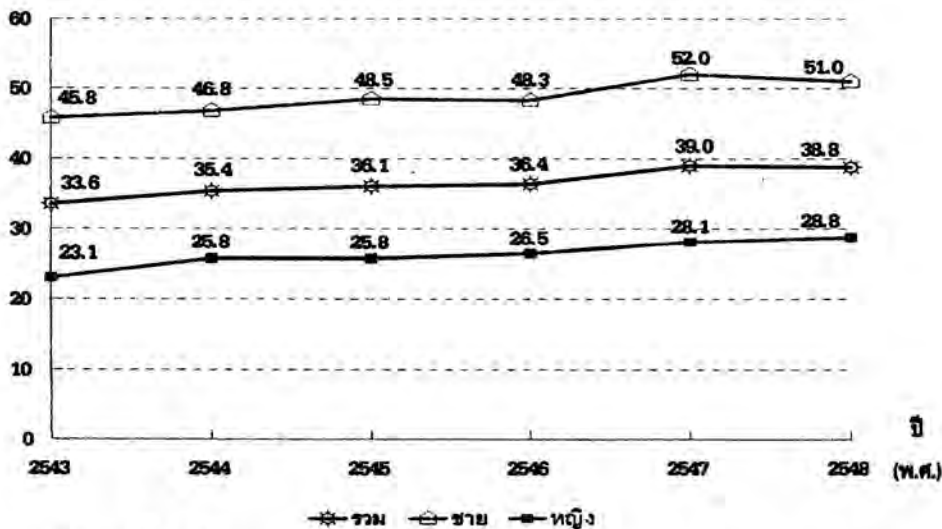
แผนภูมิที่ 1 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงาน จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2543 - 2548

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2543 - 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุพบว่าเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จากร้อยละ 33.6 ของผู้สูงอายุทั้งหมดในปี 2543 เป็นร้อยละ 38.8 ในปี 2548 ผู้สูงอายุชายและหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงขึ้นเช่นเดียวกัน และผู้สูงอายุชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงกว่าผู้สูงอายุหญิงอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี 2543 เกือบครึ่งของผู้สูงอายุชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (ร้อยละ 45.8) ขณะที่ผู้สูงอายุหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพียงร้อยละ 23.1

แผนภูมิที่ 2 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2543-2548

หมายเหตุ: การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน หมายถึง ประชากรที่มีงานทำหรือว่างงาน หรือรอฤดูกาล

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2543 - 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

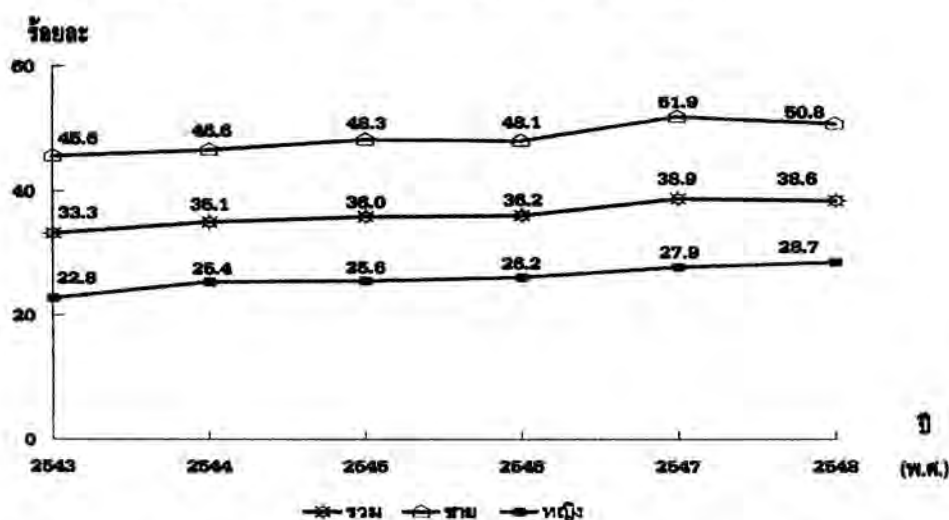
สำหรับในปี 2548 ผู้สูงอายุชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงขึ้นถึงร้อยละ 51.0 และผู้สูงอายุหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน คือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.8

เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ผู้สูงอายุหญิงจะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยกว่าผู้สูงอายุชาย แต่จะพบว่าในช่วงปี 2543-2548 ผู้สูงอายุหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มสูงกว่าชาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นของผู้สูงอายุหญิงในกำลังแรงงาน

2.2 การมีงานทำ

นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ผู้สูงอายุมีการทำงานเพิ่มขึ้นโดยตลอด กล่าวคือในปี 2543 ผู้สูงอายุมีงานทำคิดเป็นร้อยละ 33.3 ของผู้สูงอายุทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.6 ในปี 2548 ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงมีการทำงานเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี 2543 ผู้สูงอายุชายมีงานทำคิดเป็นร้อยละ 45.6 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.8 ในปี 2548 สำหรับการทำงานของผู้สูงอายุหญิงเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันคือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.8 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 28.7 ในปี 2548 แม้ว่าผู้สูงอายุชายจะมีความทำงานสูงกว่าหญิงอย่างเห็นได้ชัด แต่จะพบว่า การเพิ่มขึ้นของการทำงานของผู้สูงอายุหญิงจะเพิ่มสูงมากกว่าผู้สูงอายุชาย ซึ่งอาจเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้สูงอายุหญิงต้องหางานทำเพื่อช่วยเหลือครอบครัวเพิ่มขึ้นอีกแรงหนึ่ง

แผนภูมิที่ 3 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2543-2548

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2543 - 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3 การว่างงาน

การว่างงานในที่นี้หมายถึงผู้ที่หางานทำและผู้ที่ไม่หางานทำแต่พร้อมจะทำงาน พบว่า จากผู้สูงอายุทั้งสิ้นเป็นผู้ว่างงานค่อนข้างน้อย และมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2543 ผู้สูงอายุว่างงานร้อยละ 0.2 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.1 ในปี 2548 ทั้งนี้ผู้สูงอายุชายและหญิงมีลักษณะเช่นเดียวกัน

3. สภาพเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ

3.1 รายได้

รายได้ของผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และ 2545 ซึ่งเป็นข้อมูลปีล่าสุด พบว่า แม่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีรายได้ในลำดับแรกมาจากบุตร แต่รายได้ลำดับรองลงมาของผู้สูงอายุก็คือรายได้จากการทำงาน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญไม่น้อยสำหรับการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ผลจากการสำรวจพบว่าผู้สูงอายุมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีจากทุกแหล่งของรายได้ประมาณ 31,100 บาทในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 33,500 บาทหรือประมาณ 2,800 บาทต่อเดือนในปี 2545

3.2 ความเพียงพอของรายได้

ในการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยได้ทำการสอบถามถึงความเพียงพอของรายได้ที่ได้รับทั้งหมดของผู้สูงอายุทั้งที่มีงานทำและไม่มีการทำงาน ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่าในปี 2537 มากกว่าร้อยละ 60 ของผู้สูงอายุตอบว่ามีรายได้ความเพียงพอ (ร้อยละ 61.9) และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.0 ในปี 2545

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้สูงอายุกับความเพียงพอของรายได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2537 และ 2545

เขตการปกครองและภาค	ความเพียงพอของรายได้ ¹			
	2537		2545	
	พอ	ไม่พอ	พอ	ไม่พอ
ทั่วราชอาณาจักร	61.9	35.4	64.0	35.2
ในเขตเทศบาล	76.2	19.9	74.3	24.2
นอกเขตเทศบาล	58.6	39.0	59.1	40.4
กรุงเทพมหานคร	79.2	17.1	81.2	16.3
ภาคกลาง	69.2	28.3	70.9	28.5
ภาคเหนือ	60.7	36.3	62.9	36.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.7	47.5	52.1	47.4
ภาคใต้	61.7	34.9	66.8	32.9

หมายเหตุ: 1/ ไม่รวมผู้ตอบว่าไม่ทราบ

ที่มา: การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และ 2545 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.3 ความต้องการทำงาน

การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 27.0 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 36.8 ในปี 2545 ทั้งๆ ที่ผู้สูงอายุมีร้อยละของความเพียงพอของรายได้เพิ่มสูงขึ้นจากปี 2537 โดยผู้สูงอายุชายและหญิงมีความต้องการทำงานเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงที่ยังคงสามารถทำงานได้ และมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม จึงอาจทำให้ผู้สูงอายุมีการต้องการทำงานเพิ่มขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

ผู้สูงอายุไทยยังคงมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ และมีความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม โดยจะเห็นได้จากความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจในเรื่องของอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคมแล้ว ยังส่งผลในทางบวกแก่ผู้สูงอายุทางด้านจิตใจ ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมในภาพรวม

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว แม้ว่าปัญหาเรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทยจะยังมีไม่มากนัก แต่ก็มีความโน้มเอียงที่กำลังจะกลายเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การเตรียมแนวทางการแก้ไข เพื่อรับมือกับปัญหาผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ การส่งเสริมและสร้างหลักประกันด้านเศรษฐกิจ การออม รวมทั้งการสร้างหลักประกันยามชราภาพให้กับประชากรสูงอายุ ยังคงอยู่ในวงจำกัด

ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงควรร่วมมือกันเพื่อหาวิธีการที่จะช่วยเหลือและแก้ไขสภาพปัญหาเหล่านี้้อย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีหลักประกันยามชราภาพอย่างทั่วถึงในอนาคต เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหามือผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย

หน้าว่าง

ภาวะการกระจายรายได้ของประเทศไทย

1. บทนำ

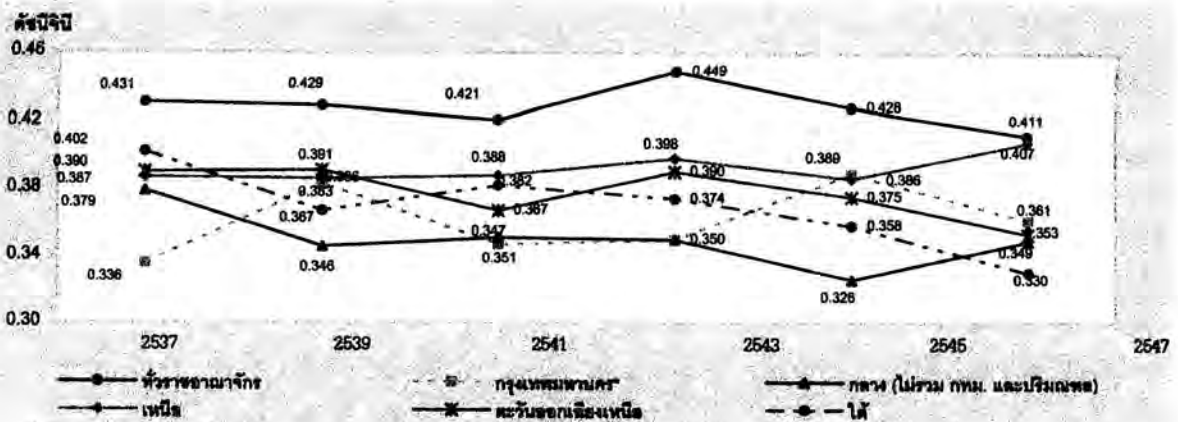
รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างมาก จึงได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่จะขจัดความยากจนให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทยภายในปี 2552 โดยได้ดำเนินนโยบายและโครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพคนจนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการกระจายรายได้เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดควบคู่กับปัญหาความยากจน ซึ่งควรให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนให้เหลือน้อยลง

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอให้เห็นภาวะการกระจายรายได้ และช่องว่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน ระดับภาคและจังหวัด โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือดัชนีจินี (Gini Coefficient)¹ และดัชนีความแตกต่างกันด้านรายได้ระหว่างกลุ่มร้อยละ 20 ร่ำรวยสุด กับกลุ่มร้อยละ 20 ยากจนสุด (Quintile Dispersion Ratio of Income) โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2543 - 2547 ซึ่งเป็นปีที่สำรวจปีล่าสุด ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. ภาวะการกระจายรายได้ระดับประเทศ และภาค

หลังจากปี 2543 เศรษฐกิจของประเทศเริ่มฟื้นตัวจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ซึ่งส่งผลให้การกระจายรายได้ของประชากรไทยโดยรวมดีขึ้น โดยดัชนีจินีทั้งประเทศลดลง จาก 0.45 ในปี 2543 เป็น 0.41 ในปี 2547 และดัชนีจินีเกือบทุกภาคก็ลดลงเช่นเดียวกัน ยกเว้นภาคกลางและภาคเหนือที่มีแนวโน้มการกระจายรายได้แย่ลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเหนือเป็นภาคที่มีภาวะการกระจายรายได้แย่มากที่สุดในปี 2547 กล่าวคือมีปัญหาความเหลื่อมล้ำกันของรายได้สูงกว่าภาคอื่นแต่ยังต่ำกว่าระดับประเทศ

แผนภูมิ 1 ดัชนีจีนิ เป็นรายภาค ปี 2537 - 2547

* ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

1/ ดัชนีจีนิ หมายถึง ค่าดัชนีที่ใช้แสดงถึงภาวะของการกระจายของรายได้ที่เท่าเทียมกัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 กล่าวคือเมื่อการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นค่าจีนิจะมีค่ามากขึ้นด้วย ตรงกันข้ามเมื่อการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันน้อยลงค่าจีนิจะน้อยลงด้วย และค่าศูนย์ คือมีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาช่องว่าง หรือความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มร่ำรวยสุดกับกลุ่มยากจนสุด จากการนำรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนของครัวเรือนมาเรียงลำดับจากน้อยไปมากและแบ่งครัวเรือนเป็น 5 กลุ่มเท่าๆ กัน (Quintile) จะเห็นความแตกต่างของรายได้ของประชากร ในกลุ่มครัวเรือนร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงสุด (Q5) กับกลุ่มครัวเรือนร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุด (Q1) ของทั้งประเทศลดลง จาก 9.3 เท่าในปี 2543 เป็น 8 เท่าในปี 2547 โดยภาคเหนือเป็นภาคที่มีความแตกต่างกันของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดและกลุ่มคนจนที่สุดสูงกว่าภาคอื่น และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จาก 6.9 เท่าในปี 2543 เป็น 7.6 เท่าในปี 2547

ตาราง 1 ดัชนีความแตกต่างของรายได้กลุ่มคนรวยและกลุ่มคนจน ปี 2543 และ 2547

ภาค	ปี 2543			ปี 2547		
	Q5	Q1	Q5/Q1	Q5	Q1	Q5/Q1
ทวีรฆาณาจักร	51.0	5.5	9.3	48.8	6.1	8.0
กรุงเทพฯ *	45.8	8.0	5.7	47.1	8.4	5.6
กลาง	43.9	7.0	6.3	44.0	7.4	5.9
เหนือ	49.3	7.1	6.9	49.7	6.5	7.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	48.9	7.2	6.8	44.9	7.7	5.8
ใต้	45.9	6.8	6.8	42.2	8.1	5.2

* ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และ สมุทรปราการ

Q5 : Quintile ที่ 5 ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% สุดท้าย หรือกลุ่มคนรวย

Q1 : Quintile ที่ 1 ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก หรือกลุ่มคนจน

Q5/Q1 ในที่นี้หมายถึง ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน (เท่า)

แม้ว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2543-2547) การกระจายรายได้ของประชากรเกือบทุกภาคจะดีขึ้น แต่ ส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มคนที่รวยที่สุด (Q5) ก็สูงเกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งประเทศ ในขณะที่กลุ่มคนที่มียาได้ต่ำที่สุด (Q1) มีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึง 10% ของรายได้ทั้งประเทศ ซึ่งแสดงว่ามีความเหลื่อมล้ำของรายได้ของกลุ่มคนรวยและคนจนค่อนข้างมาก

3. ภาวะการกระจายรายได้ระดับจังหวัด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบภาวะการกระจายรายได้ของจังหวัดต่างๆ ทั้งประเทศ 76 จังหวัด พบว่าในปี 2547 จังหวัดที่มีการกระจายรายได้ของประชากรแย่มากที่สุด 10 อันดับแรก คือมีค่าดัชนีจีดีพีสูงสุด ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ พะเยา พิษณุโลก ตาก น่าน ชัยนาท สุโขทัย อุทัยธานี สกลนคร และปัตตานี ในจำนวนนี้มีถึง 7 จังหวัดที่อยู่ในภาคเหนือและเป็นที่น่าสังเกตว่าจังหวัดเชียงใหม่ และพะเยามีความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากรในจังหวัดเปลี่ยนแปลงสูงชันมากอย่างชัดเจนจากปี 2543 ที่เป็นจังหวัดที่มีดัชนีจีดีพีอันดับที่ 35 และ 59 เปลี่ยนเป็นอันดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

ตาราง 2 10 จังหวัดแรกที่มีค่าดัชนีจีดีพีสูงสุด

จังหวัด	ปี 2543		ปี 2547	
	ดัชนีจีดีพี	อันดับ	ดัชนีจีดีพี	อันดับ
เชียงใหม่	0.365	35	0.451	1
พะเยา	0.307	59	0.441	2
พิษณุโลก	0.432	8	0.425	3
ตาก	0.462	3	0.420	4
น่าน	0.394	24	0.417	5
ชัยนาท	0.519	1	0.413	6
สุโขทัย	0.406	18	0.413	7
อุทัยธานี	0.474	2	0.410	8
สกลนคร	0.443	7	0.408	9
ปัตตานี	0.459	4	0.405	10

หากพิจารณาส่วนแบ่งการถือครองรายได้ของกลุ่มคนรวยที่สุด 20% สุดท้าย (Q5) ในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีส่วนแบ่งรายได้เกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.9) ของรายได้ทั้งจังหวัดในปี 2547 ในขณะที่กลุ่มคนจนที่สุด 20% แรก (Q1) ในจังหวัดมีส่วนแบ่งรายได้เพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น ทำให้มีความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่าง 2 กลุ่มนี้สูงถึง

10.3 เท่า ซึ่งสูงกว่าปี 2543 มากที่มีสัดส่วน 6.6 เท่า ส่วนจังหวัดพะเยา มีความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยสุดและกลุ่มคนจนสุดเพิ่มสูงมาจาก 4.6 เท่า ในปี 2543 เป็น 8.1 เท่า ในปี 2547

ตาราง 3 ดัชนีความแตกต่างของรายได้กลุ่มคนรวยและคนจนของ 10 จังหวัดแรกที่มีดัชนีจีพีสูงที่สุด

จังหวัด	ปี 2543			ปี 2547		
	Q5	Q1	Q5/Q1	Q5	Q1	Q5/Q1
เชียงใหม่	45.2	6.9	6.6	51.9	5.0	10.3
พะเยา	42.9	9.4	4.6	54.1	6.6	8.1
พิษณุโลก	51.9	6.5	8.0	50.6	5.5	9.3
ตาก	56.4	5.8	9.7	50.1	6.0	8.4
น่าน	48.9	7.4	6.6	50.5	6.7	7.6
ชัยนาท	60.5	4.4	13.8	51.2	7.2	7.2
สุโขทัย	51.1	6.2	8.2	50.0	6.3	8.0
อุทัยธานี	58.8	5.2	11.3	50.9	7.0	7.2
สกลนคร	54.2	6.0	9.0	51.5	7.5	6.9
ปัตตานี	56.2	5.1	11.0	50.7	7.1	7.1

Q5 : Quintile ที่ 5 ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% สุดท้าย หรือกลุ่มคนรวย

Q1 : Quintile ที่ 1 ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก หรือกลุ่มคนจน

Q5/Q1 ในที่นี้หมายถึง ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน (เท่า)

4. สรุป

ภาวะการกระจายรายได้ของประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2543 - 2547) ดีขึ้นตามลำดับเป็นผลให้ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยสุดและคนยากจนสุดลดลง อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนรวยสุดในทุกภาคยังคงครองส่วนแบ่งรายได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ของครัวเรือนทั้งประเทศ ส่วนกลุ่มคนยากจนสุดมีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึงร้อยละ 10

ภาวะการท่องเที่ยวของไทย

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานและรายได้เข้าประเทศปีหนึ่งกว่า 3 แสนล้านบาท หรือกว่าร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (2547 - 2551) เพื่อให้ประเทศไทยเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียภายในปี 2551 อันจะส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวขยายตัวมากยิ่งขึ้น

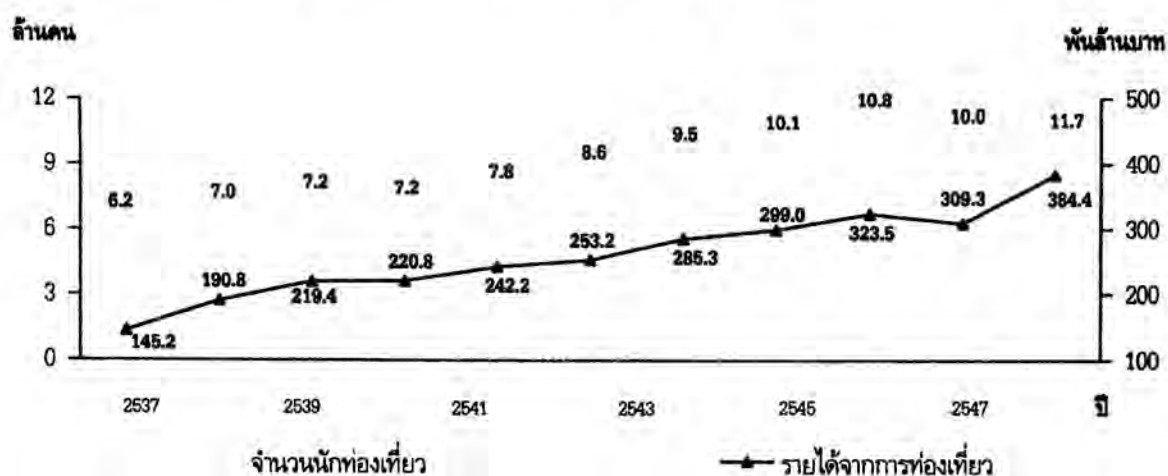
บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ที่จะแสดงให้เห็นสถานการณ์การท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย และเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศต่างๆ โดยใช้ข้อมูลจาก ASEAN Statistical Year Book 2005 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ World Tourism Organization (WTO)

2. สถานการณ์การท่องเที่ยวของไทย

2.1 จำนวน และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย

ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (2537-2547) ธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีแนวโน้มเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยปีหนึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 ทั้งนี้ด้วยการสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ปี 2547 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยสูงถึง 11.7 ล้านคน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2537 เกือบเท่าตัวและทำรายได้เข้าประเทศ 3.84 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (แผนภูมิ 1)

แผนภูมิ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาไทย และรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2537 - 2547

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.2 ถิ่นที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยว

ในจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั่วโลกที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศอาเซียน ร้อยละ 25.1 ในปี 2547 โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 10.6

นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคตะวันออกกลางและโอเชียเนียมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นสูง จากปี 2546 ถึงร้อยละ 42.0 และร้อยละ 35.8 ตามลำดับ (ตาราง 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า ประเทศไทย ปี 2546 - 2547

ถิ่นที่อยู่	2546	2547	จำนวนเพิ่มขึ้น (%)
รวม	100.0	100.0	-
เอเชียตะวันออก	61.6	60.4	14.1
- อาเซียน	26.4	25.1	10.6
ยุโรป	22.6	22.5	16.0
อเมริกา	5.8	5.9	20.2
เอเชียใต้	3.9	4.0	20.0
โอเชียเนีย	3.4	4.0	35.8
ตะวันออกกลาง	2.0	2.5	42.0
แอฟริกา	0.7	0.7	23.2

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในไทยมากที่สุด คือ ชาวมาเลเซีย (ร้อยละ 11.9) รองลงมาเป็น ญี่ปุ่น (ร้อยละ 10.1) เกาหลี (ร้อยละ 7.8) จีน (ร้อยละ 6.7) สิงคโปร์ (ร้อยละ 6.3) ฮองกง (ร้อยละ 5.6) อังกฤษ (ร้อยละ 5.4) และสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 4.8)

2.3 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ในปี 2547 นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยโดยเฉลี่ยมีระยะเวลาพำนัก 8.1 วัน และใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 4,057.8 บาทต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 7.5 (ตาราง 2)

ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นค่าซื้อสินค้า / ของที่ระลึกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาได้แก่ ค่าที่พัก ร้อยละ 26.3 และค่าอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 16.9 สำหรับหมวดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากปี 2546 มากที่สุด คือ ค่าบริการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.6

ตารางที่ 2 ระยะเวลาพักค้าง และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ปี 2546 - 2547

รายการ	2546	2547	ค่าใช้จ่ยเพิ่มขึ้น (%)
ระยะเวลาพักค้างเฉลี่ย (วัน)	8.2	8.1	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)	3,774.5	4,057.8	7.5
รวม (ร้อยละ)	100.0	100.0	-
ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก	28.4	28.3	7.0
ค่าใช้จ่ายที่โรงแรม/บ้านพัก	12.4	12.4	7.9
ค่าบริการท่องเที่ยว	5.3	5.4	10.6
ค่าที่พัก	26.0	26.3	8.8
ค่าอาหาร / เครื่องดื่ม	16.7	16.9	8.1
ค่าพาหนะเดินทางในประเทศ	8.2	7.8	2.2
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	3.0	2.9	5.6

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3. ภาวะการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ

3.1 ประเทศทั่วโลก

ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวโลก ปี 2545 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจัดอันดับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า มีประเทศอาเซียน 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ ที่ติดอันดับสูงสุด 25 อันดับแรกของโลก โดยไทยมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ปี 2545 ติดอันดับที่ 18 ส่วนมาเลเซียติดอันดับที่ 15 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศสูงกว่าไทย ประมาณ 2.4 ล้านคน อย่างไรก็ตามไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวสูงกว่ามาเลเซีย ถึง 1.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยไทยติดอันดับ 15 ในขณะที่มาเลเซียติดอันดับที่ 19 (ตาราง 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวโลก ปี 2545

จำนวนนักท่องเที่ยว		รายได้จากนักท่องเที่ยว	
อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฝรั่งเศส	1	สหรัฐอเมริกา
2	สเปน	2	สเปน
3	สหรัฐอเมริกา	3	ฝรั่งเศส
4	อิตาลี	4	อิตาลี
5	จีน	5	จีน
6	สหราชอาณาจักร	9	ฮ่องกง
11	ฮ่องกง	15	ไทย
15	มาเลเซีย	19	มาเลเซีย
18	ไทย	22	อินโดนีเซีย
24	สิงคโปร์	24	สิงคโปร์

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ กันยายน 2546

ที่มา : World Tourism Organization (WTO)

3.2 กลุ่มประเทศอาเซียน

เมื่อพิจารณาเป้าหมายประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า มีจุดหมายปลายทางที่ประเทศมาเลเซียมากที่สุด จำนวน 15.7 ล้านคน รองลงมาเป็นไทย 11.7 ล้านคน สิงคโปร์ 8.4 ล้านคน และอินโดนีเซีย 5.3 ล้านคนตามลำดับ โดยที่อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมามาเลเซียในปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ถึงร้อยละ 48.5 รองลงมาเป็นสิงคโปร์ขยายตัวร้อยละ 36.7 และอินโดนีเซีย ร้อยละ 21.7 ในขณะที่ไทยขยายตัวเพียงร้อยละ 16.4

ตารางที่ 4 จำนวนนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง ปี 2543 - 2547

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547
มาเลเซีย	10,272	12,775	13,292	10,577	15,703
ไทย	9,509	10,062	10,799	10,082	11,737
สิงคโปร์	7,691	7,519	7,567	6,127	8,375
อินโดนีเซีย	5,064	5,154	4,914	4,371	5,321
เวียดนาม	2,150	2,330	2,628	2,429	2,928
ฟิลิปปินส์	1,992	1,797	1,933	1,907	2,291
กัมพูชา	466	605	787	701	1,055
บรูไน	984	840	891	944	1,001
ลาว	737	674	736	636	895
พม่า	271	205	217	597	657
รวม	39,136	41,960	43,763	38,371	49,964

ที่มา : ASEAN Statistical Yearbook 2005

4. สรุป

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาไทยยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศทั้งสิ้น 11.7 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวมมาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสิงคโปร์

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็น "ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย" (Tourism Capital of Asia) เพื่อเพิ่มรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามคู่แข่งที่สำคัญของไทยในภูมิภาคอาเซียนคือ มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยเฉพาะมาเลเซีย มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศสูงกว่าไทยถึง 4 ล้านคน ในปี 2547

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของคนไทย

1. บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อให้คนไทยทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมเสี่ยงที่มีต่อสุขภาพเพื่อจะได้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ข้อมูลที่นำมาใช้ได้มาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงแรงงาน โดยได้นำเสนอพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพที่สำคัญดังนี้

2. การสูบบุหรี่

จากผลการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติครั้งล่าสุดในปี 2549 พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรมีแนวโน้มลดลงในช่วงระหว่างปี 2544-2549 โดยในปี 2547 ร้อยละ 19.5 และร้อยละ 18.9 ในปี 2549

ตารางที่ 1 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สูบบุหรี่เป็นประจำ อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ และจำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบต่อวัน

การสูบบุหรี่และเพศ	2544	2547	2549
รวม			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	22.5	19.5	18.9
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	18.5	18.4	18.6
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบต่อวัน (มวน)	10.6	10.4	9.4
ชาย			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	42.9	37.2	36.9
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	18.3	18.2	18.3
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบต่อวัน (มวน)	10.7	10.5	9.3
หญิง			
สูบบุหรี่เป็นประจำ (%)	2.4	2.1	2.0
อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่ (ปี)	21.9	21.7	22.8
จำนวนบุหรี่เฉลี่ยสูบต่อวัน (มวน)	8.8	8.3	10.7

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, พ.ศ.2547

สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับอายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มสูบบุหรี่โดยรวมของปี 2549เป็นประมาณ 19 ปี ชายเริ่มสูบบุหรี่เร็วกว่าหญิง โดยชายเริ่มสูบเมื่ออายุประมาณ 18 ปี และหญิงเริ่มสูบเมื่ออายุประมาณ 23 ปี เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่

ของหญิงและชาย จะเห็นได้ว่าหญิงและชายเริ่มสูบบุหรี่ช้าลง จำนวนบุหรี่เฉลี่ยที่สูบต่อวันประมาณ 9 มวน หญิงสูบบุหรี่เฉลี่ยต่อวันมากกว่าชาย โดยหญิงสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 11 มวน และชายสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 9 มวน

3. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ผลจากการสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2549 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีที่ดื่มสุราเป็นร้อยละ 31.6 ลดลงเล็กน้อยจากปี 2547 **ชายดื่มสุรามากกว่าหญิง** คือ ชายร้อยละ 54.6 และหญิงร้อยละ 10.0 ซึ่งพบว่าในกลุ่มอายุ 25-59 ปี มีผู้ดื่มสุรามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.8

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ดื่มสุรา จำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ พ.ศ.2544 2547 และ 2549

การดื่มสุราและเพศ	2544	2547	2549
รวม			
ประชากรดื่มสุรา	32.6	32.7	31.6
15-24 ปี	21.6	23.5	23.7
25-59 ปี	39.3	38.7	36.8
60 ปีขึ้นไป	20.0	19.3	18.1
ชาย			
ประชากรดื่มสุรา	55.9	55.5	54.6
15-24 ปี	38.1	41.2	41.2
25-59 ปี	66.3	64.4	63.2
60 ปีขึ้นไป	37.0	35.0	31.2
หญิง			
ประชากรดื่มสุรา	9.8	10.3	10.0
15-24 ปี	4.6	5.3	5.6
25-59 ปี	12.6	13.0	12.0
60 ปีขึ้นไป	5.7	6.1	3.2

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, พ.ศ.2547

สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. การใช้สารเสพติด

จากการสำรวจพบว่า **ประชากรกลุ่มอายุ 15-19 ปี** เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของการเริ่มใช้สารเสพติดมากที่สุด คือในปี 2546 มีร้อยละ 37.1 ของประชากรทั้งสิ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.4 ในปี 2548 ประชากรในกลุ่มอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการเริ่มใช้สารเสพติดน้อยกว่าในทุกกลุ่มอายุ สำหรับ**อายุเฉลี่ยที่ใช้สารเสพติดครั้งแรก**เริ่มเร็วขึ้นจาก 22 ปี ในปี 2546 เป็น 20 ปี ในปี 2548

5. การไม่สวมหมวกกันน็อคและคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่

การสวมหมวกกันน็อคและการคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่จะช่วยลดความรุนแรงจากการเกิดอุบัติเหตุได้ในระดับหนึ่งแยกได้ดังนี้

5.1 การใช้หมวกกันน็อค

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งขณะขับขี่มีร้อยละ 19.3 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 19.6 ในปี 2549 โดยในปี 2546 ชายใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งขณะขับขี่ร้อยละ 20.8 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.5 ในปี 2549 ในขณะที่หญิงใช้หมวกกันน็อคทุกครั้งในขณะขับขี่ในปี 2546 และ ปี 2549 เท่ากันร้อยละ 17.9

ตารางที่ 3 อัตราร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้หมวกกันน็อคและเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ จำแนกตามเขตการปกครองและเพศ พ.ศ.2546 และ2549

เขตการปกครอง/เพศ	การใช้หมวกกันน็อค				การใช้เข็มขัดนิรภัย			
	2546		2549		2546		2549	
	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง	ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง
รวม	19.3	56.4	19.6	60.1	27.2	44.7	25.4	35.3
ในเขตเทศบาล	31.7	51.9	25.8	53.9	45.0	41.1	38.4	37.3
นอกเขตเทศบาล	14.0	58.3	16.9	63.0	17.2	46.4	19.6	34.3
ชาย	20.8	58.7	21.5	62.8	28.3	45.9	27.6	36.2
หญิง	17.9	54.0	17.9	57.6	25.8	43.1	23.4	34.4

ที่มา : สํารวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2546, 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.2 การใช้เข็มขัดนิรภัย

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง ขณะขับขี่มีร้อยละ 27.2 ในปี 2546 ลดลงเหลือร้อยละ 25.4 ในปี 2549 โดยในปี 2546 ชายใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้งขณะขับขี่ร้อยละ 28.3 และลดลงร้อยละ 27.6 ในปี 2549 ในขณะที่หญิงใช้เข็มขัดนิรภัยทุกครั้งในขณะขับขี่ในปี 2546 ร้อยละ 25.8 และลดลงร้อยละ 23.4 ในปี 2549

6. พฤติกรรมการบริโภคและการได้รับสารปนเปื้อน

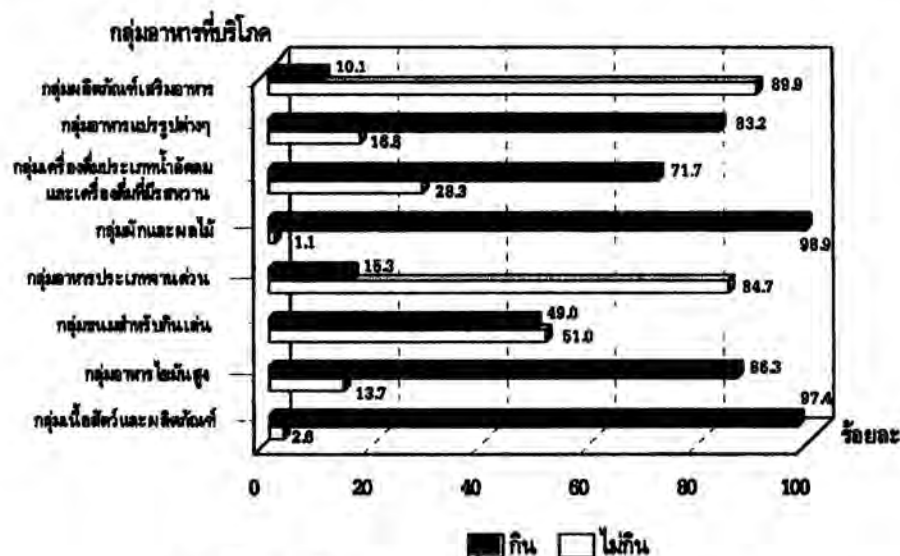
พฤติกรรมการบริโภคและการได้รับสารปนเปื้อนก็เป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนไทยในปัจจุบันแยกได้ดังนี้

6.1 พฤติกรรมการบริโภค

ในปี 2548 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการบริโภคกลุ่มอาหารประเภทที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งนำไปสู่ภาวะโรคอ้วน ภาวะไขมันในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ

ซึ่งได้แก่ กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ร้อยละ 97.4 กลุ่มอาหารไขมันสูงร้อยละ 86.3 กลุ่มอาหารแปรรูปต่างๆ ร้อยละ 83.2 กลุ่มเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมและเครื่องดื่มที่มีรสหวานร้อยละ 71.7

แผนภูมิ 1 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามพฤติกรรม การบริโภคอาหารและกลุ่มอาหารที่บริโภค พ.ศ.2548

หมายเหตุ : ไม่รวมไม่ทราบ

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของประชากร พ.ศ.2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

6.2 การได้รับสารปนเปื้อน

คนไทยยังเผชิญกับปัญหาการปนเปื้อนของสารพิษในอาหาร จากข้อมูลของสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (ส่วนอาหาร) กรมวิทยาศาสตร์ พบว่า ในช่วงตุลาคม 2548 - กันยายน 2549 มีสารปนเปื้อนในตลาดสด เช่น ยาฆ่าแมลง 3.14 สารเร่งเนื้อแดง 2.16 พอร์มาลิน 1.49 สารกันรา 0.57 บอแรกซ์ 0.51 สารฟอกขาว 0.01 รวมทั้งการเกิดโรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหาร เช่น โรคควัวบ้า ไข้หวัดนก อหิวาตกโรค เหล่านี้เป็นต้น

7. การบาดเจ็บจากการทำงาน

สาเหตุการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน พ.ศ.2548 ใน 5 อันดับแรก คือ วัตถุ/สิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง ร้อยละ 24.2 วัตถุ/สิ่งของ/กระแทก/ชน ร้อยละ 17.0 วัตถุ/สิ่งของ/สารเคมีกระเด็นเข้าตาร้อยละ 16.9 วัตถุ/สิ่งของ/พังทลาย/หล่นทับ ร้อยละ 13.4 และวัตถุ/สิ่งของหนีบ/ดิ่ง ร้อยละ 6.6 ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ทำให้แรงงานไทยต้องกลายเป็นผู้พิการไม่สามารถทำงานได้ทำให้ขาดรายได้ที่จะนำมาจุนเจือครอบครัวซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ในอนาคต

8. เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

จากรายงานล่าสุดของสำนักระบาดวิทยา รายเดือน (พฤศจิกายน 2549) พบว่า ตั้งแต่ปี 2527-2549 นับรวมมีจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 305,318 คน เสียชีวิตแล้วทั้งสิ้น 85,123 คน

ตารางที่ 4 จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ จำแนกตามเพศ พ.ศ.2546-2548

พ.ศ.	จำนวนผู้ป่วย			จำนวนผู้เสียชีวิต		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
2546	21,390	12,717	8,673	6,060	3,732	2,328
2547	22,653	13,351	9,302	5,010	3,119	1,891
2548	15,555	9,305	6,250	3,113	1,919	1,194

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 (มีการปรับฐานข้อมูล)

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

จำนวนคนไทยมีแนวโน้มเสี่ยงในเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลงโดยในปี 2546 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ลดลงจาก 21,390 คน เหลือ 15,555 คน ในปี 2548 ชายและหญิงมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในปี 2546 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ชายมีจำนวน 12,717 คน หญิงมีจำนวน 8,673 คน และลดลงโดยชายมีจำนวน 9,305 คน หญิงมีจำนวน 6,250 คน ในปี 2548 อย่างไรก็ตามชายยังคงมีความเสี่ยงสูงกว่าหญิงไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยหรือผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์

นอกจากนี้ในรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ของสำนักระบาดวิทยา ได้ระบุว่า ผู้ป่วยโรคเอดส์มีพฤติกรรมเสี่ยงส่วนใหญ่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 83.9 พบในชายรักต่างเพศมากกว่าหญิงรักต่างเพศ รองลงมาพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 4.7 สำหรับกลุ่มติดเชื้อจากมารดา ร้อยละ 4.1 กลุ่มไม่ทราบปัจจัยเสี่ยงและอื่นๆ ร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

9. สรุป

การเลือกปฏิบัติในส่วนที่เป็นเรื่องของการป้องกัน เช่น เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มของมึนเมา สวมหมวกหรือเข็มขัดนิรภัยทุกครั้งที่มีการขับขี่รถมอเตอร์ไซด์หรือรถยนต์ ควรหลีกเลี่ยงสารเสพติดเมื่อทราบถึงภัยอันตรายของมัน เมื่อมีเพศสัมพันธ์ให้มีการสวมถุงยางทุกครั้งเพื่อความปลอดภัย ไม่ล่าช้าทางเพศ เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยการหันมาเพิ่มการบริโภคผักและผลไม้ให้มากขึ้น ออกกำลังกายให้สม่ำเสมอ บริโภคขนมขบเคี้ยวที่เป็นแป้ง น้ำตาลและไขมันให้น้อยลง เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคอ้วน โรคความดันโลหิตสูง และภาวะไขมันในเลือดสูง

ทั้งนี้ในส่วนของภาครัฐควรมีการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนตามสื่อต่างๆ รวมทั้งออกกฎหมายควบคุมในเรื่องบุหรี่และสุราอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง และควรมีการกำหนดนโยบายและรณรงค์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงโทษของการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้น สำหรับในเรื่องของการทำงานควรมีมาตรการในการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องจักรทุกครั้งเมื่อใช้งาน และเพิ่มความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้รับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานลดน้อยลง

หน้าว่าง

การอ่านหนังสือของคนไทย

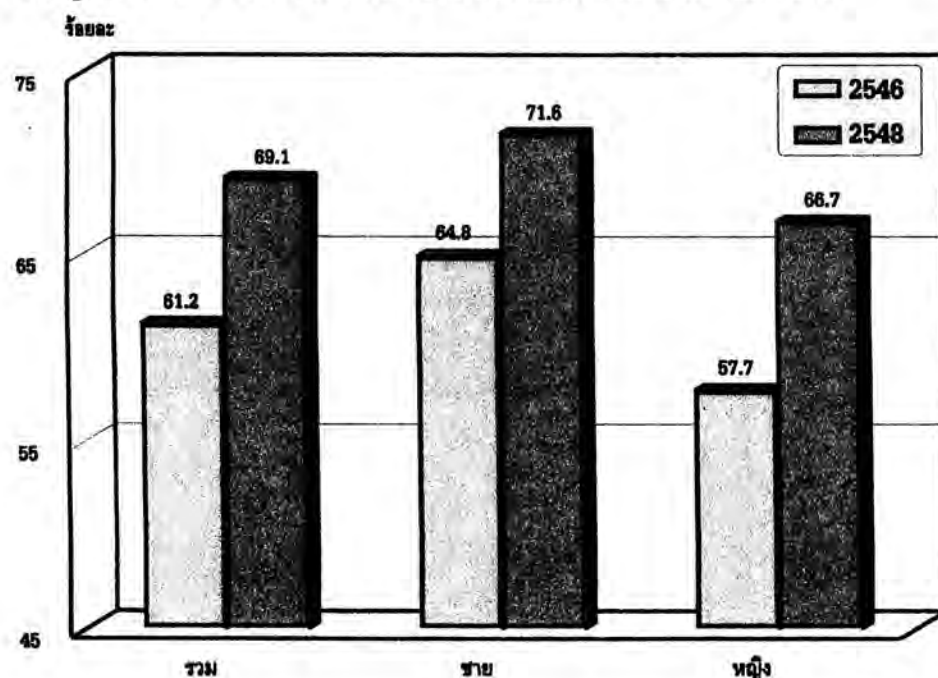
1. บทนำ

การศึกษาการอ่านหนังสือของคนไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากรในแต่ละวัย คือ วัยเด็ก (อายุ 6-14 ปี) วัยรุ่น (อายุ 15-24 ปี) วัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) และผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากรปี พ.ศ. 2546 และครั้งล่าสุดเมื่อปี 2548 ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป สรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

2. การอ่านหนังสือของคนไทย

การอ่านหนังสือ หมายถึง การอ่านหนังสือทุกประเภทรวมทั้งตำราเรียน ตลอดจนการอ่านจากอินเทอร์เน็ต ผลจากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2546 และ 2548 พบว่าประชากรมีแนวโน้มอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 61.2 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 69.1 ในปี 2548 แม้ชายจะมีการอ่านหนังสือมากกว่าหญิง แต่หญิงมีอัตราการเพิ่มของการอ่านหนังสือมากกว่าชาย

แผนภูมิ 1 ร้อยละของการอ่านหนังสือ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2546 และ 2548

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประชากรในเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือมากกว่าประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากในเขตเทศบาลมีแหล่งบริการ ร้านจำหน่าย และร้านให้เช่าหนังสืออยู่มากกว่า ทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งบริการดังกล่าวมี มากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีการอ่านหนังสือเพิ่มมากกว่าประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล

เมื่อจำแนกการอ่านหนังสือของประชากรตามวัยต่างๆ พบว่า ในปี 2548 วัยเด็กมีการอ่านหนังสือมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.7 รองลงมาคือ วัยรุ่น (ร้อยละ 83.1) วัยทำงาน (ร้อยละ 65.0) และผู้สูงอายุ (ร้อยละ 37.4)

3. ประเภทหนังสือที่อ่าน

หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่มีคนอ่านมากที่สุด โดยในปี 2548 มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นจากปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 27.6 การอ่านหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรมีการอ่านลดลง จากร้อยละ 40.0 ในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 34.4 ในปี 2548 นอกจากนี้หนังสือประเภทนิตยสาร วารสาร/เอกสารที่ออกเป็นประจำ ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้ก็ยังมีผู้อ่านลดลงเช่นกัน

วัยเด็ก อ่านหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรมากที่สุด เนื่องจากยังอยู่ในวัยของการศึกษาค้นคว้า รองลงมาคือ นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น และตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้ วัยรุ่น อ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุดถึงร้อยละ 68.9 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.5 ในปี 2548 หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่วัยทำงานอ่านมากที่สุด คือ มากกว่าร้อยละ 85 ทั้งในปี 2546 และ 2548 หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่ผู้สูงอายุนิยมอ่านในมากที่สุดเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีความสนใจในการอ่านจากอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 0.3 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 1.7 ในปี 2548

ตาราง 1 ร้อยละผู้อ่านหนังสือ จำแนกตามประเภทหนังสือที่อ่านและวัยของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548

ประเภทหนังสือ ^{1/}	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
2546				
หนังสือพิมพ์	20.7	68.9	85.1	76.3
นิตยสาร	12.8	51.5	43.2	22.1
วารสาร/เอกสารอื่นที่ออกประจำ	10.1	34.8	34.7	24.4
นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น	44.5	62.1	37.9	14.1
ตำราเรียนตามหลักสูตร	96.9	58.3	6.1	2.7
ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้	31.6	47.1	27.0	25.1
อินเทอร์เน็ต	3.0	19.6	8.5	0.3
อื่นๆ ^{2/}	2.6	2.7	2.1	11.8
2548				
หนังสือพิมพ์	25.3	77.5	89.4	79.2
นิตยสาร	14.2	49.4	42.2	20.9
วารสาร/เอกสารอื่นที่ออกประจำ	11.7	35.6	32.6	21.5
นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น	66.0	65.6	31.8	11.8
ตำราเรียนตามหลักสูตร	92.3	51.5	6.7	2.8
ตำรา/หนังสือเกี่ยวกับความรู้	33.0	40.2	25.3	33.3
อินเทอร์เน็ต	4.7	20.3	8.8	1.7
อื่นๆ ^{2/}	3.5	8.1	5.6	5.6

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2/ หนังสือธรรมะ หนังสือสวดมนต์ ข้อความโฆษณา ซีดี เป็นต้น

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546 และ 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. สาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือของคนไทย

จากการสำรวจ พบว่า ผู้ไม่อ่านหนังสือมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 38.8 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 30.9 ในปี 2548 สาเหตุหลักของการไม่อ่านหนังสือของคนไทยในทุกวัย คือ การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวี มากกว่าการอ่าน การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้วัยเด็กไม่อ่านหนังสือ รองลงมาคือ ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน และอ่านหนังสือไม่ออก สำหรับวัยรุ่น สาเหตุหลักที่ไม่อ่านหนังสือ เพราะชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีเช่นเดียวกัน รองลงมาคือไม่มีเวลาอ่าน และไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน ในวัยทำงาน สาเหตุหลักที่ทำให้ไม่อ่านหนังสือ คือ การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีมากที่สุด รองลงมาคือไม่มีเวลาอ่าน และไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจอ่าน ผู้สูงอายุ การชอบฟังวิทยุ/ดูทีวียังเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ไม่อ่านหนังสือ รองลงมาคือ สายตาไม่ดี โดยมีการลดลงอย่างเห็นได้ชัดคือจากร้อยละ 58.5 ในปี 2546 เหลือเพียงร้อยละ 47.3 ในปี 2548 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยาการทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้าสามารถรักษาโรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมถึงโรคเกี่ยวกับตา เช่น ต้อหิน ต้อกระจก เป็นต้น จึงทำให้ปัญหาเกี่ยวกับสายตาไม่ดีขึ้น

5. การส่งเสริมให้อ่านหนังสือ

จากการสำรวจ ในปี 2548 เกี่ยวกับความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชากรรักการอ่านหนังสือ พบว่า ประชากรร้อยละ 31.6 เห็นว่าหนังสือควรมีราคาถูกลง และควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งการจัดให้มีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ถือได้ว่าเป็นการสร้างโอกาสในการอ่านให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนมากยิ่งขึ้น การเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ จะเป็นกลยุทธ์อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสนใจอ่านหนังสือ รองลงมาคือ หนังสือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ (ร้อยละ 23.7) และควรส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน (ร้อยละ 20.5)

ตาราง 2 ร้อยละประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือ 10 อันดับ และวัยของประชากร พ.ศ. 2548

การส่งเสริมเพื่อ "รักการอ่าน"	รวม	วัยเด็ก	วัยรุ่น	วัยทำงาน	ผู้สูงอายุ
หนังสือควรถูกกลง	31.6	28.1	31.7	32.9	30.7
ควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน	31.6	28.2	31.7	32.2	33.1
ควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ	23.7	20.3	24.4	24.8	22.4
ส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน	20.5	16.4	19.6	21.7	21.9
หาซื้อได้ง่าย	17.2	15.6	18.3	17.4	16.1
บรรณารักษ์/ประชาสัมพันธ์ให้คนอ่านมากขึ้น	17.1	14.2	17.5	17.7	17.3
กระหัดรัด/ปกสวย/มีรูปภาพประกอบ	16.0	27.7	16.4	13.4	11.1
ใช้ภาษาต่างๆ สามารถเข้าใจได้	15.3	14.1	13.4	16.0	16.4
โรงเรียนมีมาตรการให้นักเรียนอ่านหนังสือ					
นอกเวลา	14.0	15.1	13.5	14.1	12.8
จัดโครงการรณรงค์อ่านทั้งครอบครัว	9.5	9.3	9.2	9.6	9.4

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามวัยของประชากร พบว่า วัยเด็ก มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด คิด วัยรุ่น มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน และหนังสือควรมีราคาถูกลง วัยทำงาน มีความเห็นว่าหนังสือควรมีราคาถูกลงมากที่สุด ผู้สูงอายุ มีความเห็นว่าควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด

6. สรุป

จากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร พบว่า ประชากรมีแนวโน้มอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น คือ จากร้อยละ 61.2 ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 69.1 ในปี 2548 วัยเด็กมีการอ่านหนังสือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.7 รองลงมาคือ วัยรุ่น (ร้อยละ 83.1) วัยทำงาน (ร้อยละ 65.0) และผู้สูงอายุ (ร้อยละ 37.4)

หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่มีคนอ่านมากที่สุด วัยเด็กอ่านหนังสือประเภทตำราเรียนตามหลักสูตรมากที่สุด สำหรับวัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด

การไม่อ่านหนังสือของประชากรมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 38.8 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 30.9 ในปี 2548 ทั้งนี้สาเหตุของการไม่อ่านหนังสือของประชากรมาจากการชอบฟังวิทยุ/ดูทีวีมากกว่าการอ่าน

สำหรับความคิดเห็นในการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ประชากรรักการอ่านหนังสือพบว่า หนังสือควรมีราคาถูกลง และควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน/ชุมชน นอกจากนี้ หนังสือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ และส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน

การอ่านหนังสือนับเป็นปัจจัยและมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ การรับรู้ข่าวสารต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรจะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนรักการอ่านเพิ่มมากขึ้น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการวางนโยบายและวางแผนตลอดจนกำหนดเป้าหมายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะหาแนวทางให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

ประชากรกับการใช้ ICT

1. บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางที่สำคัญในปัจจุบัน ที่ทำให้ประชาชนและธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร จากทั่วทุกมุมโลกได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วขึ้น โดยการเข้าถึง ICT นี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง นอกจากนี้ยังอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของ ประชากร

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอความแตกต่างของลักษณะทางประชากรและสังคมของประชากรอายุ ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยใช้ข้อมูลการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) ไตรมาส 3 พ.ศ. 2548 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

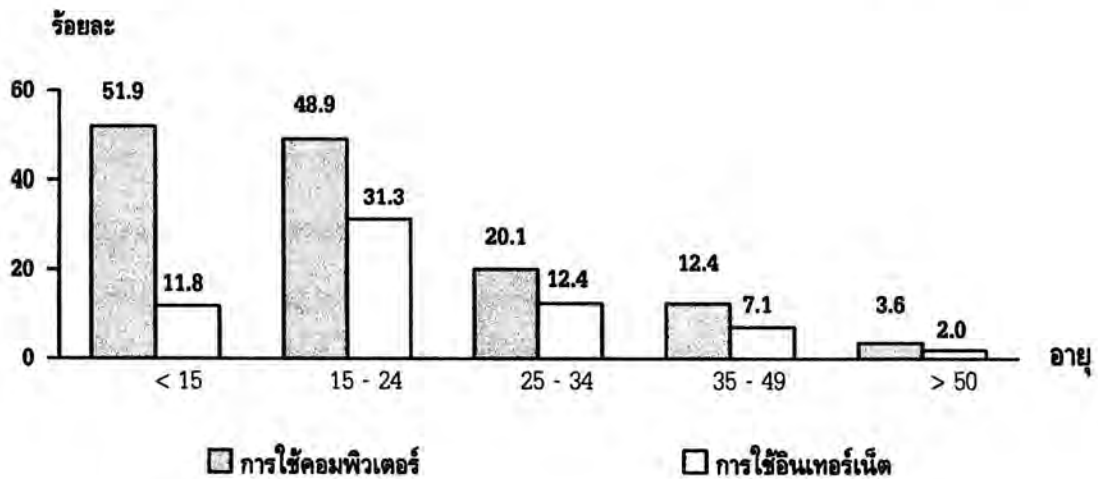
2. ลักษณะทางประชากร

ในปี 2548 มีประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปทั้งประเทศ ที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 24.5 และ ร้อยละ 12.0 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า กลุ่มประชากรชายและหญิง มีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ค่อนข้าง น้อยใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 24.5 และ 24.4 ในทำนองเดียวกัน ประชากรทั้ง 2 เพศ ก็มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 11.8 และ 12.2 ตามลำดับ

ส่วนอายุของผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต พบว่า เด็กและเยาวชนจะใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าผู้ใหญ่ กล่าวคือ สัดส่วนของประชากรกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี และกลุ่มอายุ 15 - 24 ปีประมาณครึ่งหนึ่งมีการใช้คอมพิวเตอร์ ในขณะที่ ประชากรกลุ่มอายุมากขึ้น จะมีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ลดลง โดยในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 3.6 ในขณะที่การใช้อินเทอร์เน็ตมีสัดส่วนสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 15-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงจะมีการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตมากกว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าคือ ประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา (รวมอนุปริญญา) มีการใช้คอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.1 และ 47.3 ตามลำดับ ในขณะที่ประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับ ประถมศึกษาและต่ำกว่า มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตต่ำที่สุด เพียงร้อยละ 14.0 และ 3.4 ตามลำดับ จึงอาจจะ กล่าวได้ว่าการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

แผนภูมิ 1 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ของประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2548

3. อาชีพ

ในปัจจุบันการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการทำงาน โดยในปี 2548 ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ (ด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ การสอน เป็นต้น) มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 88.2 และ 59.9 ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพ เกษตร ประมง และอาชีพขั้นพื้นฐาน (ผู้ใช้แรงงาน ทางด้านการเกษตร การประมง การทำเหมืองแร่ เป็นต้น) มีการใช้คอมพิวเตอร์ ในสัดส่วนที่ต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบางวิชาชีพมีความจำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการทำงานมากกว่า

ตาราง 1 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ ปี 2548

อาชีพ	สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ (%)	สัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต (%)
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการ	24.8	16.5
วิชาชีพด้านต่างๆ (ด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ การสอน เป็นต้น)	88.2	59.9
วิชาชีพช่างเทคนิคสาขาต่าง ๆ	65.5	39.9
เสมียน	70.3	38.9
พนักงานบริการ ร้านค้า	13.7	6.9
งานด้านเกษตร ประมง	2.3	1.0
อาชีพขั้นพื้นฐาน และอื่น ๆ (ผู้ใช้แรงงานทางด้าน การเกษตร การประมง การทำเหมืองแร่ เป็นต้น)	5.0	2.2

4. ดินที่อยู่อาศัย

ดินที่อยู่อาศัยของประชากรอาจแบ่งได้ตามภูมิภาค เขตเมือง หรือเขตชนบท ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้โอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศ จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสูงกว่าทุกภาค ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนดังกล่าวน้อยที่สุด รวมทั้งสัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนที่สูงกว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

ตาราง 2 สัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของประชากร จำแนกตามภาค ปี 2548

ภาค / เขตการปกครอง	สัดส่วนการใช้ คอมพิวเตอร์ (%)	สัดส่วนการใช้ อินเทอร์เน็ต (%)
ทั่วราชอาณาจักร	24.5	12.0
ในเขตเทศบาล	35.5	21.2
นอกเขตเทศบาล	19.7	8.0
กรุงเทพมหานคร	38.8	25.9
ภาคกลาง	25.0	11.9
ในเขตเทศบาล	31.8	17.2
นอกเขตเทศบาล	21.8	9.2
ภาคเหนือ	24.1	11.9
ในเขตเทศบาล	36.2	21.4
นอกเขตเทศบาล	21.2	9.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19.8	8.4
ในเขตเทศบาล	33.7	19.1
นอกเขตเทศบาล	17.3	6.5
ภาคใต้	24.0	10.2
ในเขตเทศบาล	35.4	18.7
นอกเขตเทศบาล	20.5	7.6

5. สรุป

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของประชากรกลุ่มต่างๆ เป็นผลมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่แตกต่างกัน รวมทั้ง ความแตกต่างทางด้านสังคมในเรื่องอาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย ตลอดจนลักษณะของประชากร ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษาที่สำเร็จก็อาจเป็นปัจจัยทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามไม่มีความแตกต่างระหว่างประชากรชายและหญิงในการเข้าถึงเครื่องมือดังกล่าว

ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริม พัฒนาโครงสร้าง ICT ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกภาค ทั้งเขตเมืองและชนบท รวมทั้ง การส่งเสริมการใช้ ICT ของประชากร ทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงาน ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษา และหาวิธีการที่จะกระตุ้น เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการใช้ ICT

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICT (Digital Divide)

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge - based economy / society) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศได้จากทั่วทุกมุมโลกอย่างสะดวก และรวดเร็ว อย่างไรก็ตามก็มีช่องว่างในการพัฒนาที่ทำให้หลายพื้นที่ในประเทศไทยยังไม่สามารถ หรือยังขาดโอกาสในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

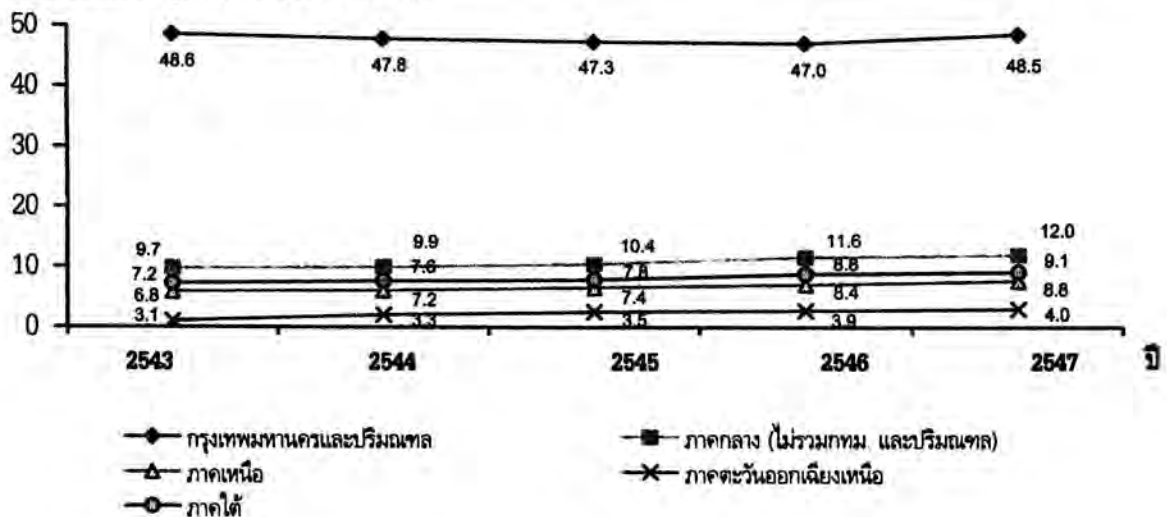
2. โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.1 โทรศัพท์

ในปี 2547 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการต่อประชากร 100 คน สูงที่สุด จำนวน 48.5 เลขหมาย ในขณะที่ภาคอื่นๆ มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการเพียง 4 - 12 เลขหมายต่อประชากร 100 คน โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ถึงจะมีการเพิ่มการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ความแตกต่างของเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 100 คน ระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับภาคต่าง ๆ ลดลงเพียงร้อยละ 2 - 6 เท่านั้น

แผนภูมิ 1 จำนวนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่ให้บริการต่อประชากร 100 คน จำแนกตามภาค ปี 2543 - 2547

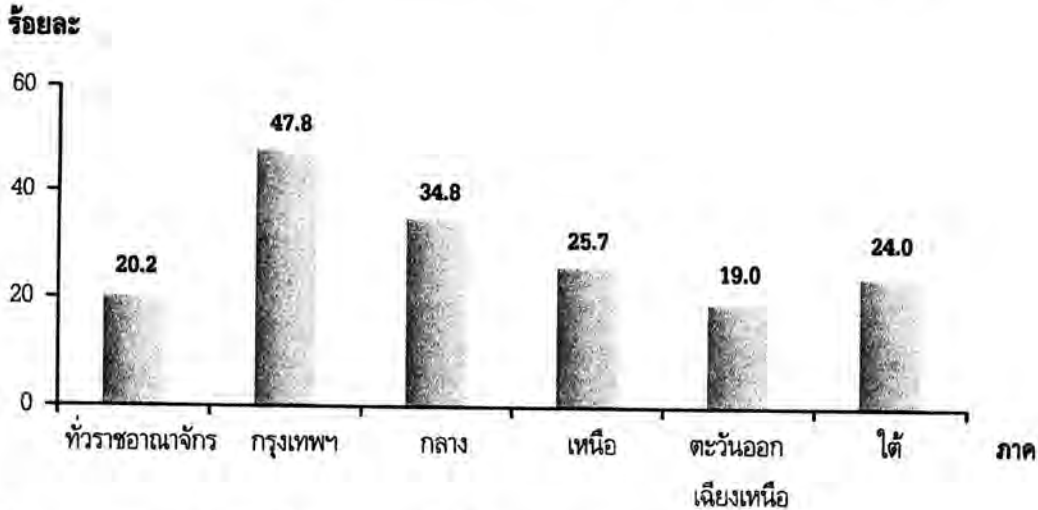
เลขหมายโทรศัพท์พื้นฐาน (ต่อประชากร 100 คน)

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำหรับการใช้โทรศัพท์มือถือมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภาค โดยในปี 2547 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป 100 คนในกรุงเทพมหานคร มีโทรศัพท์มือถือใช้สูงที่สุดถึง 48 คน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุดกว่าภาคอื่นมีโทรศัพท์มือถือใช้ 19 คน (แผนภูมิ 2)

แผนภูมิ 2 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่มีโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามภาคปี 2547

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.2 คอมพิวเตอร์

ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา การแพร่กระจายของการใช้คอมพิวเตอร์ทุกภาคเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างระหว่างภาค โดยภาคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจะมีการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าภาคที่ยากจนกว่า กล่าวคือ กรุงเทพฯยังคงมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์สูงที่สุดร้อยละ 33.1 ซึ่งสูงกว่าทุกภาคอย่างมาก ในขณะที่ภาคอื่นมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 15 ในทำนองเดียวกันจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีในครัวเรือน มีการขยายตัวในทุกภาคของประเทศ แต่จะพบว่าปี 2548 ช่องว่างระหว่างจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร กับภาคต่างๆ จะเพิ่มมากกว่าปี 2546

ตาราง 1 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ จำแนกตามภาค ปี 2546 - 2548

ภาค	2546	2547	2548
ทวีปอาเซียน	8.2	11.1	13.7
กรุงเทพมหานคร	24.0	28.1	33.1
กลาง	7.5	11.6	15.0
เหนือ	6.1	9.0	12.2
ใต้	6.1	8.6	10.2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4.5	6.3	7.7

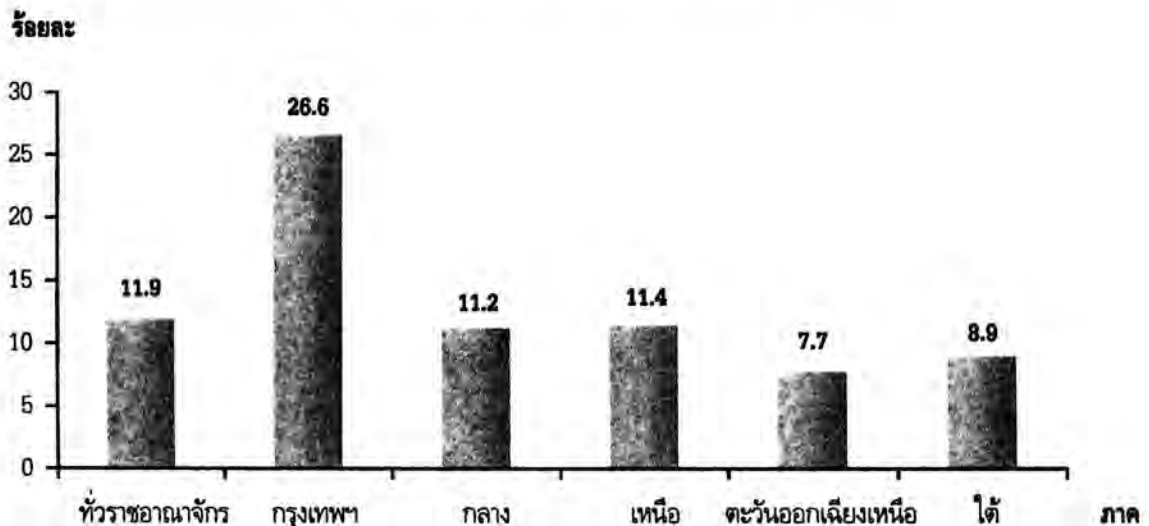
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.3 อินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ตแพร่หลายมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้แทบทุกอย่าง

จากแผนภูมิ 4 จะพบว่า ในปี 2547 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างกันระหว่างกรุงเทพมหานคร และภาคต่าง ๆ อย่างมาก ในขณะที่ภาคต่างๆ (ไม่รวม กทม.) จะมีการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันไม่มากนัก เมื่อพิจารณาการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จะเห็นว่าในปี 2548 ครัวเรือนทุกภาคมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานครมีครัวเรือนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 22.5

แผนภูมิ 3 สัดส่วนของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ อินเทอร์เน็ต จำแนกตามภาค ปี 2547

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. สรุป

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นตัวกลางที่ทำให้ประชาชนและธุรกิจ สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากทั่วทุกมุมโลกได้ และนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์ให้เป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ICT ที่แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นโอกาสในการพัฒนาคน และอาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของกลุ่มคนต่างๆ มากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งข้อมูล หรือทุนในการจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งมีผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ และระหว่างพื้นที่

ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง โดยการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมให้มีการสร้างและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

สถานการณ์การใช้พลังงานในครัวเรือน ปี 2549

1. บทนำ

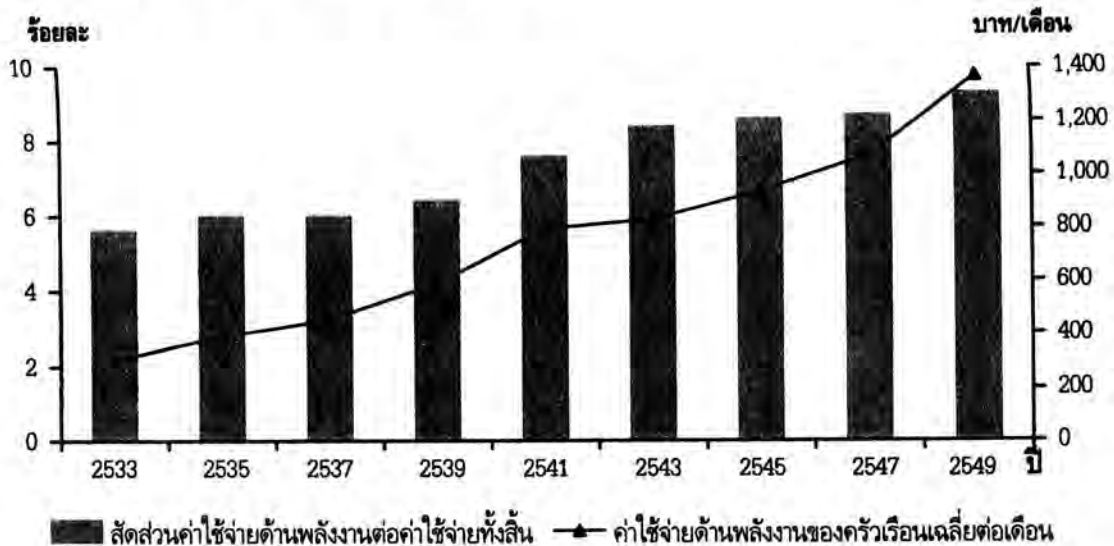
พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และระบบเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันมีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ความต้องการพลังงานยังคงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการจัดหาพลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัดเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

บทความนี้มุ่งนำเสนอให้เห็นค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน และประเภทของพลังงานที่ครัวเรือนใช้ โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2533 -2549 (ปี 2549 เป็นผลเบื้องต้น ซึ่งได้จากการสำรวจ 6 เดือนแรก คือ มกราคม - มิถุนายน) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. แนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน

ในช่วง 15 ปี ที่ผ่านมา (2533-2549) จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.6 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 7.6 และ 9.3 ในปี 2541 และ 2549 ตามลำดับ

แผนภูมิ 1 การใช้พลังงานของครัวเรือน ปี 2533 - 2549

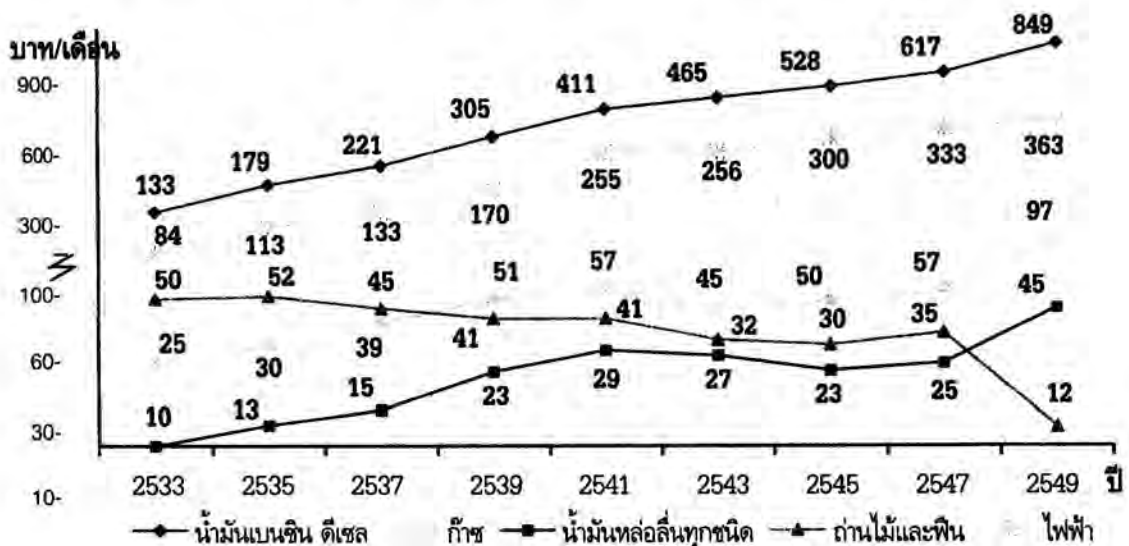
จากแผนภูมิ 2 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายพลังงานของครัวเรือนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี 2547 - 2549 คือค่าใช้จ่ายน้ำมันหล่อลื่น และค่าก๊าซ เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว โดยค่าก๊าซจากเฉลี่ย

เดือนละ 57 บาท ในปี 2547 เป็น 97 บาท ในปี 2549 ในขณะที่ค่าน้ำมันหล่อลื่นเพิ่มจากเฉลี่ยเดือนละ 25 บาทในปี 2547 เป็น 45 บาท ในปี 2549

ส่วนค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลก็เพิ่มค่อนข้างมาก จากเฉลี่ยเดือนละ 617 บาท ในปี 2547 เป็น 850 บาท ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 38

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าใช้จ่าย ถ่านไม้ และฟืนลดลงมาก ถึง 2 เท่า ในช่วงเวลาดังกล่าว

แผนภูมิ 2 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน เฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามประเภทของพลังงาน ปี 2533 – 2549

3. ประเภทของพลังงานที่ครัวเรือนใช้

ในปี 2549 ครัวเรือนหนึ่งมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 14,640 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ย 1,368 บาท หรือร้อยละ 9.3 ของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั้งสิ้น ในจำนวนนี้เป็นค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมาเป็นค่าไฟฟ้า และค่าก๊าซ (ส่วนใหญ่ก๊าซหุงต้ม) คิดเป็นร้อยละ 26.6 และ 7.1

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายภาค พบว่าครัวเรือนในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด รอบกรุงเทพฯ (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ) มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงสุดเฉลี่ยเดือนละประมาณ 2,496 บาท หรือร้อยละ 10.2 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานต่ำที่สุดเฉลี่ยเดือนละ 955 บาท หรือร้อยละ 8.9 ของค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ครัวเรือนในทุกภาคมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเป็นค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซลมากที่สุด ร้อยละ 62 – 67 รองลงมาเป็นไฟฟ้า ร้อยละ 22 – 28 ยกเว้นกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ ที่มีค่าน้ำมันเบนซิน ดีเซล ร้อยละ 52.5 ส่วนค่าไฟฟ้า ร้อยละ 35.2

4. ค่าใช้จ่ายพลังงานตามสถานะเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายพลังงานตามสถานะเศรษฐกิจ พบว่าครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ คือ เฉลี่ยเดือนละประมาณ 3,403 บาท รองลงมาได้แก่ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร 1,818 บาท และครัวเรือนเสมียนพนักงาน พนักงานขาย และให้บริการ 1,575 บาท ในขณะที่ครัวเรือนคนงานเกษตร หรือคนงานทั่วไปหรือผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานต่ำสุด คือ เฉลี่ยประมาณเดือนละ 800 กว่าบาท

ในทำนองเดียวกันจะเห็นว่า ครัวเรือนลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงานสูงสุดในทุกภาค โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มดังกล่าวใน กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงที่สุดถึงเดือนละ 5,130 บาท หรือมากกว่าค่าใช้จ่ายพลังงานของครัวเรือนกลุ่มเดียวกันนี้ที่อยู่ในภาคอื่นๆ ซึ่งอยู่ระหว่าง 2,600 – 3,100 บาทต่อเดือนประมาณเกือบเท่าตัว

5. สรุป

การใช้พลังงานของครัวเรือนในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะน้ำมันเบนซิน ดีเซล และไฟฟ้าในแต่ละปีประเทศไทยต้องเสียเงินตราต่างประเทศเพื่อนำเข้าน้ำมันเป็นจำนวนมาก ยิ่งในปัจจุบันราคาน้ำมันในตลาดโลกยังคงมีราคาสูงค่อนข้างมาก ทำให้ราคาน้ำมันเบนซิน ดีเซล ที่ซื้อขายในประเทศราคาสูงตามไปด้วย ผลที่ตามมาคือครัวเรือนต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านพลังงานมากขึ้นด้วย

ดังนั้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนและประเทศ คนไทยทุกคนควรจะร่วมแรงร่วมใจลดการใช้ น้ำมันและไฟฟ้า โดยใช้เท่าที่จำเป็น และประหยัด หรือเปลี่ยนไปใช้พลังงานทางเลือกอื่น ที่เหมาะสม และถูกกว่า เช่น ก๊าซโซลาร์ โบโอดีเซล เป็นต้น

หน้าว่าง

แนวโน้มภาวะการทำงานของประชากรไทย พ.ศ. 2549

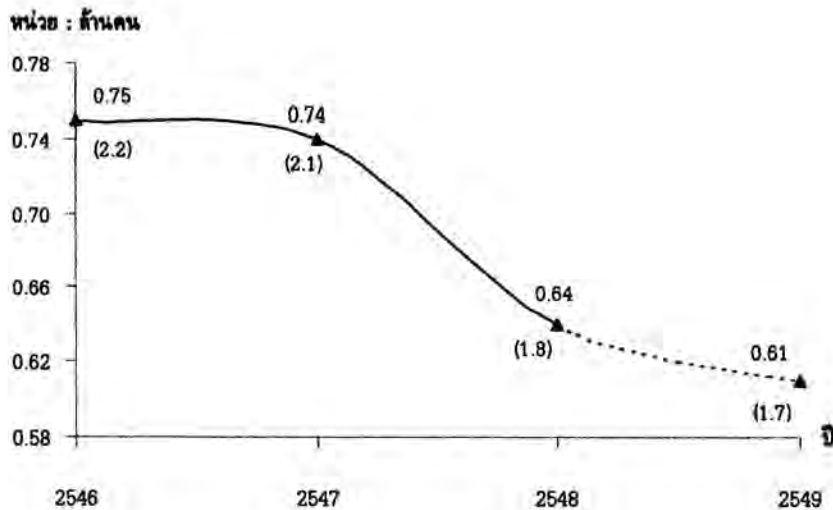
สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ.2549 เมื่อทราบผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาส 4/2548 แล้ว โดยได้ประมาณการภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 1 และค่าเฉลี่ยของทั้งปี 2549 ซึ่งผลการประมาณการสรุปได้ดังนี้

ในปี 2549 คาดว่า จะมีกำลังแรงงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 36.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ประมาณ 4.8 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 1.3 (ปี 2548 กำลังแรงงานเฉลี่ยทั้งปีมีประมาณ 36.2 ล้านคน) โดยในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงเอกฤตुकาลเพาะปลูก คาดว่า จะมีผู้อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 35.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ช่วงเดียวกันประมาณ 4.9 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3

สำหรับแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจปี 2549 ได้มีการคาดประมาณว่า เศรษฐกิจจะมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้น โดยจะมีการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 5.0 (ปี 2548 มีการขยายตัวประมาณร้อยละ 4.7) ทั้งนี้ เนื่องจากอุปสรรคในปี 2548 ได้คลี่คลายลงและที่สำคัญเศรษฐกิจได้มีการปรับตัวต่อเสือนไขและสถานการณ์ต่างๆไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นดอกเบี้ย การปรับราคาน้ำมันให้ใกล้เคียงกับราคาตลาดโลก และการปรับตัวของภาคธุรกิจเพื่อการแข่งขันในตลาด

อย่างไรก็ตาม แรงขับเคลื่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยในปี 2549 จะมาจากการส่งเสริมการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าเกษตร กลุ่มสินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศสูง รวมทั้งหมวดยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ การฟื้นตัวของภาคท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การลงทุนของรัฐภายใต้โครงการการลงทุนขนาดใหญ่ (Mega Project) และการลงทุนของภาคเอกชนที่ได้รับแรงกระตุ้นจากการลงทุนภาครัฐ ผลจากการประมาณการ คาดว่าในปี 2549 การมีงานทำของประชากรจะเพิ่มขึ้นจากปี 2548 โดย คาดว่า จะมีผู้มีงานทำเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 35.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ประมาณ 5.4 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลดลง โดยมีอัตราการมีงานทำร้อยละ 97.9 (ปี 2548 มีอัตราการมีงานทำร้อยละ 97.7) สำหรับในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤตुकาลเพาะปลูก และเป็นช่วงที่จะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการฟื้นฟูและทดแทนความเสียหายจากน้ำท่วมในภาคใต้ผลจากการประมาณการ คาดว่า จะมีผู้มีงานทำประมาณ 34.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ช่วงเวลาเดียวกันประมาณ 6.5 แสนคนหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 96.5ในปี 2548 เป็นร้อยละ 97.0ในปี 2549)

การว่างงานของประชากร จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546-2548
และจากการประมาณการ พ.ศ. 2549

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ ร้อยละ

แนวโน้มการว่างงานในปี 2549 คาดว่า น่าจะลดลงจากปี 2548 เล็กน้อย เนื่องจากจะมีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนมีการขยายตัว มูลค่าและปริมาณการส่งออกจะเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอการขยายตัว ความผันผวนของราคาน้ำมัน แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น อุบัติภัยทางธรรมชาติ โรคติดต่อ ความไม่สงบและการก่อการร้ายในภูมิภาคต่างๆ

ผลจากการประมาณการในปี 2549 คาดว่า จะมีผู้ว่างงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 6.1 แสนคน ลดลงจากปี 2548 ประมาณ 2.9 หมื่นคน (ปี 2548 มีผู้ว่างงานเฉลี่ยทั้งปี 6.4 แสนคน) โดยในปี 2549 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.7 เปรียบเทียบกับ ปี 2548 ที่มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.8 สำหรับในไตรมาส 1 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูกาลเกษตรและเป็นช่วงที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยน้ำท่วมในภาคใต้ ผลจากการประมาณการ คาดว่า จะมีผู้ว่างงานประมาณ 7.5 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 2.1 จำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ในช่วงเดียวกันประมาณ 1.4 แสนคน (ปี 2548 ไตรมาส 1 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 2.5)

ผู้สูงอายุไทยกับการทำงาน

ผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้เพิ่มสูงขึ้นทั้งจำนวนและสัดส่วน ส่งผลทำให้โครงสร้างทางประชากรของประเทศไทยเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า **"ภาวะประชากรสูงอายุ"** (Population Aging) ซึ่งจะมีผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุนั้นมีความสำคัญสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของผู้สูงอายุในเชิงเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อเตรียมการวางแผนแก้ไขปัญหานั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติได้นำข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 3 พ.ศ. 2543-2548 และการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และ 2545 มาศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงปัญหาและสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุต่อไปทั้งนี้ได้แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ และสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

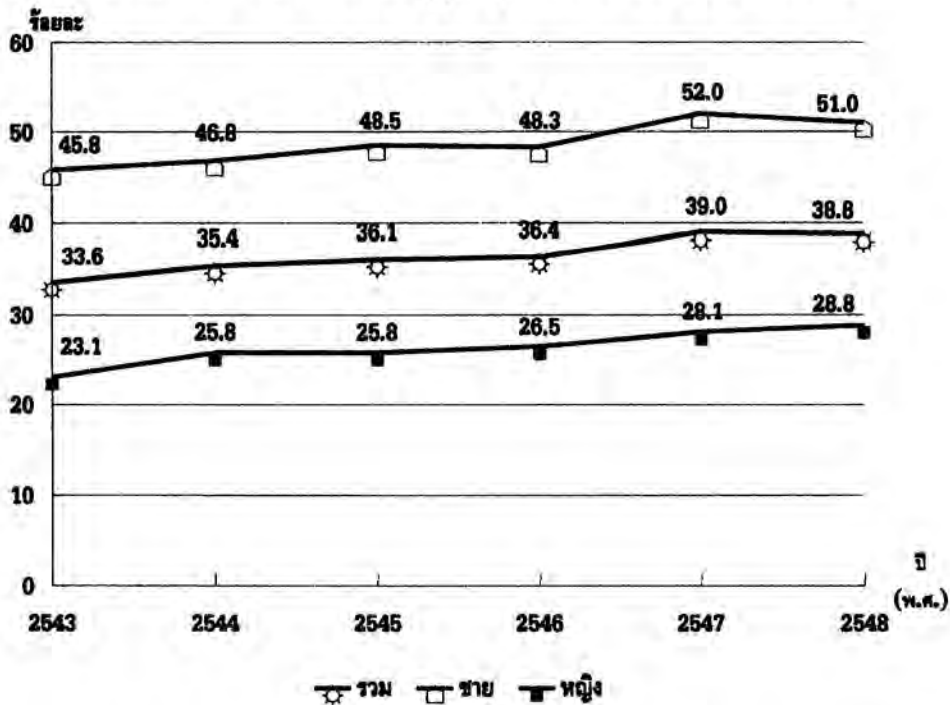
1. ลักษณะการทำงานของผู้สูงอายุ

1.1 การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

ผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่จะไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (ผู้ที่ทำงานบ้านหรือชราทำงานไม่ได้) มีประมาณร้อยละ 60 แต่ก็มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ซึ่งแสดงถึงการเข้าร่วมในกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ผลจากการสำรวจ พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จากร้อยละ 33.6 ของผู้สูงอายุทั้งหมดในปี 2543 เป็นร้อยละ 38.8 ในปี 2548 ผู้สูงอายุชายและหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงขึ้นเช่นเดียวกัน และผู้สูงอายุชายมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงกว่าผู้สูงอายุหญิงอย่างเห็นได้ชัด เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ผู้สูงอายุหญิงจะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยกว่าผู้สูงอายุชาย แต่จะพบว่า ในช่วงปี 2543-2548 ผู้สูงอายุหญิงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มสูงกว่าชาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุหญิง

หมายเหตุ : การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน หมายถึง ประชากรที่มีงานทำหรือว่างงาน หรือรอฤดูกาล

แผนภูมิที่ 1 อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ พ.ศ. 2543-2548

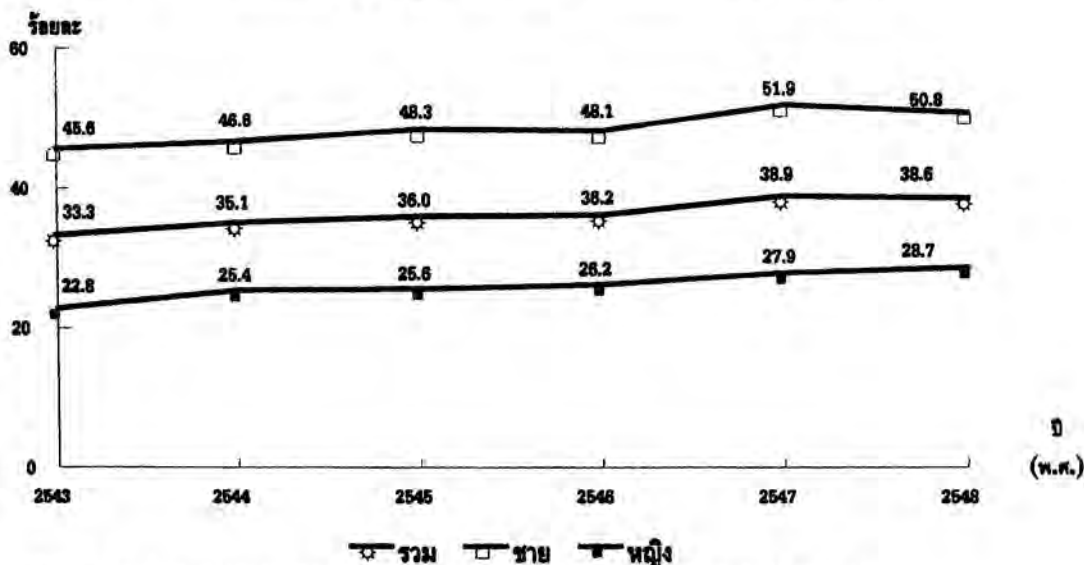

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2543-2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.2 การมีงานทำ

ผู้สูงอายุมีการทำงานเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากปี 2543 ที่ผู้สูงอายุมีงานทำร้อยละ 33.3 ของผู้สูงอายุทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.6 ในปี 2548 ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงมีการทำงานเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน แม้ว่าผู้สูงอายุชายจะมีการทำงานสูงกว่าหญิงอย่างเห็นได้ชัด แต่จะพบว่าการเพิ่มขึ้นของการทำงานของสูงอายุหญิงจะเพิ่มสูงมากกว่าผู้สูงอายุชาย

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2543-2548

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2543-2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. สภาพเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ

2.1 รายได้

รายได้ของผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2537 และ 2545 ซึ่งเป็นข้อมูลปีล่าสุด พบว่า แม้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีรายได้ในลำดับแรกมาจากบุตร แต่รายได้ลำดับรองลงมาของผู้สูงอายุก็คือรายได้จากการทำงาน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญไม่น้อยสำหรับการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีจากทุกแหล่งของรายได้ประมาณ 31,100 บาทในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 33,500 บาทหรือประมาณ 2,800 บาทต่อเดือนในปี 2545

2.2 ความเพียงพอของรายได้

จากการสำรวจเดียวกันได้สอบถามถึงความเพียงพอของรายได้ที่ได้รับทั้งหมดของผู้สูงอายุ ทั้งที่มีงานทำและไม่มีการทำงาน ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่าในปี 2537 มากกว่าร้อยละ 60 ของผู้สูงอายุตอบว่ามีรายได้ความเพียงพอ (ร้อยละ 61.9) และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.0 ในปี 2545

2.3 ความต้องการทำงาน

ประเด็นที่น่าสนใจจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุครั้งนี้เกี่ยวกับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุพบว่าเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 27.0 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 36.8 ในปี 2545 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้สูงอายุยังมีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถทำงานได้ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม หรืออาจต้องการช่วยเหลือครอบครัว จึงทำให้ผู้สูงอายุมีการต้องการทำงานมากเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้สูงอายุไทยยังคงมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ และมีความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม โดยจะเห็นได้จากความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจในเรื่องของอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคมแล้วยังส่งผลในทางบวกแก่ผู้สูงอายุทางด้านจิตใจ ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมในภาพรวม

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว แม้ว่าปัญหาเรื่องผู้สูงอายุในประเทศไทยจะยังมีไม่มากนัก แต่ก็มีแนวโน้มที่กำลังจะกลายเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การเตรียมแนวทางการแก้ไข เพื่อรับมือกับปัญหาผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ การส่งเสริมและสร้างหลักประกันด้านเศรษฐกิจ การออม รวมทั้งการสร้างหลักประกันยามชราภาพให้กับประชากรสูงอายุยังคงอยู่ในวงจำกัด

ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงควรร่วมมือกันเพื่อหาวิธีการที่จะช่วยเหลือและแก้ไขสภาพปัญหาเหล่านี้ได้อย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีหลักประกันยามชราภาพอย่างทั่วถึงในอนาคต เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย

หน้าว่าง

ภาวะการกระจายรายได้ของประเทศไทย

1. บทนำ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน จึงได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่จะขจัดความยากจนให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ปัญหาการกระจายรายได้เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดควบคู่กับปัญหาความยากจน ซึ่งควรให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนให้เหลือน้อยลง

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอให้เห็นภาวะการกระจายรายได้ และช่องว่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน ระดับภาคและจังหวัด โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้หรือดัชนีจินี (Gini Coefficient)^{1/} และดัชนีความแตกต่างกันด้านรายได้ระหว่างกลุ่มร่ำรวยสุด (ร้อยละ 20 สุดท้าย) กับกลุ่มยากจนสุด (ร้อยละ 20 แรก) (Quintile Dispersion Ratio of Income) ซึ่งได้จากการนำรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนของครัวเรือนมาเรียงลำดับจากน้อยไปมากและแบ่งครัวเรือนเป็น 5 กลุ่มเท่า ๆ กัน (Quintile) โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

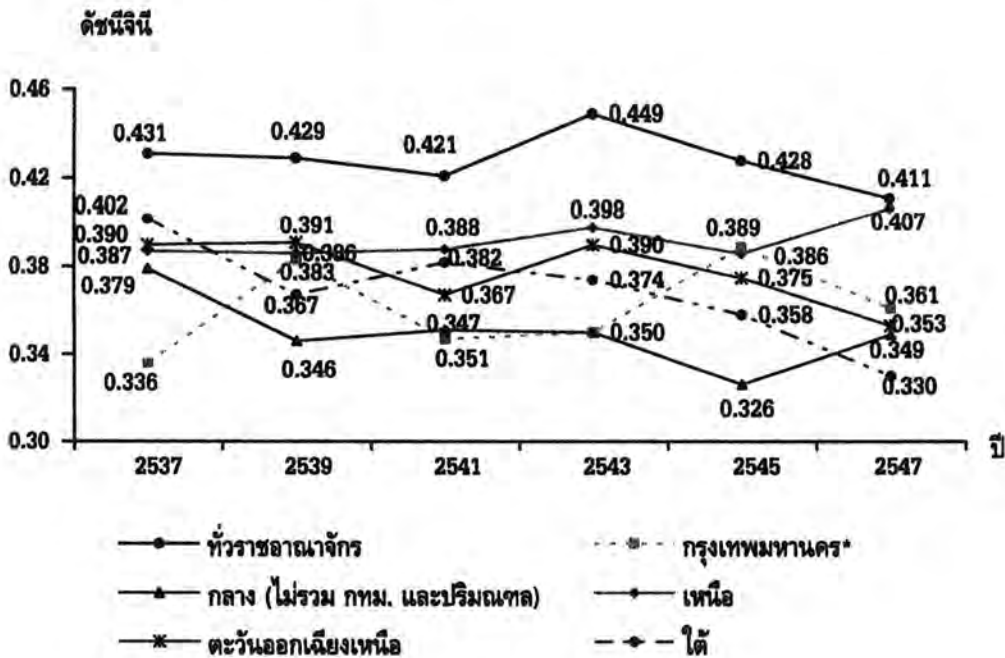
2. ภาวะการกระจายรายได้ระดับประเทศ และภาค

การกระจายรายได้ของประชากรไทย โดยรวมดีขึ้นหลังจากเศรษฐกิจของประเทศเริ่มฟื้นตัวจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ โดยดัชนีจินีทั้งประเทศลดลงจาก 0.45 ในปี 2543 เป็น 0.41 ในปี 2547 และลดลงเกือบทุกภาค ยกเว้นภาคกลาง และภาคเหนือที่มีแนวโน้มการกระจายรายได้แย่ลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเหนือที่แย่มากที่สุด

เมื่อพิจารณาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนร่ำรวยสุดกับกลุ่มคนยากจนสุดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2543 - 2547) จะเห็นความแตกต่างของรายได้ของประชากรในกลุ่มครัวเรือน 2 กลุ่มนี้ทั่วประเทศ ลดลงจาก 9.3 เท่า ในปี 2543 เป็น 8 เท่า ในปี 2547 โดยภาคเหนือเป็นภาคที่มีความเหลื่อมล้ำกันของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยสุดและกลุ่มคนยากจนสุดสูงกว่าภาคอื่น และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ภาคอื่นลดลง

1/ ดัชนีจินี หมายถึง ค่าดัชนีที่ใช้แสดงถึงภาวะของการกระจายของรายได้ที่เท่าเทียมกัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 โดยที่ค่าศูนย์ คือมีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ เมื่อการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นค่าดัชนีจินี จะมีค่ามากขึ้น

แผนภูมิ 1 ดัชนีจีดีพี เป็นรายภาค ปี 2537 - 2547

* ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

นอกจากนี้ กลุ่มคนรวยสุดในทุกภาคยังคงครองส่วนแบ่งรายได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ของครัวเรือนทั้งประเทศ ส่วนกลุ่มคนยากจนสุดมีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึงร้อยละ 10

ตาราง 1 ดัชนีความแตกต่างของรายได้กลุ่มคนรวย และกลุ่มคนจน ปี 2543 และ 2547

ภาค	ปี 2543			ปี 2547		
	Q5	Q1	Q5/Q1	Q5	Q1	Q5/Q1
ทิวราชอาณาจักร	51.0	5.5	9.3	48.8	6.1	8.0
กรุงเทพฯ *	45.8	8.0	5.7	47.1	8.4	5.6
กลาง	43.9	7.0	6.3	44.0	7.4	5.9
เหนือ	49.3	7.1	6.9	49.7	6.5	7.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	48.9	7.2	6.8	44.9	7.7	5.8
ใต้	45.9	6.8	6.8	42.2	8.1	5.2

* ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และ สมุทรปราการ

Q5 (Quintile ที่ 5) ในที่นี้ หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% สุดท้าย หรือ กลุ่มคนรวย

ส่วน Q1 (Quintile ที่ 1) หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก หรือกลุ่มคนจน

Q5/Q1 หมายถึง ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน (เท่า)

3. ภาวะการกระจายรายได้ระดับจังหวัด

เมื่อเปรียบเทียบภาวะการกระจายรายได้ของจังหวัดต่างๆ ทั้งประเทศ 76 จังหวัด พบว่าในปี 2547 มีจังหวัดที่อยู่ในภาคเหนือถึง 7 จังหวัด ที่ติดอยู่ในจังหวัด 10 อันดับแรกที่มีการกระจายรายได้ของประชากรแย่มากที่สุด ได้แก่ เชียงใหม่ พะเยา พิชณุโลก ตาก น่าน สุโขทัย อุทัยธานี โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ และพะเยามีความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากรในจังหวัดเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นมากอย่างชัดเจนจากอันดับที่ 35 และ 59 ในปี 2543 มาเป็นอันดับที่ 1 และ 2 ในปี 2547 ตามลำดับ

ตาราง 2 10 จังหวัดแรกที่มีค่าดัชนีจีดีพีสูงสุด

จังหวัด	ปี 2543		ปี 2547	
	ดัชนีจีดีพี	อันดับ	ดัชนีจีดีพี	อันดับ
เชียงใหม่	0.365	35	0.451	1
พะเยา	0.307	59	0.441	2
พิษณุโลก	0.432	8	0.425	3
ตาก	0.462	3	0.420	4
น่าน	0.394	24	0.417	5
ชัยนาท	0.519	1	0.413	6
สุโขทัย	0.406	18	0.413	7
อุทัยธานี	0.474	2	0.410	8
สกลนคร	0.443	7	0.408	9
ปัตตานี	0.459	4	0.405	10

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนในจังหวัดเชียงใหม่ และพะเยา มีความเหลื่อมล้ำกันสูงเพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 6.6 และ 4.6 เท่า ในปี 2543 เป็น 10.3 และ 8.1 เท่า ตามลำดับ ในปี 2547

ตาราง 3 ดัชนีความแตกต่างของรายได้กลุ่มคนรวย และคนจนของ 10 จังหวัดแรกที่มีดัชนีเงินที่สูงที่สุด

จังหวัด	ปี 2543			ปี 2547		
	Q5	Q1	Q5/Q1	Q5	Q1	Q5/Q1
เชียงใหม่	45.2	6.9	6.6	51.9	5.0	10.3
พะเยา	42.9	9.4	4.6	54.1	6.6	8.1
พิษณุโลก	51.9	6.5	8.0	50.6	5.5	9.3
ตาก	56.4	5.8	9.7	50.1	6.0	8.4
น่าน	48.9	7.4	6.6	50.5	6.7	7.6
ชัยนาท	60.5	4.4	13.8	51.2	7.2	7.2
สุโขทัย	51.1	6.2	8.2	50.0	6.3	8.0
อุทัยธานี	58.8	5.2	11.3	50.9	7.0	7.2
สกลนคร	54.2	6.0	9.0	51.5	7.5	6.9
ปัตตานี	56.2	5.1	11.0	50.7	7.1	7.1

Q5 (Quintile ที่ 5) ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% สุดท้าย หรือกลุ่มคนรวย
 ส่วน Q1 (Quintile ที่ 1) หมายถึงกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก หรือกลุ่มคนจน
 Q5/Q1 หมายถึง ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน (เท่า)

4. สรุป

ภาวะการกระจายรายได้ของประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2543 - 2547) ดีขึ้นตามลำดับ เป็นผลให้ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยสุดและคนยากจนสุดลดลง อย่างไรก็ตามกลุ่มคนรวยสุดในทุกภาคยังคงครองส่วนแบ่งรายได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ของครัวเรือนทั้งประเทศ ส่วนกลุ่มคนยากจนสุดมีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึงร้อยละ 10

ภาวะการท่องเที่ยวของไทย

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานและรายได้เข้าประเทศปีหนึ่งกว่า 3 แสนล้านบาท หรือกว่าร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (2547 - 2551) เพื่อให้ประเทศไทยเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียภายในปี 2551 อันจะส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวขยายตัวมากยิ่งขึ้น

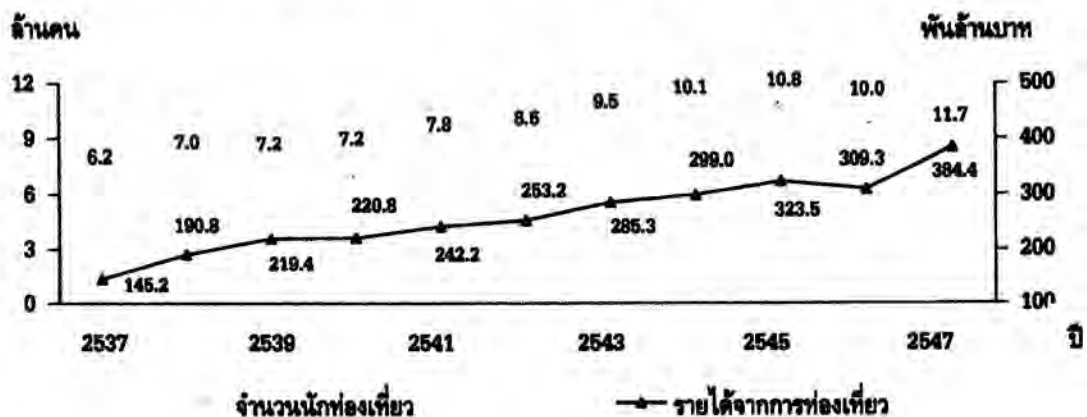
บทความนี้มีวัตถุประสงค์ ที่จะแสดงให้เห็นสถานการณ์การท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย และเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลจาก ASEAN Statistical Year Book 2005 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ World Tourism Organization (WTO)

2. สถานการณ์ท่องเที่ยวของไทย

2.1 จำนวน และรายได้จากนักท่องเที่ยวเข้าไทย

ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (2537 - 2547) ธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีแนวโน้มเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยปีหนึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 ซึ่งปี 2547 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยสูงถึง 11.7 ล้านคน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2537 เกือบเท่าตัวและทำรายได้เข้าประเทศ 384.4 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (แผนภูมิ 1)

แผนภูมิ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไทย และรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2537 - 2547

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.2 ดัชนีที่อยู่อาศัยและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ในจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั่วโลกที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศอาเซียน ร้อยละ 25.1 ในปี 2547 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 10.6 โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในไทยมากที่สุด คือ ชาวมาเลเซีย รองลงมาเป็น ญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสิงคโปร์ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในปี 2547 นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉลี่ยมีระยะเวลาพำนักในไทย 8.1 วัน และใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 4,057.8 บาทต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 7.5 โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าซื้อสินค้า / ของที่ระลึกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาเป็นค่าที่พักร้อยละ 26.3 และค่าอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 16.9

3. ภาวะการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ

3.1 ประเทศทั่วโลก

ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวโลก ปี 2545 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจัดอันดับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่ามีประเทศอาเซียน 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ ที่ติดอันดับสูงสุด 25 อันดับแรกของโลก โดยไทยมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศ ปี 2545 ติดอันดับที่ 18 ส่วนมาเลเซียติดอันดับที่ 15 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศสูงกว่าไทย ประมาณ 2.4 ล้านคน อย่างไรก็ตามไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวสูงกว่ามาเลเซียถึง 1.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยไทยติดอันดับที่ 15 ในขณะที่มาเลเซียติดอันดับที่ 19 (ตาราง 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวโลก ปี 2545

จำนวนนักท่องเที่ยว		รายได้จากนักท่องเที่ยว	
อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฝรั่งเศส	1	สหรัฐอเมริกา
2	สเปน	2	สเปน
3	สหรัฐอเมริกา	3	ฝรั่งเศส
4	อิตาลี	4	อิตาลี
5	จีน	5	จีน
6	สหราชอาณาจักร	9	ฮ่องกง
11	ฮ่องกง	15	ไทย
15	มาเลเซีย	19	มาเลเซีย
18	ไทย	22	อินโดนีเซีย
24	สิงคโปร์	24	สิงคโปร์

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ กันยายน 2546

ที่มา : World Tourism Organization (WTO)

3.2 กลุ่มประเทศอาเซียน

เมื่อพิจารณาเป้าหมายประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่า มีจุดหมายปลายทางที่ประเทศมาเลเซียมากที่สุดจำนวน 15.7 ล้านคน รองลงมาเป็นไทย 11.7 ล้านคน สิงคโปร์ 8.4 ล้านคน และอินโดนีเซีย 5.3 ล้านคน ตามลำดับ โดยที่อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา มาเลเซีย ในปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ถึงร้อยละ 48.5 รองลงมาเป็นสิงคโปร์ขยายตัว ร้อยละ 36.7 และอินโดนีเซีย ร้อยละ 21.7 ในขณะที่ไทยขยายตัวเพียง ร้อยละ 16.4

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง ปี 2543 - 2547

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547
มาเลเซีย	10,272	12,775	13,292	10,577	15,703
ไทย	9,509	10,062	10,799	10,062	11,737
สิงคโปร์	7,691	7,519	7,567	6,127	8,375
อินโดนีเซีย	5,064	5,154	4,914	4,371	5,321
เวียดนาม	2,150	2,330	2,628	2,429	2,928
ฟิลิปปินส์	1,992	1,797	1,933	1,907	2,291
กัมพูชา	466	605	787	701	1,055
บรูไน	984	840	891	944	1,001
ลาว	737	674	736	636	895
พม่า	271	205	217	597	657
รวม	39,136	41,960	43,763	38,371	49,964

พันคน

ที่มา : ASEAN Statistical Yearbook 2005

4. สรุป

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาไทยยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศทั้งสิ้น 11.7 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสิงคโปร์

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็น "ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย" (Tourism Capital of Asia) เพื่อเพิ่มรายได้จากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามคู่แข่งที่สำคัญของไทยในภูมิภาคอาเซียนคือมาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยเฉพาะ มาเลเซีย มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศสูงกว่าไทยถึง 4 ล้านคน ในปี 2547

<http://www.nso.go.th>